

EIROPAS CENTRĀLĀ BANKA

EUROSISTĒMA

Tautsaimniecības Biļetens

4/2015

© Eiropas Centrālā banka, 2015

Pasta adrese

60640 Frankfurt am Main
Germany

Tālrunis

+49 69 1344 0

Interneta vietne

<http://www.ecb.europa.eu>

Fakss

+49 69 1344 6000

*ECB Valde ir atbildīga par šā biļetena sagatavošanu.
Tulkojumus sagatavo un publicē nacionālās centrālās
bankas.*

*Visas tiesības rezervētas. Atļauta pārpublicēšana
izglītības un nekomerciālos nolūkos, norādot avotu.*

*Šajā numurā iekļautie statistiskie dati atbilst stāvoklim
2015. gada 2. jūnijā.*

ISSN 2363-3506 (interneta versija)

ES kataloga numurs QB-BP-15-002-LV-N (interneta
versija)

SATURS

EKONOMISKĀS UN MONETĀRĀS NORISES

Kopskats	5
1. Ārējā vide	7
2. Finanšu norises	11
3. Saimnieciskā darbība	15
4. Cenas un izmaksas	21
5. Nauda un kredītu atlikumi	24
6. Fiskālās norises	29

IELIKUMI

1. ielikums	Indijas tautsaimniecības nozīmīguma palielināšanās	31
2. ielikums	Euro zonas un ASV kapitāla vērtspapīru cenu jaunākās norises	34
3. ielikums	Likviditāte un monetārās politikas operācijas (2015. gada 28. janvāris–2015. gada 21. aprīlis)	39
4. ielikums	Jaunākās tekošā konta norises euro zonas valstīs ar augstu pirmskrīzes deficīta līmeni	43
5. ielikums	Valūtas kursa ietekmes uz SPCI inflāciju monitorēšana	46
6. ielikums	Nebanku finansējums euro zonas NFS krīzes laikā	49
7. ielikums	2015. gada ziņojums par novecošanu: cik dārga būs novecošana Eiropā?	52
8. ielikums	Vidēja termiņa budžeta mērķa efektivitāte kā fiskālās politikas garants	57

RAKSTI

The role of the central bank balance sheet in monetary policy ("Centrālo banku bilances nozīme monetārajā politikā")¹

IMF surveillance of the euro area and its member countries ("SVF veiktā euro zonas un tās dalībvalstu uzraudzība")¹

Forecasting the price of oil ("Naftas cenu prognozēšana")¹

STATISTIKA

SI

¹ Raksts pieejams šā izdevuma angļu valodas versijā ECB interneta vietnē.

EKONOMISKĀS UN MONETĀRĀS NORISES

KOPSKATS

Padome saglabā nemainīgu monetārās politikas virzību, apņēmīgi īstenojot visus monetārās politikas lēmumus. Paplašinātās aktīvu iegādes programmas (AIP) ietvaros plānots veikt 60 mljrd. euro iegādes mēnesī līdz 2016. gada septembra beigām vai – jebkurā gadījumā – līdz brīdim, kad Padome būs pārliecinājusies, ka vērojama noturīga inflācijas līmeņa tuvināšanās cenu stabilitātes mērķim vidējā termiņā sasniegt inflāciju zemāku par 2%, bet tuvu tam. Padome veiks monetārās politikas stratēģijai atbilstošu novērtējumu un īpaši pievērsīsies inflācijas tendencēm, vērojot uztvertās inflācijas svārstības abos virzienos, ja tās novērtētas kā pārejošas un tādas, kas neietekmē cenu stabilitāti vidēja termiņa perspektīvā.

Aktīvu iegādes programmas darbojas labi, un vērojama to pozitīvā ietekme. Monetārās politikas pasākumi veicinājuši plašus atvieglojumus finanšu nosacījumos, kas joprojām ir ļoti stimulējoši. Inflācijas gaidas uzlabojušās salīdzinājumā ar zemo līmeni janvāra vidū, un mājsaimniecību un uzņēmumu kredītēšanas nosacījumi turpinājuši labvēlīgi attīstīties. Šo pasākumu ietekme pamazām izpaūžas tautsaimniecībā, un tā arī turpmāk veicinās ekonomiskās perspektīvas uzlabošanu.

Ļoti zemu procentu likmju apstākļos naudas un aizdevumu atlikuma pieauguma temps turpinājies uzlaboties. Paplašinātā AIP daļēji noteica turpmāku monetāro rādītāju nostiprināšanos un kredītu atlikuma dinamikas uzlabošanu, lai gan tā joprojām saglabājās mērena. Nefinanšu sabiedrībām izsniegto aizdevumu atlikuma sarukums aprīlī kļuva arvien mērenāks, savukārt mājsaimniecībām izsniegto aizdevumu atlikums nedaudz pieauga. Šīs norises veicinājusi kopš 2014. gada vasaras lielākajā daļā euro zonas valstu vērojamā būtiskā banku aizdevumu procentu likmju samazināšanās, kā arī pazīmes, kas liecina gan par banku aizdevumu piedāvājuma, gan pieprasījuma uzlabošanu. Kopumā jaunākās norises apstiprina, ka ECB monetārās politikas pasākumi palīdz atjaunot monetārās politikas transmisijas mehānisma pienācīgu funkcionēšanu un atvieglo banku veiktās kredītēšanas nosacījumus. Euro zonas banku veiktās kredītēšanas 2015. gada aprīlī apsekojums liecina, ka pieļāvīgāki aizdevumu izsniegšanas nosacījumi joprojām veicina aizdevumu (īpaši uzņēmumiem izsniegto aizdevumu) atlikuma pieauguma turpmāku uzlabošanu. Turklāt spēcīgāka banku konkurence 2015. gada 1. ceturksnī stimulēja kredītu nosacījumu atvieglošanu, un tādējādi palielinājās uzņēmumu pieprasījums pēc kredītiem. Papildus, kā liecina apsekojums par finansējuma pieejamību uzņēmumiem euro zonā (SAFE), kredītu tirgus situācijas uzlabošanu izjūt ne vien lielie, bet arī mazie un vidējie uzņēmumi (MVU).

Euro zonas ekonomiskās aktivitātes un darba tirgus pakāpenisku atveseļošanu veicina vairāki faktori. Reālais IKP 2015. gada 1. ceturksnī salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni pieauga par 0.4% (2014. gada 4. ceturksnī – par 0.3%). Dati liecina, ka tautsaimniecības atveseļošanās paplašinājusies vairāku faktoru ietekmē. ECB monetārās politikas pasākumi veicina būtisku atvieglojumu ieviešanu plašos finanšu nosacījumos un atvieglo MVU un lielāku uzņēmumu piekļuvi kredītiem. Fiskālās konsolidācijas un strukturālo reformu jomā panāktais progress labvēlīgi ietekmējis tautsaimniecības izaugsmi. Turklāt zemo naftas cenu ietekmē palielinājušies reāli rīcībā esošie ienākumi un uzlabojusies uzņēmumu pelnītspēja, tādējādi stimulējot privāto patēriņu un ieguldījumus, savukārt euro kursa pazemināšanās veicinājusi eksportu. Līdz ar atveseļošanās procesa paplašināšanos euro zonas darba tirgus nedaudz uzlabojies, un tas atspoguļojies pakāpeniskā bezdarba sarukumā. Tomēr bezdarba līmenis joprojām ir augsts gan visā euro zonā kopumā, gan vairākās atsevišķās tās valstīs.

Gaidāms, ka nākotnē atveseļošanās process arvien paplašināsies. Privātais patēriņš līdz šim bijis galvenais izaugsmi veicinošais faktors, un paredzams, ka to labvēlīgi ietekmēs nodarbinātības pieauguma izraisītais darba samaksas kāpums un enerģijas cenu krituma pozitīvā ietekme uz reāli rīcībā esošajiem ienākumiem. Papildus 2015. gadā gaidāms, ka uzņēmumu ieguldījumi varētu kļūt

par nozīmīgāku atveseļošanas veicinošu faktoru, ko atbalstīs arī iekšzemes un ārējā pieprasījuma nostiprināšanās, nepieciešamība modernizēt un pārveidot novecojušo pamatkapitālu, stimulējošā monetārās politikas nostāja un lielāki bruto darbības ieņēmumi. Turklāt gaidāms, ka pasaules tautsaimniecības atveseļošanās nostiprināšanās labvēlīgi ietekmēs eksporta kāpumu. Vienlaikus vairākos sektoros nepieciešamās bilances korekcijas un lēnais strukturālo reformu īstenošanas process varētu kavēt aktivitātes pieaugumu.

Eurosistēmas speciālistu 2015. gada jūnija makroekonomiskajās iespēju aplēsēs euro zonai¹ prognozēts, ka reālā IKP pieaugums 2015., 2016. un 2017. gadā būs attiecīgi 1.5%, 1.9% un 2.0%. Salīdzinājumā ar ECB speciālistu 2015. gada marta makroekonomiskajām iespēju aplēsēm aplēšu periodā reālā IKP pieauguma prognoze faktiski nemainījās. Padomes novērtējumā ekonomiskās aktivitātes perspektīvas riski, lai gan joprojām lejupvērsti, kļuvuši līdzsvarotāki Padomes monetārās politikas lēmumu un naftas cenu un valūtas kursa dinamikas ietekmē.

Kopējā inflācija gada sākumā, šķiet, sasniedza zemāko līmeni, jo samazinājās iepriekš vērotā enerģijas cenu krituma radītā lejupvērstā ietekme. Saskaņā ar *Eurostat* ātro aplēsi SPCI gada inflācija 2015. gada maijā bija 0.3% (aprīlī – 0.0%, zemākais līmenis janvārī – –0.6%). Pieaugumu būtībā noteica mazāk negatīvā enerģijas komponenta ietekme, kurš savukārt lielākoties atspoguļo ASV dolāros izteikto naftas cenu nelielu kāpumu, ko pastiprināja turpmāks euro kursa kritums.

Prognozēts, ka vēlāk šajā gadā inflācija palielināsies un 2016. un 2017. gadā turpinās pieaugt. Domājams, ka tuvāk gada beigām enerģijas komponenta pārmaiņu tempu palielinās bāzes efekti, kas saistīti ar 2014. gada nogalē vēroto naftas cenu kritumu. Papildus euro kursa samazināšanās radīs augšupvērstu spiedienu uz inflāciju. Saistībā ar paredzamo ražošanas apjoma⁰ starpības mazināšanos, kas noteiks spēcīgāku darba samaksas pieaugumu un lielākas peļņas maržas, pastiprināsies arī iekšzemes cenu spiediens.

Eurosistēmas speciālistu 2015. gada jūnija makroekonomiskajās iespēju aplēsēs euro zonai prognozētā SPCI gada inflācija 2015., 2016. un 2017. gadā ir attiecīgi 0.3%, 1.5% un 1.8%. Salīdzinājumā ar ECB speciālistu 2015. gada marta makroekonomiskajām iespēju aplēsēm inflācijas prognozes 2015. gadam koriģētas un palielinātas, bet 2016. un 2017. gadam saglabātas nemainīgas. Prognozes atkarīgas no ECB monetārās politikas pasākumu pilnīgas īstenošanas. Padome turpinās rūpīgi monitorēt ar cenu attīstības perspektīvu saistītos riskus vidējā termiņā. Šajā kontekstā Padome īpašu uzmanību pievērsīs monetārās politikas pasākumu ietekmei, kā arī ģeopolitiskajām, valūtas kursa un enerģijas cenu norisēm.

Pamatojoties uz regulāro tautsaimniecības un monetāro analīzi un saskaņā ar perspektīvas norādēm Padome 2015. gada 3. jūnija sanāksmē nolēma nemainīt galvenās ECB procentu likmes. Padomes novērtējumā nepieciešams saglabāt stabilu monetārās politikas virzību. Visu monetārās politikas pasākumu pilnīga īstenošana sniegs euro zonas tautsaimniecībai nepieciešamo atbalstu un ļaus vidējā termiņā nodrošināt inflācijas atgriešanos līmenī, kas zemāks par 2%, bet tuvu tam.

¹ Sk. rakstu "Eurosistēmas speciālistu 2015. gada jūnija makroekonomiskās iespēju aplēses euro zonai", kas 2015. gada 3. jūnijā publicēts ECB interneta vietnē.

I. ĀRĒJĀ VIDE

Pasaules tautsaimniecība turpina attīstīties, bet tās atveseļošanās gaita ir nevienmērīga. Gaidāms, ka būtiskā naftas cenu samazināšanās kopš pagājušā gada (neņemot vērā neseno kāpumu) veicinās globālo aktivitāti. Arī finansēšanas nosacījumi joprojām ir labvēlīgi pasaules tautsaimniecībai. Attīstītajās valstīs uzlabojas izaugsmes perspektīva, jo sarūk aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšanas un fiskālās konsolidācijas radītie šķēršļi. Turpretī dažās jaunajās tirgus ekonomikas valstīs situācija ir pasliktinājusies, un pasaules tirdzniecības aktivitāte ir palēninājusies. Globālā inflācija pazeminājusies sarukušo naftas cenu dēļ, un gaidāms, ka pasaules lielās brīvās ražošanas jaudas ierobežos inflācijas spiedienu.

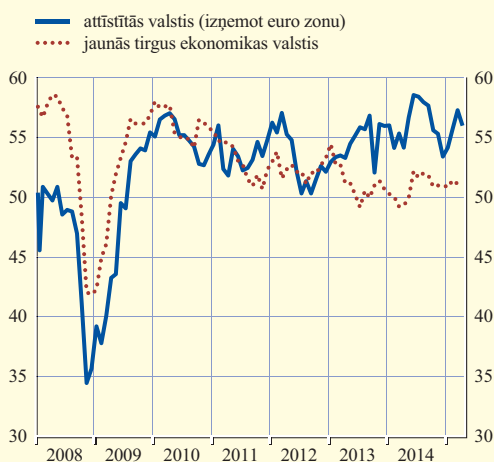
PASAULES TAUTSAIMNIECĪBAS AKTIVITĀTE UN TIRDZNIECĪBA

Pasaules tautsaimniecībai turpinot atveseļoties nevienmērīgi, 2015. gada 1. ceturksnī globālās izaugsmes temps palēninājās. Attīstīto valstu attīstība kļuva vājāka, jo Japānā notiekošās uzlabošanās ietekmi mazināja lēnā izaugsme ASV un Apvienotajā Karalistē. Jauno tirgus ekonomikas valstu aktivitāte saruka vēl krasāk. Ķīnā izaugsmi vājināja investīciju sarukums, īpaši nekustamā īpašuma nozarē. Brazīlijā un Krievijā aktivitāti slāpēja arī lielā nenoteiktība, konfidences sarukums un augstā inflācija. Vājo pasaules izaugsmi gada sākumā daļēji noteica vairāki īslaicīgi faktori. Aktivitāti ASV īpaši ietekmēja nelabvēlīgie laikapstākļi un rietumkrasta ostu darbības pārtraukumi. Apsekojumu rādītāji vienlaikus liecina par pasaules tautsaimniecībai pamatā esošu atjaunošanās spēju, liekot domāt, ka nesena aktivitātes mazināšanās ir tikai īslaicīgs vājas ekonomiskās darbības starposms, nevis fundamentāls attīstības tempa kritums (sk. 1. att.).

Neraugoties uz neseno kāpumu, naftas cenas joprojām ir zemākas par 2014. gada jūnija sasniegto augstāko līmeni. Naftas cenas paaugstinājušās no 2015. gada janvāra vidus zemā līmeņa galvenokārt tāpēc, ka ASV parādījās slānekļa naftas ražošanas sašaurināšanās pazīmes, par ko liecināja tās ieguves vietu skaita samazināšanās. Vienlaikus naftas pieprasījums pasaulē nedaudz paaugstinās. Tomēr globālā piedāvājuma kāpums joprojām ir augsts un naftas krājumu apjoms vēl

1. attēls. Globālais apvienotais produkcijas izlaidis IVI

(difūzijas indekss)

Avots: Markit.

Piezīmes. Jaunākais novērojums atbilst stāvoklim 2015. gada aprīlī. Jaunās tirgus ekonomikas valstis ir Brazīlija, Ķīna, Indija un Krievija. Attīstītās valstis ir Japāna, ASV un Apvienotā Karaliste.

2. attēls. OECD valstu patērētāju konfidence

(indekss, ilgtermiņa vidējais = 100; koriģēta amplitūda)

Avots: OECD.

Piezīme. Jaunākais novērojums atbilst stāvoklim 2015. gada aprīlī.

arvien ir liels, jo OPEC turpina ražot naftu virs tās mērķa, bet naftas tirgum vēl arvien raksturīgs liels svārstīgums. Saskaņā ar nākotnes līgumu cenu līkni tirgus cenās turpmākajiem gadiem jau ietverts pakāpenisks naftas cenu kāpums.

Paredzams, ka zemākas naftas cenas veicinās pieprasījuma kāpumu pasaulē. Lai gan naftas ieņēmumu sarukums apdraud naftas eksportētāju nākotnes perspektīvu, gaidāms, ka tas būs izdevīgs naftas importētājiem, jo zemākas naftas cenas palielina mājsaimniecību reālos ienākumus. Kopumā paredzams, ka zemāku naftas cenu ietekmē palielināsies globālais pieprasījums. Kopš pagājušā gada vidus vērojama patērētāju konfidences uzlabošanās attīstītajās valstīs (sk. 2. att.).

Finansēšanas nosacījumi joprojām ir labvēlīgi pasaules tautsaimniecībai. Tirgus dalībnieki vēl arvien paredz tikai ļoti lēnu monetārās politikas stingrības kāpumu ASV un Apvienotajā Karalistē, bet Japānas Banka turpinājusi īstenot kvantitatīvi veicinošu politiku. Inflācijas pazemināšanās tendences veicinājušas labvēlīgākas monetārās politikas īstenošanu Ķīnā, Indijā un vairākās citās jaunajās tirgus ekonomikas valstīs. No lielākajām jaunajām tirgus ekonomikas valstīm monetārās politikas procentu likmes paaugstinātas tikai Brazīlijā, jo valūtas kursa pazemināšanās bija palielinājusi inflācijas spiedienu. Labvēlīgā monetārā politika turpina nodrošināt atvieglotus globālos finansēšanas nosacījumus. Akciju tirgos kopumā saglabājas elastība, un svārstīgums ir neliels. Taču pēc sarukuma gada sākumā valdības obligāciju peļņas likmes dažās pēdējās nedēļās strauji palielinājās. Vairākumā attīstīto valstu peļņas likmes saglabājušās tuvu 2014. gada beigās novērotajam līmenim, tomēr šī straujā korekcija akcentēja iespējamo vidēja termiņa risku, ka no vēl arvien ļoti zemā līmeņa iespējama turpmāka būtiska obligāciju peļņas likmju paaugstināšanās, kas varētu ievērojami ietekmēt pasaules tautsaimniecību.

Sarūkot šķēršļiem, kas kopš finanšu krīzes mazināja aktivitāti, uzlabojas attīstīto valstu perspektīvas. Privātā sektora aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšanās, lai gan dažādās valstīs tās temps bijis atšķirīgs, gūti zināmi panākumi. Gaidāms, ka arī fiskālā konsolidācija attīstītajās valstīs notiks lēnāk nekā atveseļošanās perioda sākumā. Darba tirgus situācija turpina uzlaboties, enerģiski augot nodarbinātībai dažās valstīs un samazinoties bezdarba līmenim. Visbeidzot, vieglāk pieejamais ārējais finansējums, lielāks peļņas kāpums un sarūkoša nenoteiktība kopā labvēlīgi ietekmē investīciju aktivitātes paplašināšanos un nostiprināšanos vidējā termiņā.

Lielāko attīstīto valstu perspektīva veicina globālo izaugsmi. Pēc aktivitātes pavājināšanās 1. ceturksnī gaidāms, ka gada atlikušajā daļā ASV izaugsme kļūs spēcīgāka. ASV dolāra efektīvā kursa iepriekšējā paaugstināšanās slāpēs eksporta izaugsmi, un naftas cenu sarukums samazinās investīcijas enerģijas nozarē. Tomēr paredzams, ka ASV tautsaimniecības aktivitāti veicinās mājsaimniecību izdevumu kāpums pēc reālo ienākumu pieauguma saistībā ar zemākām naftas cenām, labvēlīgie finansēšanas nosacījumi un darba un mājokļu tirgus tālāka uzlabošanās. Japānā pēc PVN likmes paaugstinājumam 2014. gada aprīlī sekojošās lejupslīdes aktivitāte atjaunojas, izaugsmei strauji paātrinoties 2015. gada 1. ceturksnī. Turpmāk gaidāms, ka aktivitātes kāpums būs lēnāks, reālo ienākumu pieaugumam zemo naftas cenu dēļ labvēlīgi ietekmējot mājsaimniecības un Japānas jenas vērtības iepriekšējā sarukuma dēļ palielinoties eksportam. 2015. gada 1. ceturksnī Apvienotās Karalistes tautsaimniecības dinamika nedaudz pierima, tomēr gaidāma tās pastiprināšanās, jo zemākas enerģijas cenas un straujāks atalgojuma kāpums veicina privāto patēriņu, bet pieprasījuma kāpuma un labvēlīgāku kreditēšanas nosacījumu apstākļos atjaunojas investīcijas uzņēmējdarbībā.

Turpretī dažu lielo jauno tirgus ekonomikas valstu perspektīvas ir pasliktinājušās. Šā gada 1. ceturksnī izaugsmi Ķīnā kavēja mājokļu tirgus dinamikas pasliktināšanās un ražošanas

apjoma sarukums daudzās smagās rūpniecības apakšnozarēs. Lai gan naftas cenu kritums un nesenie monetārās veicināšanas pasākumi tuvākajā laikā sekmēs attīstību, gaidāms, ka izaugsmes temps ilgākā termiņā kļūs lēnāks, politiskajai vadībai risinot finanšu trausluma un makroekonomiskās nelīdzsvarotības jautājumus. Brazīlijas attīstības perspektīva ir pasliktinājusies, jo izaugsmi kavē piedāvājuma puses problēmas, iekšējā nelīdzsvarotība, augsta inflācija, fiskālās konsolidācijas centieni un arvien stingrāki finansēšanas nosacījumi. Paredzams, ka 2015. gadā Krievija ielīgs dziļā recesijā. Neraugoties uz nelieliem kopš 2015. gada marta ieviestiem finansēšanas nosacījumu atvieglojumiem, finansējuma izmaksas joprojām ir paaugstinātas. Nenoteiktība ir liela un uzņēmēju konfidence zema, bet sarukušo naftas ieņēmumu dēļ gaidāms, ka krasi kritīsies valsts izdevumi.

Tomēr ne visu jauno tirgus ekonomikas valstu perspektīva ir vienlīdz vāja, un tiek prognozēts, ka dažās no tām, īpaši

neto naftas importētājvalstīs, saglabāsies pietiekami spēcīgs izaugsmes temps. Gaidāms, ka Centrālās Eiropas un Austrumeiropas valstīs būs ieguvējas no iekšzemes pieprasījuma uzlabošanās un cerīgākām euro zonas attīstības perspektīvām. Prognozēts, ka arī dažās Āzijas jaunajās tirgus ekonomikas valstīs saglabāsies noturīgs izaugsmes temps, jo zemākas naftas cenas paaugstinās reāli rīcībā esošos ienākumus, daļēji kompensējot Ķīnas lēnākas izaugsmes ietekmi. Strukturālo reformu progress paaugstinājis konfidenci Indijā (sk. 1. ielikumu), un gaidāms, ka valsts jau šogad kļūs par visātrāk augošo lielo tautsaimniecību pasaulē.

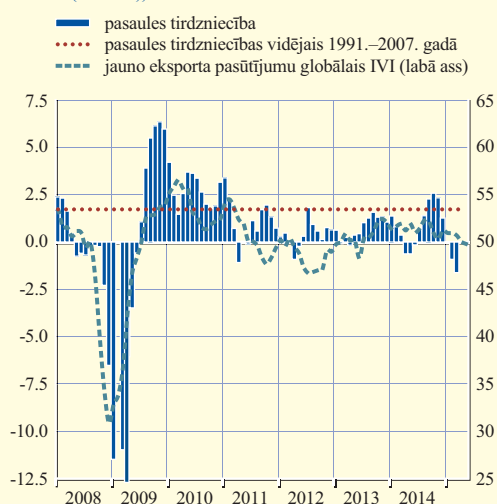
Jauno tirgus ekonomikas valstu lēnāka attīstība mazinājusi pasaules tirdzniecības izaugsmi.

Pasaules preču tirdzniecības dati liecina, ka 2015. gada 1. ceturksnī pasaules preču importa apjoms salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni sarucis par 1.6%. Lai gan šā sarukuma būtisku daļu noteica ļoti mazais importa apjoms no Ķīnas, kas daļēji varētu atspoguļot ar ķīniešu Jauno gadu saistīto svārstīgumu, pamatā esošā tendence tomēr, šķiet, liecina par tirdzniecības dinamikas vājināšanos. Arī apsekojumu dati norāda uz nedaudz sliktāku pasaules tirdzniecības tuvākā laika perspektīvu (sk. 3. att.). Gaidāms, ka tālākā perspektīvā pasaules tirdzniecības nostiprināšanās notiks mērenā tempā. Atvēršanās atspoguļo prognozēto globālās aktivitātes attīstību un gaidas, ka investīciju cikliskā atvēršanās, īpaši attīstītajās valstīs, paaugstinās tirdzniecības nozīmi pasaules izaugsmē. Vienlaikus strukturālie faktori pēdējos gados ietekmējuši pasaules tirdzniecību, jo uzņēmumi vienkāršojuši un saīsinājuši savas piegādes ķēdes tā, ka globālās vērtību ķēdes vairs neveicina pasaules tirdzniecības izaugsmi tikpat lielā mērā kā agrāk. Tādējādi šķiet, ka tuvākajos gados pasaules tirdzniecība neattīstīsies tādā pašā tempā kā iepriekšējos gadus desmitus.

Kopumā paredzams, ka pasaules atvēršanās tuvākajā laikā nebūs tik strauja, kā sākotnēji gaidīts. Saskaņā ar Eurosistēmas speciālistu 2015. gada jūnija makroekonomiskajām iespēju aplēsēm gaidāms pasaules (neietverot euro zonu) reālā IKP gada kāpuma tempa pakāpenisks

3. attēls. Pasaules preču tirdzniecības apjoms

(triju mēnešu pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējiem trim mēnešiem; %, devums; procentu punktos (kreisā ass); difūzijas indekss (labā ass))

Avoti: Markit, CPB un ECB aprēķini.
Piezīme: IVI jaunākais novērojums atbilst stāvoklim 2015. gada maijā; pasaules tirdzniecības jaunākais novērojums atbilst stāvoklim 2015. gada martā.

paātrinājums no 3.4% 2015. gadā līdz nedaudz vairāk par 4% 2016. un 2017. gadā. Euro zonas ārējais pieprasījums, iespējams, palielināsies no 2.2% 2015. gadā līdz aptuveni 5% 2017. gadā. Salīdzinājumā ar marta iespēju aplēsēm izaugsmes un ārējā pieprasījuma gaidas pārskatītas un pazeminātas, atspoguļojot vairāku valstu sliktāku īstermiņa attīstības perspektīvu un jauno tirgus ekonomikas valstu lēnāku izaugsmi tālākā nākotnē.

Pasaules tirdzniecības attīstības un aktivitātes riski joprojām ir lejupvērsti. No vienas puses, zemāku naftas cenu ietekme uz globālās izaugsmes perspektīvu varētu būt spēcīgāka, nekā pausts Eurosistēmas speciālistu 2015. gada jūnija iespēju aplēsēs. No otras puses, ASV tirgus dalībnieki joprojām cer, ka procentu likmju kāpuma temps būs vājāks, nekā paredzēts jaunākajās FOMC aplēsēs. Straujāka monetārās politikas normalizēšanās, nekā pašlaik gaida tirgus dalībnieki, varētu veicināt attieksmes pret riskiem pavērsienu pretējā virzienā. Jaunajās tirgus ekonomikas valstīs cikliskajiem un strukturālajiem šķēršļiem, kas pēdējos mēnešos mazinājuši aktivitāti, varētu būt spēcīgāka un ilgstošāka ietekme, nekā pašlaik gaidīts. Straujais kredītesānas kāpums un aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšana Ķīnā rada finanšu stabilitātes riskus. Arī ģeopolitiskie riski turpina pasliktināt attīstības perspektīvu, un scenārijs, saskaņā ar kuru atkal palielinātos spriedze starp Krieviju un Ukrainu, negatīvi ietekmētu globālo izaugsmi.

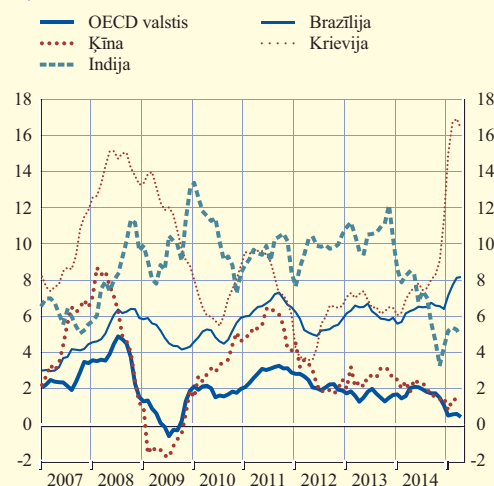
PASAULES CENU NORISES

Globālā inflācija saglabājas zemā līmenī, atspoguļojot enerģijas cenu sarukumu. Samazinājusies kopš iepriekšējā gada vidus, patēriņa cenu gada inflācija OECD valstīs joprojām bija neliela (2015. gada aprīlī – 0.4%). Vienlaikus, neraugoties uz nelielo pazemināšanos aprīlī, gada inflācija, izņemot pārtiku un enerģiju, joprojām bija stabilāka, liecinot, ka saglabājies mērenāks vispārējās deflācijas spiediens. Runājot par valstīm ārpus OECD, Ķīnā un Indijā inflācija joprojām bija neliela. Turpretī Brazīlijā un Krievijā saglabājas paaugstināta inflācija, jo valūtas vērtības sarukums izraisījis importa cenu kāpumu (sk. 4. att.).

Turpmāk gaidāms, ka globālā inflācija pakāpeniski paaugstināsies. Paredzams, ka izejvielu cenu iepriekšējā lejupslīde īstermiņā noteiks zemu globālo inflāciju, bet, kad tās novēlotā ietekme izzudīs, paredzama inflācijas paaugstināšanās. Pēc tam gaidāms, ka prognozētais pasaules tautsaimniecības aktivitātes kāpums samazinās brīvo ražošanas jaudu apjomu. Turklāt naftas nākotnes līgumu cenu līkne, kā arī nenaftas izejvielu nākotnes līgumu cenas norāda uz pakāpenisku paaugstināšanos turpmākajos gados.

4. attēls. OECD un atsevišķu jauno tirgus ekonomikas valstu inflācija

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)

Avoti: valstu avoti un OECD.
Piezīme. Jaunākais novērojums atbilst stāvoklim 2015. gada aprīlī.

2. FINANŠU NORISES

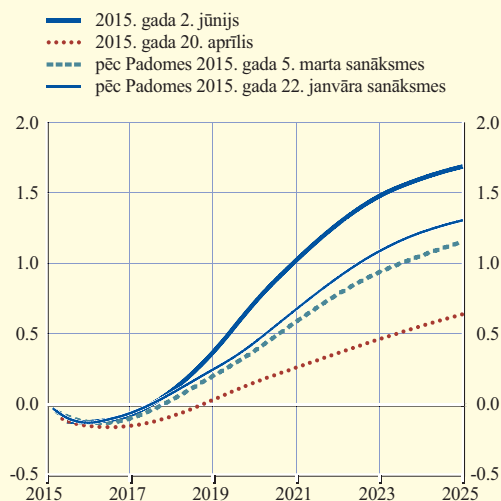
Pēc vēsturiski zemākā līmeņa sasniegšanas aptuveni aprīļa vidū valdības AAA reitinga ilgtermiņa obligāciju peļņas likmes jūnija sākumā atgriezās janvāra līmenī aptuveni laikā, kad tika publicēts paziņojums par paplašinātās aktīvu iegādes programmas (AIP) ieviešanu. Tomēr ilgāka termiņa skatījumā lielākā daļa euro zonas valstu valdības visu termiņu obligāciju peļņas likmju saglabājās ļoti zemas. Norises valdības obligāciju tirgos spēcīgi ietekmēja pārējos finanšu aktīvus: uzņēmumu obligāciju ienesīguma likmes atspoguļoja valdības obligāciju peļņas likmes, bet euro zonas akciju tirgu rādītāji – euro zonas valstu valdības obligāciju peļņas likmju sarukumu un tam sekojošo kāpumu. Euro efektīvais kurss pēdējos mēnešos saglabājās kopumā stabils.

Pēc vēsturiski zemākā līmeņa sasniegšanas aptuveni aprīļa vidū valdības AAA reitinga ilgtermiņa obligāciju peļņas likmes jūnija sākumā atgriezās janvāra līmenī aptuveni laikā, kad tika publicēts paziņojums par paplašinātās aktīvu iegādes programmas ieviešanu. Aplūkojamā perioda pirmajā pusē, t.i., no marta sākuma līdz aprīļa vidum, obligāciju peļņas likmes turpināja nozīmīgi sarukt visā euro zonā. Šajā periodā biržā netirgoto 10 gadu nākotnes līgumu EONIA samazinājās aptuveni par 50 bāzes punktiem (sk. 5. att.), sasniedzot vēsturiski zemāko līmeni (0.65%). Aplūkojamā perioda otrajā pusē, t.i., no aprīļa vidus līdz jūnija sākumam, šī peļņas likmju pazemināšanās pavērsās pretējā virzienā un, 10 gadu nākotnes līgumu EONIA palielinoties aptuveni līdz 1.70%, pārsniedza iepriekšējo līmeni. Tā kā īstermiņa darījumu procentu likmes joprojām bija piesaistītas ECB noguldījumu iespējas procentu likmei (-0.20%), peļņas likmju līkne kļuva ievērojami stāvāka. Kopumā līdzīgi attīstījās Vācijas valdības obligāciju peļņas likmes: līdz aprīļa vidum Vācijas valdības 10 gadu obligāciju peļņas likme saruka tuvu nullei, bet 30 gadu obligāciju peļņas likmes samazinājās aptuveni līdz 50 bāzes punktiem (sk. 6. att.). Līdz jūnija sākumam šīs peļņas likmes atkal pieauga, sasniedzot janvāra līmeni aptuveni laikā, kad tika paziņots par paplašināto AIP.

Tomēr ilgāka termiņa skatījumā lielākā daļa euro zonas valstu valdības visu termiņu obligāciju peļņas likmju joprojām ir ļoti zemā līmenī, atspoguļojot ECB stimulējošās monetārās politikas, t.sk. valsts sektora vērtspapīru iegādes programmas (VSVIP), ietekmi.

5. attēls. Biržā netirgoto nākotnes līgumu EONIA līkne

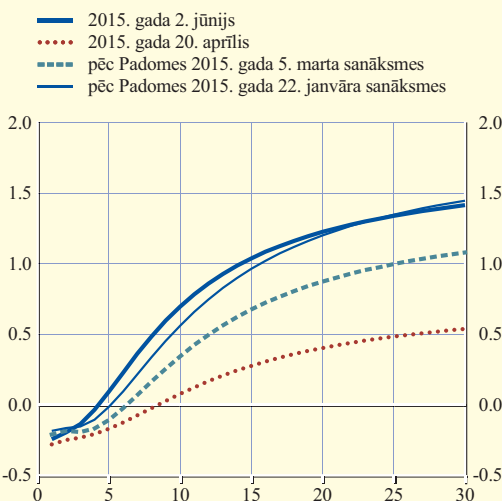
(gadā; %)

Avoti: Thomson Reuters un ECB aprēķini.

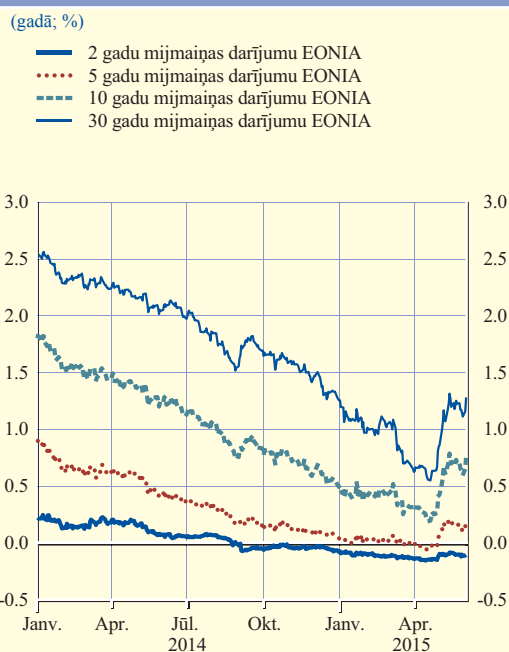
6. attēls. Vācijas nulles kupona obligāciju peļņas likmes līkne

(gadā; %)

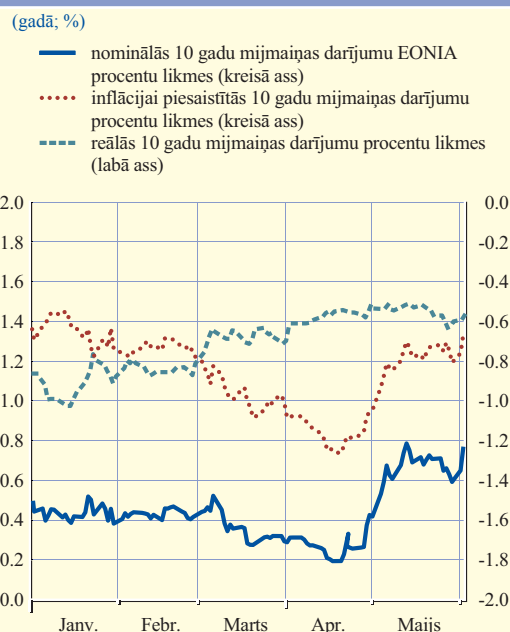
Avoti: Thomson Reuters un ECB aprēķini.

7. attēls. Mijmaiņas darījumu EONIA

Avots: *Bloomberg*.
 Piezīme. Jaunākais novērojums atbilst stāvoklim 2015. gada 2. jūnijā.

8. attēls. Euro zonas reālās, nominālās un inflācijai piesaistītās 10 gadu mijmaiņas darījumu procentu likmes

Avoti: *Thomson Reuters* un ECB aprēķini.
 Piezīmes. Reālā 10 gadu mijmaiņas darījumu procentu likme atvasināta no 10 gadu mijmaiņas darījumu EONIA procentu likmes un inflācijai piesaistītās 10 gadu mijmaiņas darījumu procentu likmes. Jaunākais novērojums atbilst stāvoklim 2015. gada 2. jūnijā.

Tā kā tirgus dalībnieki paredzēja VSVIP ieviešanu jau ilgāku laiku pirms attiecīgā paziņojuma, būtiskas peļņas likmju korekcijas notika jau pirms iegāžu uzsākšanas un laikā no 2014. gada augusta beigām līdz janvāra paziņojumam ilgāka termiņa mijmaiņas darījumu EONIA samazinājās par līdz pat 50 bāzes punktiem (sk. 7. att.). Euro zonas peļņas likmju svārstīgums pēc VSVIP ietvaros uzsāktajām iegādēm, iespējams, atspoguļo vairākus faktorus, t.sk. negaidīti pozitīvus aspektus, kas euro zonas tautsaimniecībā bija vērojami aplūkojamā perioda pirmajā pusē, tehniskus tirgus faktorus (piemēram, piedāvājuma spiedienu un zemu tirgus likviditātes līmeni) un adaptācijas procesu, kurā tirgus pielāgojas Eurosistēmas veiktajām valsts sektora obligāciju liela apjoma iegādēm. No VSVIP iegāžu uzsākšanas 9. martā līdz maija beigām Eurosistēma iegādājās valsts sektora obligācijas 147 mljrd. euro apjomā ar vidējo termiņu nedaudz ilgāku par 8 gadiem.

Nesena peļņas likmju svārstīgums galvenokārt bija saistīts ar reālo procentu likmju svārstībām. 10 gadu mijmaiņas darījumu EONIA pārmaiņu uzskaites sadalījumā redzams, ka tā svārstīgumu lielākoties noteica reālās procentu likmes pārmaiņas, savukārt inflācijai piesaistītā mijmaiņas darījumu procentu likme bija samērā stabila (sk. 8. att.). Sīkāk par inflācijas gaidām sk. 4. nodaļu "Cenas un izmaksas").

Euro zonas valstu ar zemāku reitingu obligāciju un Vācijas valdības obligāciju peļņas likmju starpība aplūkojamā periodā palielinājās. Starpības pieaugumu galvenokārt noteica nenoteiktība attiecībā uz Grieķijas piekļuvi finansējumam un pastiprināta valdības ilgāka termiņa obligāciju emitēšana dažās valstīs. 10 gadu peļņas likmes starpība Spānijā un Itālijā palielinājās aptuveni par 40 bāzes punktiem, bet Portugālē – aptuveni par 60 bāzes punktiem. Tomēr ilgāka termiņa

skatījumā pēc 2012. gada jūlija augstā līmeņa visā euro zonā (izņemot Grieķiju) bija vērojama nozīmīga un samērā noturīga valdības obligāciju peļņas likmju konverģence.

Pārējās AIP ietvaros iegādātās aktīvu grupas (nodrošinātās obligācijas un ar aktīviem nodrošinātie vērtspapīri (ABS)) lielākajā daļā valstu atspoguļoja norises valdības augstāka reitinga obligāciju jomā. Tomēr dažās valstīs nodrošinātās obligācijas un ABS ietekmēja ar Grieķijas piekļuvi finansējumam saistīta nenoteiktība, kas noteica nodrošināto obligāciju peļņas likmju starpības un ABS diskonta uzcenojumu nelielu pieaugumu.

Uzņēmumu obligācijas un akcijas galvenokārt ietekmēja valdības obligāciju tirgu norises.

Gan finanšu, gan nefinanšu sabiedrību emitēto obligāciju ienesīguma likmes aplūkojamā perioda pirmajā pusē samazinājās, bet aplūkojamā perioda otrajā pusē atkal pieauga (sk. 9. att.), atspoguļojot valdības obligāciju tirgu norises. Līdzīgi aplūkojamā perioda pirmajā pusē būtiski uzlabojās arī euro zonas akciju tirgus rādītāji, *Dow Jones EURO STOXX broad* kapitāla vērtspapīru cenu indeksam līdz aprīļa vidum palielinoties aptuveni par 7%. Šāds spēcīgs sniegums bija vērojams vienlaikus ar euro zonas valstu valdības obligāciju peļņas likmju sarukumu, kas noteica paredzamo nākotnes finansējuma izmaksu samazinājumu un uzņēmumu paredzamās nākotnes ienākumu diskonta vērtības kāpumu. Valdības obligāciju peļņas likmēm atkal pieaugot, lielāko daļu akciju tirgus guvumu nomainīja zaudējumi, un visā aplūkojamā periodā *Dow Jones EURO STOXX broad* kapitāla vērtspapīru cenu indekss pieauga mazāk par 1%. ASV *Standard & Poor's 500* kapitāla vērtspapīru cenu indekss šajā periodā kopumā nemainījās. Ilgāka termiņa skatījumā pašu kapitāla atdeve ASV bijusi augstāka nekā euro zonas kapitāla vērtspapīru tirgos (sk. 2. ielikumu).

Euro zonas finanšu un nefinanšu sabiedrību akciju tirgus rādītāji aplūkojamā periodā bija kopumā līdzīgi. Kopš 2014. gada sākuma euro zonas nefinanšu sabiedrību akciju tirgus rādītāji

9. attēls. Euro zonas sabiedrību obligāciju ienesīguma likmes

(gadā, %)

— finanšu sabiedrības
••••• nefinanšu sabiedrības

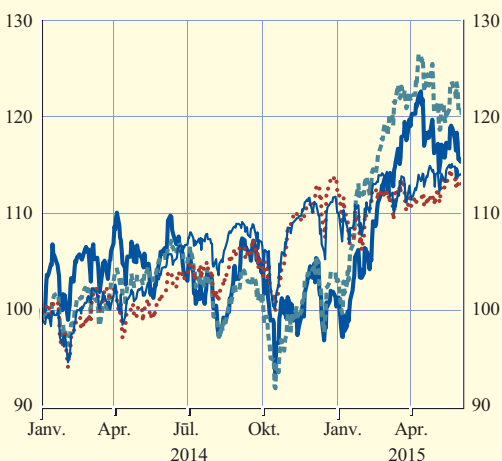
Avoti: *iBoxx* un ECB.

Piezīme. Jaunākais novērojums atbilst stāvoklim 2015. gada 2. jūnijā.

10. attēls. Finanšu un nefinanšu sabiedrību akciju cenu indeksi

(2014. gada 1. janvāris = 100)

— euro zonas finanšu sabiedrības
••••• ASV finanšu sabiedrības
- - - - - euro zonas nefinanšu sabiedrības
— ASV nefinanšu sabiedrības

Avots: *Thomson Reuters*.

Piezīme. Datu pamatā ir *Datastream* tirgus indeksi. Jaunākais novērojums atbilst stāvoklim 2015. gada 2. jūnijā.

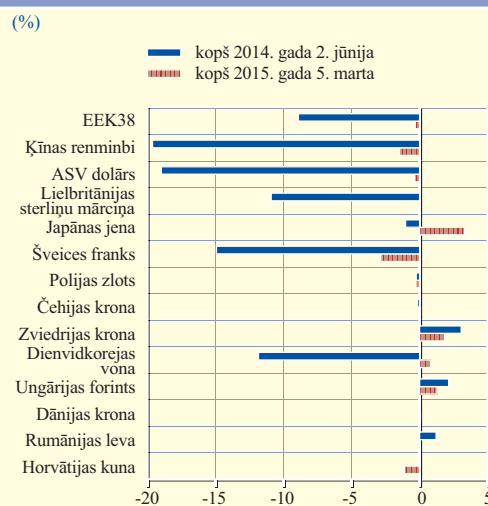
bijuši krietni augstāki nekā finanšu sabiedrībām (sk. 10. att.), savukārt ASV finanšu un nefinanšu sabiedrību akciju tirgus sniegums bijis vienlīdz labs.

Palielinoties likviditātes pārpalikumam, EONIA pakāpeniski saruka. AIP ietvaros veikto iegāžu un martā īstenotās ilgāka termiņa refinansēšanas mērķoperācijas rezultātā paaugstinājās likviditātes pārpalikuma līmenis, kas noteica EONIA pakāpenisku samazināšanos (no -0.06% 5. martā līdz -0.12% 2. jūnijā). Mēneša beigās parasti vērojams EONIA kāpums bija mazāks nekā iepriekš, un aprīlī mēneša beigu rādītājs pirmo reizi bija negatīvs. 3 mēnešu EURIBOR pirmo reizi bija negatīvs 21. aprīlī (2. jūnijā – -0.01%). Likviditāte un monetārās politikas operācijas sīkāk aplūkotas 3. ielikumā.

Euro efektīvais kurss pēdējos mēnešos saglabājās kopumā stabils (sk. 11. att.). No

marta sākuma līdz aprīļa vidum euro kurss attiecībā pret citām nozīmīgākajām valūtām kopumā samazinājās un bija nedaudz svārstīgāks nekā iepriekšējos mēnešos. Šāda dinamika atbilda pārmaiņām euro zonas procentu likmju perspektīvas uztverē attiecībā pret citām lielākajām tautsaimniecībām. Tomēr pēc tam, samazinoties ASV un euro zonas ilgtermiņa obligāciju peļņas likmju starpībām, līdz maija vidum būtiski palielinājās gan euro efektīvais kurss, gan euro kurss attiecībā pret ASV dolāru, tādējādi atgūstot daļu no zaudētā līmeņa. Tomēr maija otrajā pusē euro kurss atkal pazeminājās, atgriežoties aptuveni marta sākuma līmenī (par 8.9% zemākā līmenī nekā pirms gada). Runājot par divpusējo kursu svārstībām, no marta sākuma līdz 2. jūnijam euro kurss attiecībā pret ASV dolāru samazinājās par 0.4% . Euro kurss saruka arī attiecībā pret Lielbritānijas sterliņu mārciņu, Šveices franku, Krievijas rubli un Ķīnas renminbi. Turpretī tas palielinājās attiecībā pret Japānas jenu un izejvielu eksportētājvalstu valūtām, kā arī daudzu jauno tirgus ekonomikas valstu valūtām. Dānijas kronas kurss joprojām bija tuvu VKM II centrālajam kursam.

11. attēls. Euro kursa pārmaiņas attiecībā pret atsevišķām valūtām

Avots: ECB.
Piezīmes. Procentu pārmaiņas salīdzinājumā ar 2015. gada 2. jūniju. EEK38 ir euro nominālais efektīvais kurss attiecībā pret euro zonas 38 nozīmīgāko tirdzniecības partnervalstu valūtām.

3. SAIMNIECISKĀ DARBĪBA

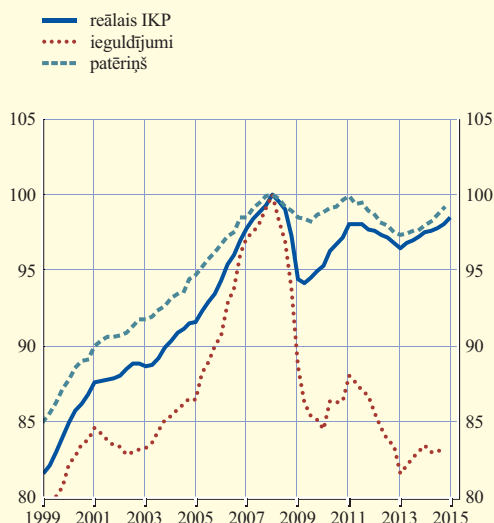
Euro zonas tautsaimniecības atveseļošanās joprojām turpina pakāpeniski stabilizēties, un situācija darba tirgos uzlabojusies. Turklāt vairāki faktori pēdējā laikā vēl vairāk veicinājuši euro zonas aktivitāti. Zemākas naftas cenas paaugstinājušas reāli rīcībā esošos ienākumus, veicinot privāto patēriņu. Nesenā euro kursa samazināšanās sekmējusi eksportu. ECB paplašinātajai aktīvu iegādes programmai (AIP) vajadzētu turpināt atvieglot vispārējos finansēšanas nosacījumus un veicināt mazo un vidējo uzņēmumu (MVU) piekļuvi kredītiem. Gaidāms, ka turpmākajos ceturkšņos cikliskā atveseļošanās kļūs pašpietiekamāka, un to noteiks gan iekšzemes, gan ārējais pieprasījums, un paredzams, ka bezdarbs turpinās sarukt. *Eurosistēmas speciālistu 2015. gada jūnija makroekonomiskās iespēju aplēses euro zonai prognozē, ka gada reālais IKP 2015., 2016. un 2017. gadā pieaugs attiecīgi par 1.5%, 1.9% un 2.0%.*

Iekšzemes pieprasījums 2015. gada 1. ceturksnī nostiprinājās. Reālais IKP 2015. gada 1. ceturksnī salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni palielinājās par 0.4% (2014. gada 4. ceturksnī – par 0.3%; sk. 12. att.). Lai gan šā "Tautsaimniecības Biļetena" datu aktualizēšanas laikā šāds dalījums nebija pieejams, ekonomiskie rādītāji un valstu dati liecina, ka 2015. gada 1. ceturksnī iekšzemes pieprasījums vēl arvien bija galvenais izaugsmes virzītājspēks. Tāpat šķiet, ka neto eksporta devums izaugsmē bija nedaudz negatīvs saistībā ar samērā vāju globālo pieprasījumu, īpaši jaunajās tirgus ekonomikas valstīs.

Apsekojuma dati liecina par ilgstošu ciklisku atveseļošanos 2015. gada 2. ceturksnī. Apvienotais produkcijas izlaides iepirkumu vadītāju indekss (IVI) un ekonomiskā noskaņojuma rādītājs (ENR) 2015. gada 1. ceturksnī un 2. ceturkšņa pirmajos divos mēnešos uzlabojās. Turklāt abi indeksi aprīlī un maijā vidēji bija augstāki par attiecīgo vidējo ilgtermiņa rādītāju.

12. attēls. Euro zonas reālais IKP, ieguldījumi un patēriņš

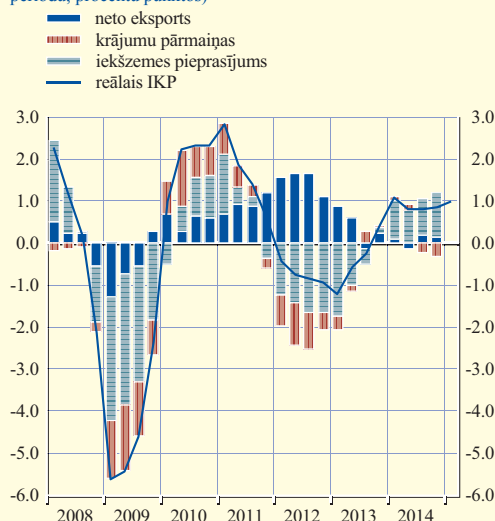
(indekss: 2008. gada 1. cet. = 100)

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

13. attēls. Euro zonas reālā IKP pieaugums un tā struktūra

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošu periodu; %; ieguldījums salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošu periodu; procentu punktos)

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.
Piezīmes. Dati līdz 2014. gada 4. ceturksnim nav sezonāli, ne atbilstoši darbadienu skaitam izlīdzināti. IKP 2015. gada 1. ceturkšņa pieaugums aplēsts, izmantojot sezonāli un atbilstoši darbadienu skaitam izlīdzinātu ātro aplēsi.

Tautsaimniecības atveseļošanās saglabājusi līdzšinējo tempu un kopš 2015. gada sākuma dažādās valstīs paplašinājusies.

Pirmkārt, samērā zemās naftas cenas veicinājušas būtisku mājsaimniecību reāli rīcībā esošo ienākumu kāpumu. Otrkārt, iekšzemes pieprasījumu joprojām labvēlīgi ietekmēs stimulējošā monetārās politikas nostāja, kas nodrošinās nepārtrauktus finansiālo nosacījumu uzlabojumus, kā arī kredītu piedāvājuma nosacījumu atvieglojumi, par ko jaunākajā euro zonas banku veiktajā kreditēšanas apsekojumā liecina neto mazāk stingri kredītu standarti un kreditēšanas nosacījumi. Treškārt, gaidāms, ka euro zonas aktivitāti arvien vairāk veicinās pakāpeniska ārējā pieprasījuma nostiprināšanās un euro vērtības samazināšanās. Turklāt tādi faktori kā privātā un valsts sektora bilances korekcijas, kas noteica ļoti vāju reālā IKP pieaugumu pēdējos gados, pakāpeniski pavēršas pretējā virzienā, mazinot negatīvo ietekmi uz ekonomisko aktivitāti euro zonā. Gaidāms arī, ka daudzās valstīs beigsies mājokļu tirgus korekcijas process – par to liecina mājokļu cenu tendences maiņa. Tiek arī lēsts, ka IKP pieauguma palielināšanās šā gada 1. ceturksnī plaši vērojama euro zonas valstīs.

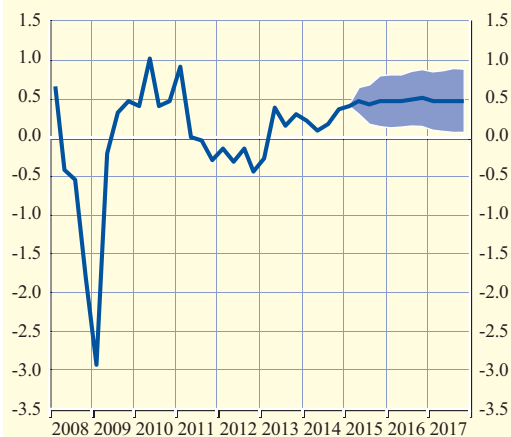
Ilgstošas tautsaimniecības atveseļošanās novērtējums atspoguļots arī Eurosistēmas speciālistu 2015. gada jūnija makroekonomiskajās iespēju aplēsēs euro zonai.¹

Paredzams, ka euro zonas tautsaimniecības atveseļošanās nākamajos trijos gados pakāpeniski paplašināsies. Gaidāms, ka iekšzemes un ārējais pieprasījums dos pozitīvu pienesumu izaugsmei. ECB monetārās politikas pasākumiem vajadzētu veicināt aktivitāti tuvākajā laikā un vidējā termiņā, izmantojot dažādus kanālus. Saskaņā ar Eurosistēmas speciālistu 2015. gada jūnija makroekonomiskajām iespēju aplēsēm euro zonai gaidāms, ka euro zonas gada reālais IKP 2015. gadā palielināsies par 1.5%, 2016. gadā – par 1.9% un 2017. gadā – par 2.0% (sk. 14. att.).

Patēriņš joprojām ir galvenais izaugsmes virzītājspēks, un 2015. gada sākumā tā attīstība kļuva vēl straujāka. Privātā patēriņa pieaugums, kas pēdējos ceturkšņos galvenokārt noteicis tautsaimniecības atveseļošanos, iespējams, 2015. gada 1. ceturksnī palielinājies vēl vairāk, un to būtiski ietekmējis straujāks reāli rīcībā esošo ienākumu kāpums, atspoguļojot zemākas enerģijas cenas, nodarbinātības pieaugumu un mazāku fiskālās konsolidācijas apjomu. Pēc ceturkšņa pieauguma (0.4%) 2014. gada 4. ceturksnī īstermiņa rādītāji liecina par turpmāku samērā stabilu patēriņa kāpumu 2015. gada 1. ceturksnī. Piemēram, euro zonā 2015. gada 1. ceturksnī salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni mazumtirdzniecība un reģistrēto automobiļu skaits pieauga kopumā par 1.1%, un aprīlī izaugsme turpinājās līdzīgā tempā. Apsekojumu dati liecina par ilgstoši noturīgām patēriņa izdevumu norisēm šā gada 2. ceturksnī. Piemēram, Eiropas Komisijas

14. attēls. Euro zonas reālais IKP (t.sk. aplēses)

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni; %)

Avoti: Eurostat un raksts "Eurosistēmas speciālistu 2015. gada jūnija makroekonomiskās iespēju aplēses euro zonai", kas 2015. gada 3. jūnijā publicēts ECB interneta vietnē. Piezīmes. Atbilstoši darbadienu skaitam izlīdzināti dati. Diapazonus, ko izmanto galveno aplēšu atainošanai, veido, izmantojot atšķirības starp faktisko iznākumu un vairāku iepriekšējo gadu laikā sagatavotajām iespēju aplēsēm. Diapazonus ir divreiz lielāks par šo atšķirību vidējo absolūto vērtību. Diapazonu aprēķināšanai izmantotā metode, t.sk. ar izņēmuma gadījumiem saistītās korekcijas, izskaidrota ECB, 2009. gada decembra dokumentā *New procedure for constructing Eurosystem and ECB staff projection ranges* ("Jauna Eurosistēmas un ECB speciālistu iespēju aplēšu diapazonu noteikšanas procedūra").

1 Sk. rakstu "Eurosistēmas speciālistu 2015. gada jūnija makroekonomiskās iespēju aplēses euro zonai", kas 2015. gada 3. jūnijā publicēts ECB interneta vietnē.

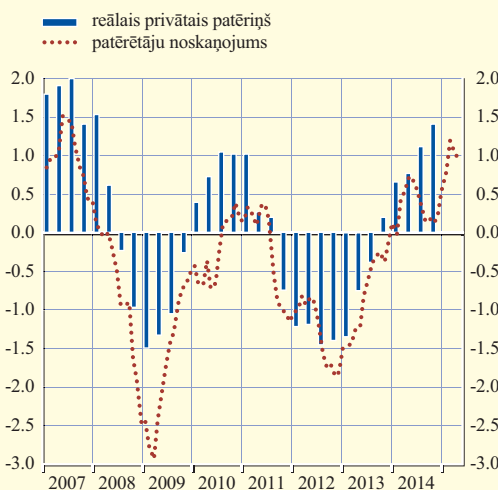
euro zonas patērētāju konfidences rādītājs, kas sniedz samērā labu ieskatu privātā patēriņa norišu tendencēs, 2015. gada 1. ceturksnī būtiski uzlabojās. Lai gan aprīlī un maijā rādītājs nedaudz samazinājās, tas joprojām ir pirmskrīzes līmenī un ievērojami pārsniedz ilgtermiņa vidējo līmeni (sk. 15. att.).

Turpmāk gaidāms, ka privātā patēriņa izdevumu palielināšanās joprojām būs galvenais aktivitātes kāpuma noteicējs.

Labvēlīgai reāli rīcībā esošo ienākumu pieauguma prognozei tuvākajā laikā būtu jāietekmē privātais patēriņš, lai gan gaidāms, ka to nedaudz ierobežos enerģijas cenu krituma daļēja pavēršanās pretējā virzienā. Paredzams, ka pēc tam stabila nodarbinātības kāpuma un nominālās atlīdzības vienam nodarbinātajam palielinājuma apstākļos pieaugs darba samaksas ienākumi.

15. attēls. Euro zonas privātais patēriņš un patērētāju konfidence

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %; vidēji izlīdzināti dati)

Avoti: Eurostat, Eiropas Komisija un ECB aprēķini.

Ieguldījumu izdevumi pēdējos ceturkšņos nedaudz pieauga.

Pēc 2014. gada vidū novērotā investīciju sarukuma, ko noteica ierobežots pieprasījums, uzņēmumu aizņemto līdzekļu apjoma samazināšanās un politiskā un ekonomiskās politikas nenoteiktība, euro zonā kopējā pamatkapitāla veidošanas pieaugums 2014. gada 4. ceturksnī bija neliels sakarā ar augošiem ieguldījumiem būvniecībā, lai gan ar būvniecību nesaistīti ieguldījumi nemainījās. 2015. gada 1. ceturksnī salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni euro zonas kopējie ieguldījumi, šķiet, nedaudz palielinājušies, augot investīciju preču rūpnieciskajai ražošanai, būtiski palielinoties jaudu izmantošanai apstrādes rūpniecībā un vēl vairāk nostiprinoties konfidencei kapitālpreču sektorā. Runājot par ieguldījumiem būvniecībā, būvniecības produkcijas kāpums, lai gan tas ir neliels salīdzinājumā ar 4. ceturksni, un turpmāka konfidences rādītāja uzlabošanās liecina par mērenu pieaugumu 1. ceturksnī.

Gaidāms, ka uzņēmumu ieguldījumu apjoms pakāpeniski palielināsies. Lai gan kapitālpreču sektora IVI aprīlī un maijā nedaudz mazinājās, uzņēmumu ieguldījumu apjomam atbilstoši vēsturiskajām tendencēm būtu jāklūst par arvien nozīmīgāku euro zonas atveseļošanās virzītājspēku. Uzņēmumu ieguldījumu apjoma pakāpenisku palielināšanos veicinās iekšzemes un ārējā pieprasījuma nostiprināšanās, nepieciešamība modernizēt un atjaunot novecojušo pamatkapitālu un stimulējoša monetārās politikas nostāja, ko būtiski pastiprinās nestandarta monetārās politikas pasākumi un īpaši paplašinātā AIP.

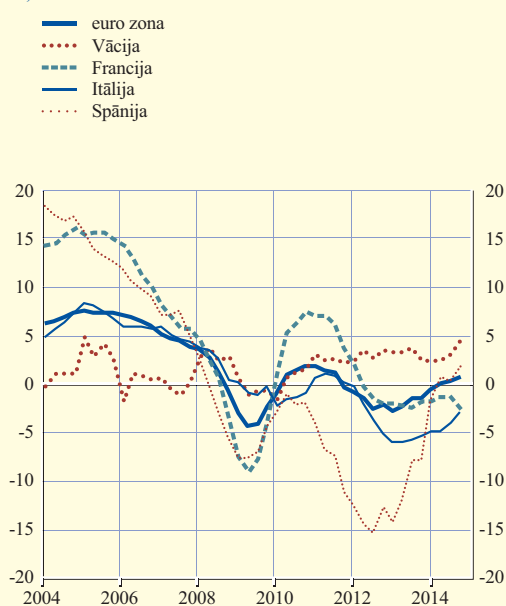
Gaidāms, ka 2015. gadā sāksies mērena ieguldījumu būvniecībā atjaunošanās. Pēc ietilgusā lejupslīdes posma ieguldījumi būvniecībā sāks atjaunoties 2015. gadā. To veicinās ļoti zemas hipotēku kredītu procentu likmes vairākumā valstu, finansējuma nosacījumu atvieglošana un reāli rīcībā esošo ienākumu palielināšanās. Dažās valstīs mājokļu tirgus korekcijās panāktais progress, par ko liecina mājokļu cenu tendences maiņa (sk. 16. att.), laika gaitā veicinās arī ieguldījumus mājokļos.

Tiek lēsts, ka 2015. gada sākumā mēreni palielinājies eksports, ko nelabvēlīgi ietekmējis mazāk noturīgs, nekā iepriekš gaidīts, pieprasījums pasaulē. Lai gan 2014. gada 4. ceturksnī euro zonas preču un pakalpojumu eksports salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni bija pieaudzis par 0.8%, 2015. gada sākumā bija vērojams samazinājums. Eksports uz ASV un Latīņameriku 2015. gada pirmajos mēnešos turpināja palielināties, savukārt eksports uz Ķīnu un citām Āzijas valstīm saruka (sk. 17. att.). Pieejamie apsekojumu rādītāji liecina par euro zonas eksporta pieaugumu 2015. gada 2. ceturksnī. Gaidāms, ka euro zonas eksports 2015. gada 2. pusgadā un tālākā laikposmā turpinās palielināties, un to veicinās pasaules pieprasījuma pakāpeniska nostiprināšanās un euro efektīvā kursa krituma novēlotā ietekme. Tomēr paredzams, ka temps būtiski atpaliks no pirmskrīzes līmeņa, atspoguļojot gan vidēji zemāku aktivitāti pasaulē, gan mazāku pasaules tirdzniecības elastības ietekmi uz izaugsmi. Gaidāms, ka euro zonas imports 2015. gada 2. ceturksnī turpinās palielināties un vienlaikus ar iekšzemes pieprasījuma atveseļošanās vidējā termiņā vēl vairāk nostiprināsies. Tāpēc paredzams, ka aplēšu periodā neto eksporta ieguldījums reālā IKP pieaugumā būs nedaudz pozitīvs. Tekošā konta norises euro zonas valstīs, kurās pirms krīzes bija liels budžeta deficīts, aplūkotās 4. ielikumā.

Gaidāms, ka euro zonas atveseļošanās 2015.–2017. gadā notiks pamatā neitrālas fiskālās nostājas apstākļos. Paredzams, ka fiskālā nostāja, ko nosaka kā pārmaiņas cikliski koriģētajā sākotnējā bilancē (neieskaitot valdības palīdzību finanšu sektoram), iespēju aplēšu periodā pamatā būs neitrāla. Ierobežojošo fiskālo nostāju iepriekšējos gados galvenokārt noteica ilgstoši mērens valdības izdevumu kāpums attiecībā pret nominālā IKP pieauguma tendenci. Kaut arī šī tendence turpināsies, 2015.–2017. gadā to galvenokārt kompensēs tiešo nodokļu un sociālo iemaksu samazināšana. Tautsaimniecībai atveseļojoties, automātisko fiskālo stabilizatoru pozitīvā

16. attēls. Mājokļu cenas

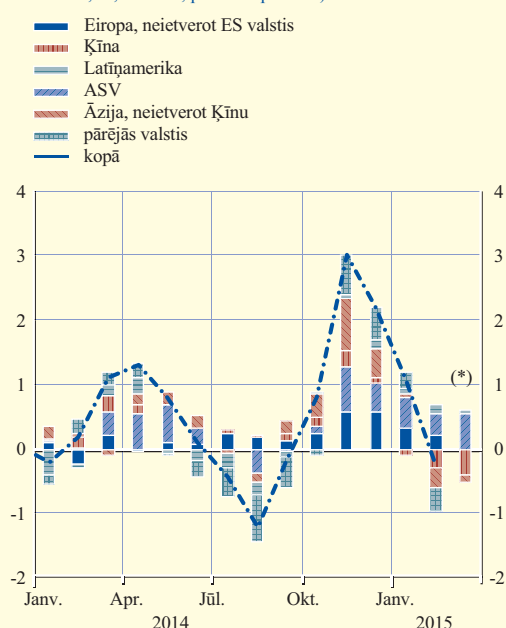
(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)

Avoti: valstu avoti un ECB aprēķini.

17. attēls. Uz galvenajām tirdzniecības partnervalstīm ārpus euro zonas veiktā preču eksporta apjoms

(triju mēnešu pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējiem trim mēnešiem; %, devums; procentu punktos)

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

Piezīme: Dati par 2015. gada 1. ceturksni attiecas tikai uz janvāri un februāri.

ietekme uz iekšzemes pieprasījumu laika gaitā mazināsies.

Situācija euro zonas darba tirgū pakāpeniski uzlabojas.

Nodarbināto skaits (sk. 18. att.) 2014. gada 4. ceturksnī (pēdējais periods, par kuru pieejami dati) salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni nedaudz palielinājās (par 0.1%). Nozaru dalījumā nodarbinātības pieaugumu noteica pakalpojumu nozare (īpaši profesionālie pakalpojumi un netirgojamie pakalpojumi). Vienlaikus jau 11. ceturksni pēc kārtas turpināja sarukt nodarbinātība finanšu un apdrošināšanas darbību nozarē. Nodarbinātība rūpniecībā (izņemot būvniecību) pieauga tikai nedaudz, bet būvniecībā nodarbināto skaits pēc īslaicīga pieauguma 3. ceturksnī būtiski samazinājās. Kopējais nostrādāto stundu skaits 2014. gada pēdējā ceturksnī joprojām palielinājās, turklāt ātrākā tempā nekā iepriekšējos ceturkšņos. Apsekojuma rezultāti liecina, ka 2015. gada 1. pusgadā turpinās nodarbinātības uzlabošanās. Arī uz nākotni vērstie rādītāji liecina par turpmākiem darba tirgus apstākļu uzlabojumiem.

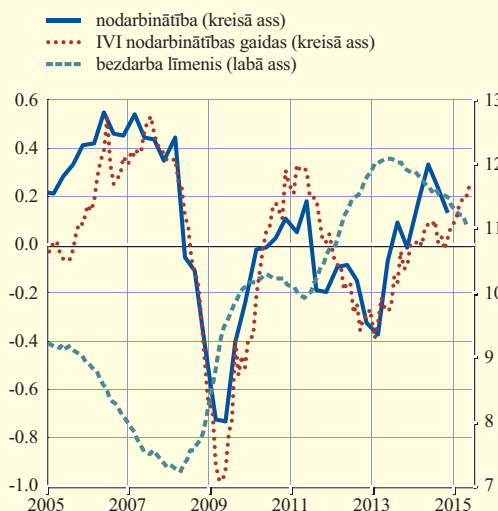
Augstais bezdarba līmenis 2015. gada sākumā turpināja pakāpeniski sarukt. Euro zonas bezdarba līmenis 2015. gada 1. ceturksnī samazinājās līdz 11.2% (2014. gada 4. ceturksnī – 11.4%). Turklāt 2015. gada aprīlī bezdarba līmenis pazeminājās līdz 11.1%, sasniedzot zemāko līmeni kopš 2012. gada marta, bet joprojām tas bija gandrīz par 4 procentu punktiem augstāks par pirmskrīzes zemāko līmeni. Bezdarba līmeņa pastāvīga samazināšanās pašlaik vērojama visās grupās (vīrieši un sievietes) un vairākumā euro zonas valstu, tomēr joprojām saglabājas būtiskas atšķirības vecuma grupās un valstu līmenī.

Turpmāk gaidāms, ka īstermiņā un vidējā termiņā situācija euro zonas darba tirgos turpinās uzlaboties. Gaidāms, ka atveseļošanās procesam nostiprinoties, nodarbinātības pieaugums turpmākajos ceturkšņos nedaudz paātrināsies. Tāpēc gaidāms, ka atveseļošanās procesam kļūstot plašākam, euro zonas bezdarba līmenis turpinās samazināties.

Tomēr daži faktori joprojām kavē kopējās aktivitātes pieaugumu. Valsts sektora parāda līmenis turpinājās palielināties, taču lēnākā tempā, un paredzams, ka dažās valstīs tas joprojām būs augsts. Augsts strukturālā bezdarba līmenis, īpaši dažās krīzes vismagāk skartajās valstīs, joprojām nomāks darba tirgus norises, kas kopumā uzlabojas. Abiem faktoriem būtu jāveicina augšupvērsta spiediena uz privāto mājāsaimniecību piesardzības uzkrājumiem saglabāšanās. Strukturālo reformu īstenošanas lēnais temps arī turpina ietekmēt izaugsmi vairākās valstīs. Turklāt samērā vājas potenciālās izaugsmes perspektīvas, ilgstošā nenoteiktība saistībā ar situāciju Grieķijā, kā arī ģeopolitiskā spriedze ārpus euro zonas var turpināt ietekmēt ieguldījumu tēriņus.

18. attēls. Nodarbinātība, IVI nodarbinātības gaidas un bezdarbs euro zonā

(pieaugums salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni; indekss; % no darbaspēka)

Avoti: Eurostat, Markit un ECB aprēķini.
Piezīme: IVE izteikts kā novirzes no 50, dalītas ar 10.

Lai gan ar euro zonas tautsaimniecības perspektīvu saistītie riski joprojām ir lejupvērsti, tie kļuvuši līdzsvarotāki sakarā ar ECB monetārās politikas lēmumiem un naftas cenu un valūtas kursu norisēm. Ar ekonomiskās aktivitātes perspektīvu saistītie lejupvērstie riski ietver turpmāku ģeopolitiskās spriedzes pieaugumu, spēcīgāku palēninājumu jaunajās tirgus ekonomikas valstīs (JTEV) un mazāk labvēlīgu, nekā gaidīts, ITRMO un paplašinātās AIP ietekmi. Citus ar reālā IKP pieaugumu saistītos lejupvērstos riskus rada ātrāka, nekā gaidīts, stingrākas monetārās politikas īstenošana ASV, kas nelabvēlīgi ietekmē dažas JTEV, un straujāks, nekā gaidīts, naftas cenu kāpums. Šos lejupvērstos riskus tikai daļēji kompensē augšupvērstie riski, kas saistīti ar strukturālo reformu un ES investīciju plānu spēcīgāku, nekā gaidīts, ietekmi uz aktivitāti.

4. CENAS UN IZMAKSAS

Kopējā inflācija 2015. gada sākumā sasniedza zemāko līmeni, jo samazinājās enerģijas cenu inflācijas radītā lejupvērstā ietekme. Eurosistēmas speciālistu 2015. gada jūnija makroekonomiskajās iespēju aplēsēs euro zonai paredzēts, ka 2015. gadā inflācija būs vidēji 0.3%, bet 2016. gadā tā būtiski pieaugs (līdz 1.5%) un 2017. gadā tās kāpums turpināsies (līdz 1.8%). Gaidāms, ka SPCI inflācija, neietverot enerģiju un pārtiku, palielināsies no 0.8% 2015. gadā līdz 1.4% 2016. gadā un līdz 1.7% 2017. gadā. ECB Padome rūpīgi monitorēs ar cenu attīstības perspektīvu vidējā termiņā saistītos riskus, īpaši monetārās politikas pasākumu ietekmi, kā arī ģeopolitiskās, valūtas kursa un enerģijas cenu norises.

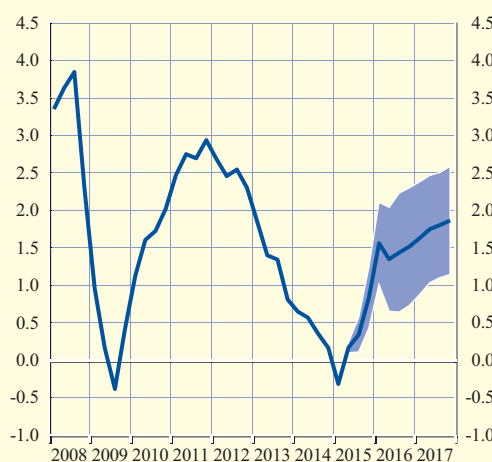
Euro zonas kopējai inflācijai pēdējos mēnešos bija raksturīga pieauguma tendence. Saskaņā ar Eurostat ātro aplēsi SPCI gada inflācija 2015. gada maijā kļuva pozitīva (0.3%), palielinoties no 0.0% aprīlī (zemākais līmenis janvārī – -0.6%; sk. 19. un 22. att.). Lai gan kopš janvāra novērotais kāpums lielākoties skaidrojams ar enerģijas komponenta mazāk negatīvu gada pārmaiņu tempu, kas savukārt atspoguļo naftas cenu kāpuma atsākšanos euro izteismē, palielinājums no aprīļa līdz maijam ataino visu galveno SPCI komponentu gada pieauguma tempa kāpumu.

Euro zonas SPCI inflācija (neietverot enerģiju un pārtiku) palielinājās no 0.6% aprīlī līdz 0.9% maijā. Tās kāpums maijā atspoguļo gan augstāku pakalpojumu cenu, gan neenerģijas rūpniecības preču cenu inflāciju, turklāt neenerģijas rūpniecības preču cenu inflācija palielinājusies trešo mēnesi pēc kārtas. Šis pamatinflācijas rādītājs kopš 2013. gada beigām atradies 0.6–1.0% diapazonā. Globālie faktori, t.sk. euro kursa kāpuma ietekme līdz 2014. gada maijam un naftas un citu izejvielu cenu krituma netiešā ietekme līdz 2015. gada sākumam, joprojām rada lejupvērstu spiedienu uz SPCI pamatinflāciju. Izzūdot šai novēlotajai ietekmei, euro kursa krituma ietekme uz neenerģijas patēriņa cenām kļūs nozīmīgāka. Vērtējot iekšzemes faktoros, pastāvīgais nelielais patērētāju pieprasījums un vājā uzņēmumu cenu noteikšanas spēja, kā arī korekcijas process dažās euro zonas valstīs arī palīdz izskaidrot zemo pamatinflācijas līmeni.

Euro kursa krituma ietekmei uz inflāciju nākamajos ceturkšņos jākļūst būtiskāka. Par šo ietekmi līdz šim galvenokārt liecinājusi importa cenu dinamika, bet tā vēl nebija skārusi iekšzemes ražotāju cenas (sk. 20. att.). Gan nepārtikas patēriņa preču importa, gan starppatēriņa preču importa cenu gada pārmaiņu temps krasi paātrinājies. Tomēr importētie patēriņa galaprodukti veido tikai samērā nelielu SPCI preču komponenta daļu. Turklāt starppatēriņa preču imports skar tikai cenu noteikšanas sākumposmus, un nepārtikas galapatēriņa preču ražotāju cenas nākamajos cenu noteikšanas posmos var vēl būtiski palielināties. Ar naftas piegādes cenām saistītā spiediena apsekojuma rādītāji arī apstiprina šādu risinājumu. IVI maija dati liecina, ka ražošanas izmaksas aug, savukārt noteiktās cenas saglabājušās kopumā stabilas. SPCI inflācijas novēlota reakcija uz euro kursa kritumu uzskatāma par normālu ne tikai lielāku ražošanas izmaksu pakāpeniskās ietekmes dēļ, bet arī tā iespaida dēļ, kas būs jūtams pēc ilgāka laika un ko radīs ar zemāku valūtas kursa noteiktu darbības un ienākumu ietekmi saistīts

19. attēls. Euro zonas SPCI inflācija (t.sk. aplēses)

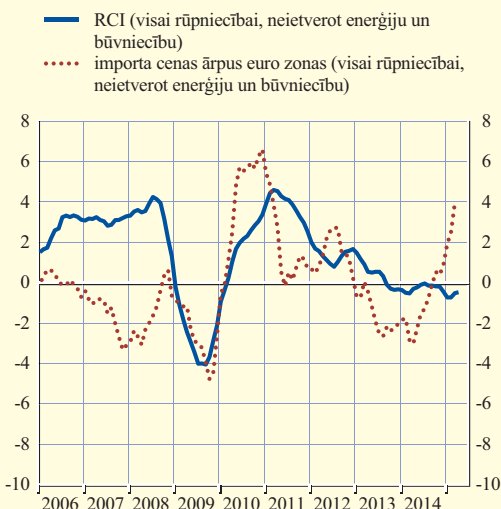
(gada pārmaiņas; %)

Avoti: Eurostat un raksts "Eurosisistēmas speciālistu 2015. gada jūnija makroekonomiskās iespēju aplēses euro zonai", kas 2015. gada 3. jūnijā publicēts ECB interneta vietnē.
Piezīme. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2015. gada maijā (ātrā aplēse).

20. attēls. Euro zonas ražotāju cenas un importa cenas rūpniecībā, neietverot enerģiju un būvniecību

(gada pārmaiņas; %)

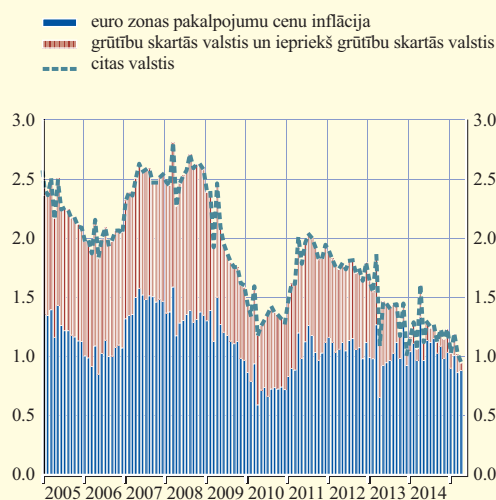

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

Piezīme. Jaunākie dati par importa cenām atbilst stāvoklim 2015. gada martā un dati par ražotāju cenām – stāvoklim 2015. gada aprīlī.

21. attēls. Pakalpojumu cenu inflācija grūtību skartajās un iepriekš grūtību skartajās valstīs un citās euro zonas valstīs

(gada pārmaiņas; %; devums; procentu punktos)

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

Piezīmes. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2015. gada aprīlī. Grūtību skartās valstīs un iepriekš grūtību skartās valstīs ir Īrija, Grieķija, Spānija, Itālija, Kipra, Portugāle un Slovēnija.

lielāks preču un pakalpojumu pieprasījums. Kopumā gaidāma pakāpeniska valūtas kursa krituma ietekme, kas detalizētāk aplūkota 5. ielikumā.

Iekšzemes cenu spiediens līdz šim bijis mērens, un to galvenokārt noteicis vājš pieprasījums.

Pakalpojumu cenu inflācija samazinājās no 1.9% 2012. gada sākumā līdz 1.2% 2014. gada decembrī un līdz 1.0% 2015. gada aprīlī, bet maijā palielinājās līdz 1.3%. Pakalpojumu cenu inflācijas negatīvā tendence pēdējos gados atspoguļojusi nelielu gan darba samaksas kāpuma, gan peļņas maržas dinamiku, ko mēreni kompensējis netiešo nodokļu un administratīvi regulējamo cenu pieaugums. Valstu dalījumā pakalpojumu cenu inflācijas samazināšanās īpaši spēcīga bijusi grūtību skartajās valstīs vai iepriekš grūtību skartajās valstīs (sk. 21. att.). No vienas puses, tas, iespējams, atspoguļo pēc strukturālajām reformām panāktu lielāku darba samaksas un cenu elastību un, no otras puses, krīzes dziļumu.

Tālākā perspektīvā prognozēts, ka 2015. gadā euro zonas SPCI inflācija pieaugs un tās kāpums turpināsies 2016. un 2017. gadā.

Pamatojoties uz maija vidū pieejamo informāciju, Eurosistēmas speciālistu 2015. gada jūnija makroekonomiskajās iespēju aplēsēs euro zonai prognozēts, ka SPCI inflācija 2015. gadā būs vidēji 0.3% un 2016. un 2017. gadā palielināsies attiecīgi līdz 1.5% un 1.8%. Salīdzinājumā ar 2015. gada marta makroekonomiskajām iespēju aplēsēm SPCI inflācijas prognozes 2015. gadam koriģētas un paaugstinātas, bet 2016. un 2017. gadam nav mainītas. Paredzams, ka SPCI inflācija tuvākajos mēnešos saglabāsies zema līdz brīdim, kad augšupvērstie bāzes efekti un gaidāmais nākotnes līgumu tirgos ietvertais naftas cenu kāpums 2015. gada beigās palielinās kopējo inflāciju. Prognozēts, ka 2016. un 2017. gadā turpināsies kopējās inflācijas pieaugums, nostiprinoties iekšzemes cenu spiedienam darba samaksas un peļņas maržas kāpuma veidā sakarā ar tālāku tautsaimniecības atslābuma mazināšanos un pastāvīgi augšupvērstu ārējo cenu spiedienu, kas savukārt atspoguļos valūtas kursa kanāla novēloto ietekmi un biržā tirgto naftas nākotnes līgumu cenu līknes augšupvērsto tendenci.

22. attēls. Uz apsekojumiem balstītie inflācijas gaidu rādītāji

(gada pārmaiņas; %)

- īstenojušies SPCI inflācija
- Consensus Economics prognozes
- SPF (Survey of Professional Forecasters) prognoze 2015. gada 2. ceturksnim

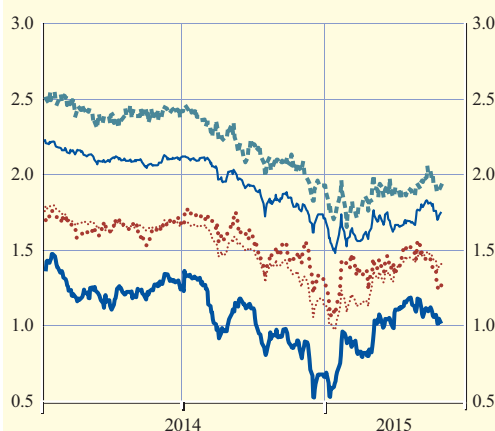
Avoti: Eurostat, Reuters, ECB apsekojums *Survey of Professional Forecasters*, ECB aprēķini, *Consensus Economics* prognozes.

Piezīmes. Līdz 2015. gada maijam īstenojušās SPCI dati (ātrā aplēse); SPF prognozes dati balstīti uz 2015. gada 2. ceturksņa apsekojuma rezultātiem. *Consensus Economics* prognožu dati balstīti uz 2015. gada maija aplēsēm 2015. un 2016. gadam un uz 2015. gada aprīļa aplēsēm pārējiem gadiem.

23. attēls. Uz tirgus instrumentiem balstītie inflācijas gaidu rādītāji

(gada pārmaiņas; %)

- inflācija 1 gada periodam pēc 2 gadiem nākotnē
- inflācija 1 gada periodam pēc 4 gadiem nākotnē
- inflācija 1 gada periodam pēc 9 gadiem nākotnē
- 5 gadu nākotnes inflācijai piesaistīto mijmaiņas darījumu procentu likme pēc 5 gadiem nākotnē
- 10 gadu tagadnes inflācijai piesaistīto mijmaiņas darījumu procentu likme

Avoti: Thomson Reuters un ECB aprēķini.
Piezīme. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2015. gada 1. jūnijā.

Inflācijas prognozes atbilst gan uz apsekojumiem, gan tirgus instrumentiem balstītu euro zonas inflācijas gaidu rādītāju pieaugumam no janvārī novērotā zemā līmeņa.

Uz apsekojumiem un tirgus instrumentiem balstītas īsāka termiņa inflācijas gaidas, ko mēra ar inflācijai piesaistīto mijmaiņas darījumu procentu likmēm, īpaši inflācijas gaidas 2016. un 2017. gadam, pēdējā laikā palielinājušās. Uz apsekojumiem balstītu euro zonas ilgāka termiņa inflācijas gaidu atjaunošanās (līdz aptuveni 1.8%) liecina, ka profesionālie prognozētāji ir pārliecinātāki par to, ka inflācija vidējā termiņā atgriezīsies līmenī, kas zemāks par 2%, bet tuvu tam (sk. 22. att.). Arī 5 gadu inflācijai piesaistīto mijmaiņas darījumu procentu likme pēc 5 gadiem nākotnē palielinājusies no aptuveni 1.5% janvārī līdz aptuveni 1.8% jūnija sākumā. Savukārt 10 gadu tagadnes inflācijai piesaistīto mijmaiņas darījumu procentu likme tādā pašā laikposmā kāpusi aptuveni līdz 1.4% (no mazāk nekā 1%; sk. 23. att.). Līdzīgi uzlabojās arī citi uz tirgus instrumentiem balstītie inflācijas gaidu rādītāji, t.sk. līdzsvara inflācijas līmenis, kas iegūts no inflācijai piesaistītajām dažādu jurisdikciju valdības obligācijām. Uz tirgus instrumentiem balstītu inflācijas gaidu pieaugums euro zonā ir lielāks nekā ASV un Apvienotajā Karalistē. Tas liecina, ka tirgus dalībnieki zināmā mērā samazina jau kādu laiku euro zonas inflācijas gaidās iecenoto lejupvērsto risku. Kopumā tas nozīmē, ka deflācijas ietekmes riski vai ar nesenā naftas cenu sarūkuma otrreizējo ietekmi saistītie riski pēdējos mēnešos būtiski mazinājušies.

Raugoties nākotnē, ECB Padome paziņojusi, ka tā rūpīgi monitorēs ar cenu attīstības perspektīvu vidējā termiņā saistītos riskus, īpaši monetārās politikas pasākumu ietekmi, kā arī ģeopolitiskās, valūtas kursa un enerģijas cenu norises.

5. NAUDA UN KREDĪTU ATLIKUMI

Naudas un aizdevumu atlikuma kāpuma temps turpināja atjaunoties ļoti zemu procentu likmju apstākļos. Paplašinātās aktīvu iegādes programmas (AIP) īstenošanas rezultātā monetārie rādītāji turpināja uzlaboties. Kreditēšanas dinamika joprojām bija vāja, un privātajam sektoram izsniegto aizdevumu atlikuma kāpuma temps turpināja nostiprināties. 2015. gada 1. ceturksnī bija vērojams turpmāks banku finansējuma izmaksu sarukums. Atviegloti kredītu nosacījumi joprojām veicina aizdevumu, īpaši uzņēmumiem izsniegto aizdevumu, atlikuma kāpuma tempa turpmāku atjaunošanos. Turklāt banku aizdevumu procentu likmju atšķirības dažādās valstīs turpināja samazināties. Kopumā jaunākās norises liecina, ka ECB monetārās politikas pasākumi palīdz atjaunot monetārās politikas transmisijas mehānisma pienācīgu funkcionēšanu un atvieglo banku veiktās kreditēšanas nosacījumus.

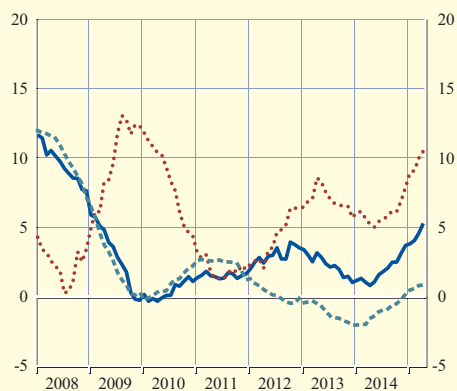
M3 pieauguma tempa atjaunošanās ir pastiprinājusies. M3 gada kāpuma temps aprīlī palielinājās līdz 5.3% (2015. gada 1. ceturksnī – 4.0% un zemākais līmenis 2014. gada aprīlī – 0.8%; sk. 24. att.). M3 pieauguma tempa palielināšanos galvenokārt noteica šaurās naudas rādītājs M1, pamatā atspoguļojot likvidāko M3 sastāvdaļu zemās turēšanas izvēles izmaksas. Nozīme bija arī naudas līdzekļu turētāju sektora veiktajai valsts sektora obligāciju, nodrošināto obligāciju un ar aktīviem nodrošināto vērtspapīru pārdošanai paplašinātās aktīvu iegādes programmas (AIP) ietvaros. Tādējādi M1 gada kāpuma temps turpināja pieaugt, 2015. gada aprīlī sasniedzot 10.5% (2015. gada 1. ceturksnī – 9.0%). Šaurās naudas, kas tiek uzskatīta par galveno euro zonas tautsaimniecības izaugsmes rādītāju, nesenā dinamika stiprina turpmākas ekonomiskās aktivitātes atjaunošanās perspektīvu.

Naudas līdzekļu turētāji dod priekšroku noguldījumiem uz nakti. Ļoti zemās procentu likmes un lēzena ienesīguma līkne naudas līdzekļu turētājiem ir stimuls ieguldīt M3 ietilpstošajos noguldījumos uz nakti. Aprīlī lielu ieguldījumu M3 pieaugumā deva M1 – to labvēlīgi ietekmēja mājsaimniecību un nefinanšu sabiedrību (NFS) noguldījumu uz nakti straujais kāpums (sk.

24. attēls. M3, M1 un aizdevumi privātajam sektoram

(gada pārmaiņas; %p; sezonāli un ar kalendāro ietekmi izlīdzināti dati)

— M3
- - - M1
- - - aizdevumi privātajam sektoram

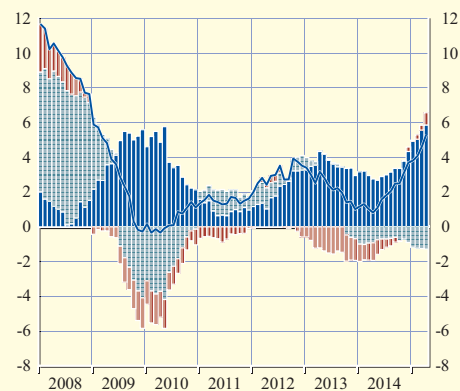

Avots: ECB.

25. attēls. M3 un tā sastāvdaļas

(gada pārmaiņas; %; devums; procentu punktos; sezonāli un ar kalendāro ietekmi izlīdzināti dati)

— M1
- - - tirgojamie finanšu instrumenti
- - - pārējie īstermiņa noguldījumi
— M3

Avots: ECB.

25. att.). Tas, ka naudas līdzekļu turētāju sektors dod priekšroku vislikvīdākajiem aktīviem, īpaši noguldījumiem uz nakti, liecina par pastāvīgu skaidrās naudas drošības rezervju veidošanu. Zemais un sarūkošais atlīdzības līmenis par mazāk likvīdiem monetārajiem aktīviem aprīlī veicināja pastāvīgu īstermiņa noguldījumu (izņemot noguldījumus uz nakti) atlikuma sarukumu. Turklāt tirgojamo finanšu instrumentu (t.i., M3 – M2), kuru īpatsvars M3 ir samērā neliels, kāpuma temps būtiski palielinājās, sasniedzot 11.6%, pēc tam kad 2014. gada 4. ceturksņa beigās tas bija kļuvis pozitīvs. Pieaugums aptvēra visus M3 apakškomponentus.

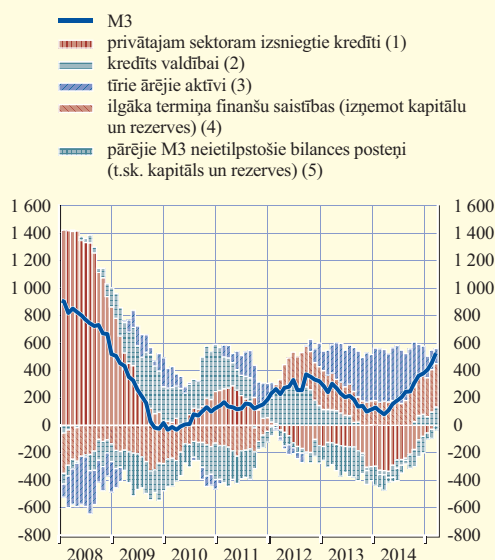
Portfeļu aizstāšana nosaka plašās naudas pieaugumu. M3 neietilpstošo bilances posteņu novērtējums (sk. 26. att.) liecina, ka to dinamiku galvenokārt noteikusi līdzekļu aizplūde no ilgāka termiņa finanšu saistībām un (mazākā mērā) sarūkoša (bet joprojām pozitīva) ieplūde MFI tīrajos ārējos aktīvos. Atbalstu sniedza arī aizdevumu dinamikas pavērsiens. Naudas līdzekļu turētāju sektora MFI ilgāka termiņa finanšu saistību (izņemot kapitālu un rezerves) gada sarukuma temps paātrinājās un 2015. gada 1. ceturksnī bija –5.7%, 2015. gada aprīlī – –6.4% (2014. gada 4. ceturksnī – –4.8%). Tā lielais devums M3 pieaugumā īpaši atspoguļo lēzeno ienesīguma līkni. Salīdzinājumā ar rekordaugsto līmeni 2014. gada vidū MFI sektora tīro ārējo aktīvu pozīcijas devums 2015. gada 1. ceturksnī būtiski samazinājās, taču saglabājās pozitīvs, un to veicināja liels tekošā konta pozitīvais saldo. Šis sarukums atspoguļo euro zonas portfeļieguldījumu parāda instrumentos neto aizplūdi, kas pārsniedza euro zonas portfeļieguldījumu kapitāla vērtspapīros neto ieplūdi, atspoguļojot ārvalstu investoru pastāvīgo interesi par euro zonas kapitāla vērtspapīriem.

Euro zonas banku maksāspēja un likviditātes stāvoklis kopumā ir stabils. Bankas ir uzlabojušas savus kapitāla rādītājus, ne vien daļēji palielinot kapitāla vērtspapīru emisijas apjomu, bet arī samazinot aizņemto līdzekļu īpatsvaru un nosakot stingrākus kreditēšanas nosacījumus (stingrāki kredītu standarti, lielāka aizdevumu procentu likmju starpība). Lielākas uzmanības veltīšana bilanču korekcijām un ievērojamā banku kapitāla rādītāju paaugstināšanās ir palīdzējusi noteikt nosacījumus, lai nodrošinātu ilgstošu monetārās politikas banku aizdevumu kanāla darbības uzlabošanu.

Banku finansējuma izmaksas 2015. gada 1. ceturksnī turpināja samazināties. To sarukums lielā mērā saistīts ar paplašināto AIP. Labvēlīgi banku finansēšanas nosacījumi atspoguļojas nenodrošināto banku obligāciju peļņas likmēs, kuras 2015. gada 1. ceturksnī samazinājās līdz vēsturiski zemam līmenim, 2015. gada martā noslīdot līdz vidēji 0.8%. Banku noguldījumu izmaksas arī turpināja sarukt, taču pagaidām vēl nekas neliecina par vispārēju virzību negatīvu procentu likmju apgabalā ECB negatīvās noguldījumu iespējas procentu likmes dēļ. Kopumā kopējās banku finansējuma izmaksas vēl arvien sarūk (sk. 27. att.), vienlaikus notiekot MFI ilgāka termiņa finanšu saistību atmaksai neto izteiksmē. Šajā kontekstā 2015. gada aprīļa euro zonas banku

26. attēls. M3 neietilpstošie bilances posteņi

(gada plūsmas; mljrd. euro; sezonāli un ar kalendāro ietekmi izlīdzināti dati)

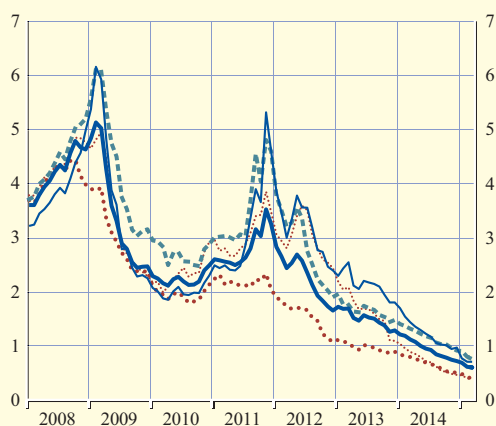

Avots: ECB.
Piezīme. M3 parādīts tikai kā atsauce (M3 = 1 + 2 + 3 – 4 + 5).

27. attēls. Kopējās banku parāda finansējuma izmaksas

(noguldījumu un uz beznodrošinājuma darījumu tirgu balstītā parāda finansējuma kopējās izmaksas; % gadā)

— euro zona
 Vācija
 - - - - - Francija
 — Itālija
 Spānija

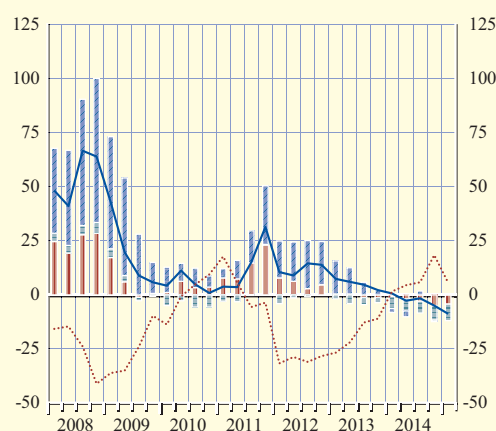

Avots: ECB, *Merrill Lynch Global Index* un ECB aprēķini.
 Piezīme. Noguldījumu jauno darījumu procentu likmju un uz tirgu balstītā parāda finansējuma vidējie rādītāji, kas svērti ar to attiecīgajiem atlikumiem.

28. attēls. Faktori, kas veicinājuši stingrāku kredītu standartu noteikšanu aizdevumiem NFS un neto pieprasījuma samazināšanos

(vidējā neto procentuālā daļa katrā kategorijā)

— kredītu standarti
 ■ finansējuma izmaksas un bilanču rādītāju noteiktie ierobežojumi
 — konkurence
 ■ riska uztvere
 neto pieprasījums

Avots: ECB.
 Piezīmes. "Finansējuma izmaksas un bilanču rādītāju noteiktie ierobežojumi" ir faktoru "ar bankas kapitāla stāvokli saistītās izmaksas", "piekļuve tirgus finansējumam" un "likviditātes stāvoklis" nesvērtais vidējais rādītājs; "risku uztvere" ir faktoru "vispārējā ekonomiskā situācija un perspektīva", "atsevišķu nozaru vai uzņēmumu situācija un perspektīva/aizņēmēja kredītspēja" un "ar pieprasīto nodrošinājumu saistītais risks" nesvērtais vidējais rādītājs; "konkurence" ir faktoru "banku konkurence", "nebanku konkurence" un "kapitāla tirgus radītā konkurence" nesvērtais vidējais rādītājs.

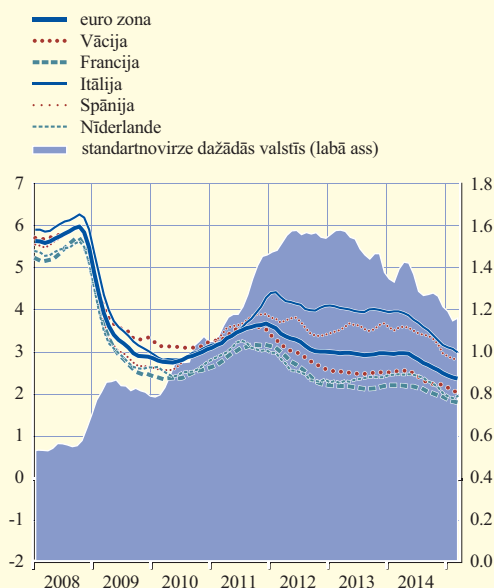
veiktās kreditēšanas apsekojums¹ norādīja, ka banku piekļuve finansējumam 2015. gada 1. ceturksnī uzlabojās attiecībā uz visiem galvenajiem tirgus instrumentiem un privātpersonu vai MVU noguldījumiem. Salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni uzlabojumi bija vērojami visās galvenajās kategorijās, bet īpaši attiecībā uz banku piekļuvi parāda vērtspapīru tirgiem un vērtspapīrošanai.

Atviegloti kredītu nosacījumi turpina veicināt aizdevumu, īpaši uzņēmumiem izsniegto aizdevumu, atlikuma kāpuma tempa turpmāku atjaunošanos. 2015. gada aprīļa banku veiktās kreditēšanas apsekojums rāda, ka augoša konkurence starp bankām 2015. gada 1. ceturksnī veicinājusi atvieglotus kredītu nosacījumus, vienlaikus straujāk palielinoties uzņēmumu pieprasījumam pēc aizdevumiem (sk. 28. att.). Bankas šajā ceturksnī turpināja atvieglot noteikumus un nosacījumus no jauna izsniegtajiem aizdevumiem visās kategorijās galvenokārt pievienoto likmju turpmākas samazināšanās veidā parastiem aizdevumiem. Lai gan bankas atviegloja kredītu standartus aizdevumiem NFS, aizdevumiem mājsaimniecībām mājokļa iegādei tika noteikti neto nedaudz stingrāki kredītu standarti. Turklāt apsekojuma par finansējuma pieejamību uzņēmumiem (SAFE) rezultāti apstiprināja, ka kredītu tirgus nosacījumi uzlabojušies ne tikai lielajiem uzņēmumiem, bet arī mazajiem un vidējiem uzņēmumiem (MVU). Šīs pozitīvās norises vērojamas situācijā, kad NFS un īpaši MVU joprojām daudz retāk izmanto uz tirgus instrumentiem balstītos finansējuma avotus nekā uz banku finansējumu balstītos instrumentus (sk. 6. ielikumu "Nebanku finansējums euro zonas NFS krīzes laikā").

1 Sk. <https://www.ecb.europa.eu/stats/money/surveys/lend/html/index.en.html>.

29. attēls. Aizņemšanās izmaksu apvienotais rādītājs aizdevumiem NFS

(gadā; %; triju mēnešu mainīgie vidējie rādītāji)

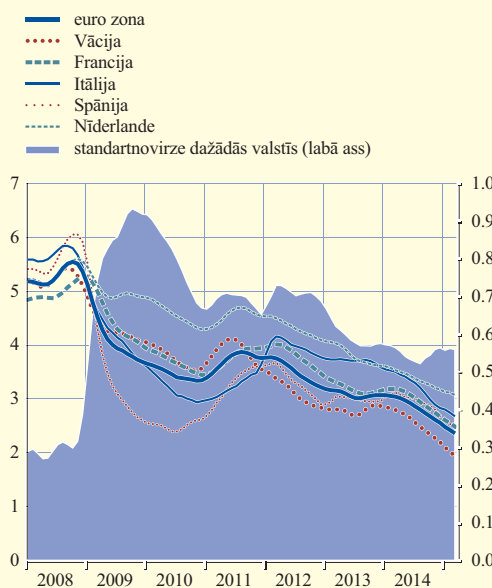

Avots: ECB.

Piezīmes. Banku izsniegto aizņēmumu kopējo izmaksu rādītāju aprēķina, nosakot kopējās īstermiņa un ilgtermiņa procentu likmes uz jauno darījumu apjomu 24 mēnešu mainīgā vidējā rādītāja pamata. Dažādu valstu standartnovirzi aprēķina, pamatojoties uz fiksētu 12 euro zonas valstu izlasi. Jaunākais novērojums veikts 2015. gada martā.

30. attēls. Aizņemšanās izmaksu apvienotais rādītājs aizdevumiem māsaimniecībām mājokļa iegādei

(gadā; %; triju mēnešu mainīgie vidējie rādītāji)

Avots: ECB.

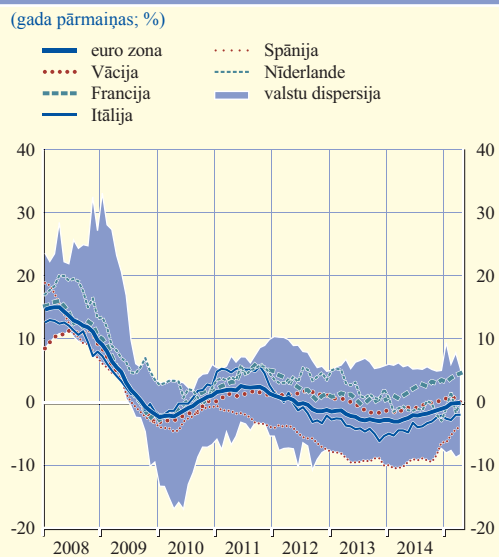
Piezīmes. Banku izsniegto aizņēmumu kopējo izmaksu rādītāju aprēķina, nosakot kopējās īstermiņa un ilgtermiņa procentu likmes uz jauno darījumu apjomu 24 mēnešu mainīgā vidējā rādītāja pamata. Dažādu valstu standartnovirzi aprēķina, pamatojoties uz fiksētu 12 euro zonas valstu izlasi. Jaunākais novērojums veikts 2015. gada martā.

Zemākas banku procentu likmes atspoguļo ECB nestandarta pasākumu ietekmi. Kopš 2014. gada vidus, kad ECB veica kredītu saņemšanu atvieglojošos pasākumus, un paziņojuma par paplašināto AIP vērojams būtisks nefinanšu sabiedrību un mājsaimniecību nominālo banku kredītu izmaksu sarukums. Īpaši kopš 2014. gada 3. ceturkšņa, kad ECB pastiprināja centienus turpmāk īstenot stimulējošu monetāro politiku, banku finansējuma izmaksu mazināšanās pakāpeniski atspoguļojusies zemākās banku aizdevumu procentu likmēs: mājsaimniecību mājokļa iegādes un nefinanšu sabiedrību kopējās kredītu izmaksas euro zonā saruka attiecīgi aptuveni par 50 bāzes punktiem un 40 bāzes punktiem (sk. 29. un 30. att.).

Banku aizdevumu procentu likmju atšķirības dažādās valstīs turpināja samazināties. Neraugoties uz iepriecinošām norisēm saistībā ar kredītu piedāvājuma nosacījumiem euro zonā kopumā, kredītu standarti dažādās valstīs un sektoros joprojām ir nevienmērīgi. Šajā aspektā 2014. gada jūnijā apstiprinātais kredītu nosacījumu atvieglošanas pasākumu kopums un paplašinātā AIP veicinājuši aizņemšanās izmaksu dispersijas samazināšanos dažādās valstīs. Tajās euro zonas valstīs, kurās pašlaik NFS izsniegto aizdevumu atlikuma gada kāpuma temps ir zemāks, īpaši krasi sarukušas banku aizdevumu procentu likmes šiem aizdevumiem.

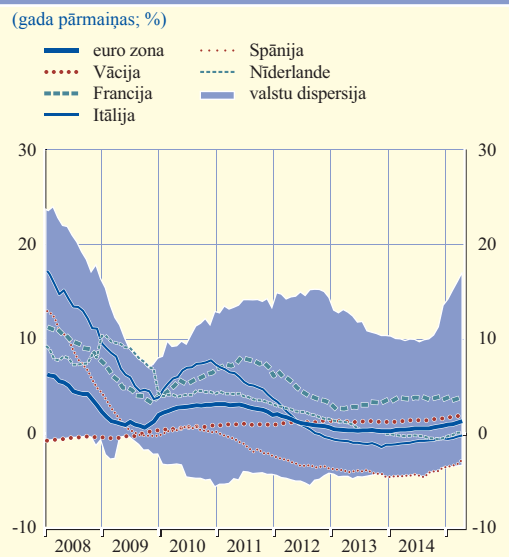
Kreditēšanas dinamika joprojām bija vāja, bet privātajam sektoram izsniegto aizdevumu atlikuma kāpuma temps turpināja nostiprināties. Privātajam sektoram izsniegto MFI aizdevumu atlikuma gada pieauguma temps, kas koriģēts atbilstoši aizņēmumu pārdošanas un vērtspapīrošanas darījumu ietekmei, turpināja atjaunoties, 2015. gada aprīlī sasniedzot 0.8% (2015. gada 1. ceturksnī – 0.5% un zemākais līmenis 2014. gada janvārī – –2.1%). Konkrētāk, NFS izsniegto

31. attēls. MFI aizdevumi NFS atsevišķās euro zonas valstīs

Avots: ECB.
Piezīmes. Koriģēts atbilstoši aizdevumu pārdošanas un vērtspāpīrošanas darījumu ietekmei. Valstu dispersiju aprēķina kā fiksētas 12 euro zonas valstu izlases minimālo/maksimālo līmeni. Jaunākais novērojums veikts 2015. gada aprīlī.

32. attēls. MFI aizdevumi mājsaimniecībām atsevišķās euro zonas valstīs

Avots: ECB.
Piezīmes. Koriģēts atbilstoši aizdevumu pārdošanas un vērtspāpīrošanas darījumu ietekmei. Valstu dispersiju aprēķina kā fiksētas 12 euro zonas valstu izlases minimālo/maksimālo līmeni. Jaunākais novērojums veikts 2015. gada aprīlī.

aizdevumu sarukuma temps turpināja palēnināties (sk. 31. att.), savukārt mājsaimniecībām izsniegto aizdevumu pieaugums nedaudz palielinājās (sk. 32. att.). Šis norises veicināja kopš 2014. gada vasaras euro zonā plaši vērojamā banku aizdevumu procentu likmju būtiskā samazināšanās, kā arī pazīmes, kas liecina gan par banku aizdevumu piedāvājuma, gan pieprasījuma uzlabošanu. Lai gan ierobežotas ekonomiskās aktivitātes apstākļi un vēsturiski stingrie kreditēšanas nosacījumi joprojām kavē aizdevumu piedāvājumu atsevišķās euro zonas valstīs, jaunākie euro zonas banku veiktās kreditēšanas apsekojumi apstiprina vērtējumu, ka kredītu piedāvājuma ierobežojumi pamazām izzūd, un norāda uz aizdevumu pieprasījuma kāpumu.

Nefinanšu sabiedrību kopējā ārējā finansējuma gada plūsma pēc atjaunošanās 2014. gadā 2015. gada 1. ceturksnī stabilizējās. Nesenā stabilizēšanās galvenokārt atspoguļo pagājušā gada vasaras beigās un rudens sākumā novēroto NFS parāda vērtspapīru neto emisijas samazināšanos. Jaunākie mēneša dati rāda, ka parāda vērtspapīru emisijas aktivitāte pēc valsts sektora vērtspapīru iegādes programmas (VSVIP) izsludināšanas un īstenošanas 2015. gada sākumā atkal palielinājās. Euro zonas NFS kopējās ārējā finansējuma nominālās izmaksas 2015. gada 1. ceturksnī turpināja sarukt un martā stabilizējās zemā līmenī, jo kapitāla vērtspapīru izmaksu pieaugumu kompensēja banku ilgtermiņa aizdevumu izmaksu samazinājums. Kapitāla vērtspapīru izmaksas 2015. gada aprīlī un maijā saglabājās nemainīgas pirmskrīzes līmenī. Uz tirgus instrumentiem balstītā parāda finansējuma izmaksas pēc tam, kad 2015. gada martā un aprīlī bija sasniegušas vēsturiski ļoti zemu līmeni, maijā palielinājās, lai gan ievērojami mazāk nekā valdības obligāciju peļņas likmes.

6. FISKĀLĀS NORISES

Lai gan cikliskā atveseļošanās un zemākas procentu likmes noteikušas bilanču uzlabošanas nominālajā izteiksmē, gaidāms, ka turpmākajos gados fiskālā konsolidācija strukturālā izteiksmē saglabāsies esošajā līmenī. Tas daļēji atspoguļo faktu, ka iepriekšējā piesardzīgā fiskālā politika pavājinājusies vidē, kurā elastīgāk piemēro fiskālos noteikumus. Raugoties nākotnē, augstā valsts parāda līmeņa pastāvīgai samazināšanai būs jāveic papildu konsolidācijas pasākumi.

Gaidāms, ka kopumā euro zonas valdības bilance turpinās uzlaboties. Saskaņā ar Eurosistēmas speciālistu 2015. gada jūnija makroekonomiskajām iespēju aplēsēm paredzams, ka euro zonas valdības budžeta deficīta rādītājs kritīsies no 2.4% no IKP 2014. gadā līdz 1.5% no IKP 2017. gadā (sk. 1. tabulu). Gaidāms, ka notiekošā tautsaimniecības atveseļošanās cikliskā ietekme un sarūkošās aizņemšanās izmaksas noteiks uzlabošanu. Taču prognozēts, ka strukturālā bilance līdz 2017. gadam pamatā nemainīsies, jo paredzams, ka uzlabojumus izdevumu pusē galvenokārt kompensēs tiešo nodokļu un sociālo iemaksu samazinājums ieņēmumu pusē. Salīdzinājumā ar 2015. gada marta iespēju aplēsēm procentu maksājumu lejupvērstās korekcijas nedaudz uzlabojušas kopējā budžeta deficīta nākotnes perspektīvu.

Prognozēts, ka valdības parāds aplēšu periodā pakāpeniski samazināsies, lai gan joprojām būs augsts. Tiek lēsts, ka euro zonas valdības parāda attiecība pret IKP sāks sarukt no 2014. gadā sasniegtā augstākā līmeņa (92.0% no IKP) līdz 88.4% no IKP līdz 2017. gada beigām. Valdības parāda prognožu uzlabošanu, lai gan tās apjoms ir mazāks, nekā bija paredzēts martā, galvenokārt nosaka procentu likmju un izaugsmes tempa starpības un labāku sākotnējo bilanču labvēlīgās norises. Tomēr prognozētais valdības parāda līmenis joprojām ir paaugstināts, liecinot par nepieciešamību veikt turpmākus konsolidācijas pasākumus, lai nodrošinātu stabilu valdības parāda rādītāja sarukumu. Tas ir īpaši svarīgi, ņemot vērā sabiedrības novecošanas radītas nopietnas ilgtermiņa problēmas. Saskaņā ar Ekonomikas politikas komitejas un Eiropas Komisijas sagatavotā 2015. gada ziņojuma par iedzīvotāju novecošanu prognozēm kopējās novecošanas izmaksas euro zonā pieaugs par 1.5 procentu punktiem no IKP, līdz 2060. gadam sasniedzot 28.3% no IKP, turklāt vairākās euro zonas valstīs gaidāms daudz lielāks kāpums (sīkāku izklāstu sk. 7. ielikumā).

1. tabula. Fiskālās norises euro zonā

(% no IKP)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
a. Kopējie ieņēmumi	45.9	46.6	46.7	46.4	46.0	45.8
b. Kopējie izdevumi	49.5	49.4	49.1	48.5	47.9	47.3
t.sk.:						
c. Procentu izdevumi	3.0	2.8	2.6	2.4	2.3	2.2
d. Sākotnējie izdevumi (b – c)	46.5	46.6	46.5	46.0	45.5	45.1
Budžeta bilance (a – b)	-3.6	-2.9	-2.4	-2.1	-1.8	-1.5
Sākotnējā budžeta bilance (a – d)	-0.6	-0.1	0.2	0.4	0.5	0.7
Cikliski koriģētā budžeta bilance	-3.5	-2.2	-1.9	-1.7	-1.7	-1.4
Strukturālā budžeta bilance	-3.2	-2.2	-1.8	-1.7	-1.7	-1.4
Bruto parāds	89.1	90.9	92.0	91.5	90.2	88.4
Papildpostenis: reālais IKP (pārmaiņas; %)	-0.8	-0.3	0.9	1.5	1.9	2.0

Avoti: Eurostat un Eurosistēmas speciālistu 2015. gada jūnija makroekonomiskās iespēju aplēses.

Piezīmes. Dati attiecas uz visu euro zonas valdības sektoru, t.sk. Lietuvu (arī periodam pirms 2015. gada). Dati atbilst Eurosistēmas speciālistu 2015. gada jūnija makroekonomiskajās iespēju aplēsēs euro zonai sniegtajiem datiem. Skaitļu noapaļošanas rezultātā summa var atšķirties no kopsummā.

Pēc apjomīgu konsolidācijas pasākumu perioda, kas ilga līdz 2013. gadam, gaidāms, ka fiskālā nostāja līdz 2017. gadam kopumā būs neitrāla. Ņemot vērā paredzētos ierobežotos konsolidācijas pasākumus euro zonā, gaidāms, ka atšķirības ar Stabilitātes un izaugsmes paktā paredzētajiem strukturālajiem pasākumiem palielināsies. Neraugoties uz iespējamo strukturālo pasākumu nepietiekamību, Eiropas Komisijas 2015. gada pavasara prognozēs uzskatīts, ka visām euro zonas valstīm, kas pakļautas pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūrai (PDP), izņemot Spāniju, jāvirzās uz savlaicīgu PDP atcelšanu, un tas galvenokārt saistīts ar šā cikla deficītu mazinošo ietekmi. Tomēr, ņemot vērā to, ka strukturālās budžeta pozīcijas praktiski neuzlabojas, pastāv risks atkārtot pirmskrīzes laikā pieļautās kļūdas, kad kopējo bilanču uzlabošanās nebija ilgstoša. Cikliskās atveseļošanās tempam kļūstot straujākam, svarīgi vairāk uzmanības veltīt parāda atmaksājamībai un atsākt konsolidāciju, lai panāktu progresu vidēja termiņa budžeta mērķu sasniegšanā visās tajās valstīs, kurās nepieciešama fiskālā konsolidācija (sk. 8. ielikumu).

IELIKUMI

I. ielikums

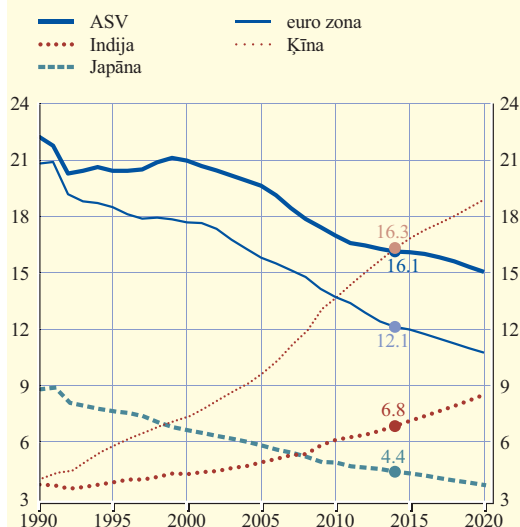
INDIJAS TAUSAIMNIECĪBAS NOZĪMĪGUMA PALIELINĀŠANĀS

Pēdējos 10 gados pasaules tautsaimniecībā pakāpeniski palielinājies Indijas tautsaimniecības nozīmīgums. Pirktpējas paritātes izteiksmē Indija 2014. gadā atradās trešajā vietā aiz Ķīnas un ASV. Daudziem novērotājiem paredzot spēcīgu izaugsmi nākotnē, Indijas ieguldījums pasaules izaugsmē un līdz ar to arī tās nozīme eiro zonas attīstībā varētu vēl vairāk palielināties. Šajā ielikumā Indijas politikas jaunākās norises aplūkotas perspektīvā un lai novērtētu valsts ekonomiskās attīstības izredzes un sarežģītos uzdevumus.

Indijai jau tagad ir svarīga loma pasaules tautsaimniecībā. 2014. gadā tās devums pasaules IKP pirktspējas paritātes izteiksmē bija 6.8% (sk. A att.) un ieguldījums globālajā izaugsmē bija otrais lielākais aiz Ķīnas (sk. B att.). Turpretī Indijas nozīme pasaules tirdzniecībā un finanšu tirgos līdz šim bijusi relatīvi mazāka. 2013. gadā tās īpatsvars euro zonas eksportā bija mazāks nekā 2%, bet pasaules importā – tikai 2.5%, kas vairāk atbilst Indijas daļai pasaules IKP, pamatojoties uz tirgus valūtas kursiem. 2013. gada beigās Indija bija saņēmusi mazāk nekā 1% no ārvalstu tiešajām investīcijām (ĀTI); attiecībā uz ĀTI ārvalstīs, valsts daļa kopējās pasaules ĀTI bija vēl mazāka (sk. C att.). Indijas ietekme izejvielu tirgū no pieprasījuma puses arī bijusi samērā vāja, ņemot vērā tās lielo iedzīvotāju skaitu. Piemēram, vēl pavisam nesen tās daļa pasaules enerģijas patēriņā nesasniedza 5%, t.i., bija daudz mazāka par Ķīnas daļu (vairāk nekā 20%).

A attēls. Pasaules IKP daļas

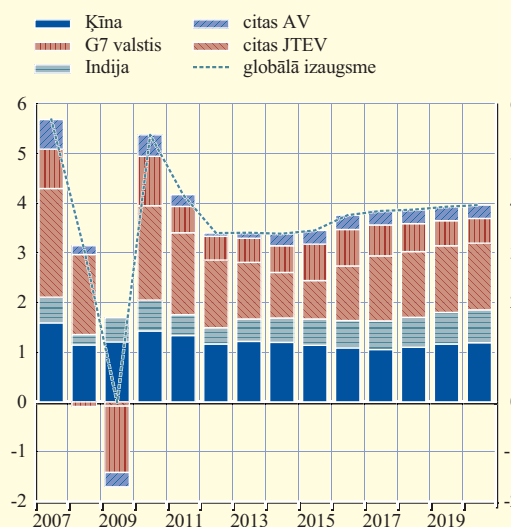
(no pasaules IKP; %)

Avoti: SVF 2015. gada aprīļa *World Economic Outlook* un ECB aprēķini.
Piezīmes. IKP daļas balstās uz katras valsts IKP pirktspējas paritātes novērtējumu. 2014. gada dati atzīmēti attēlā; turpmāko gadu dati attiecas uz SVF prognozēm.

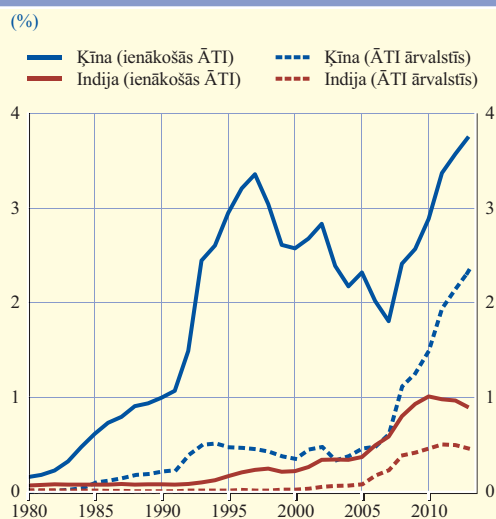
B attēls. Ieguldījums globālajā izaugsmē

(pārmaiņas; %; ieguldījums; procentu punktos)

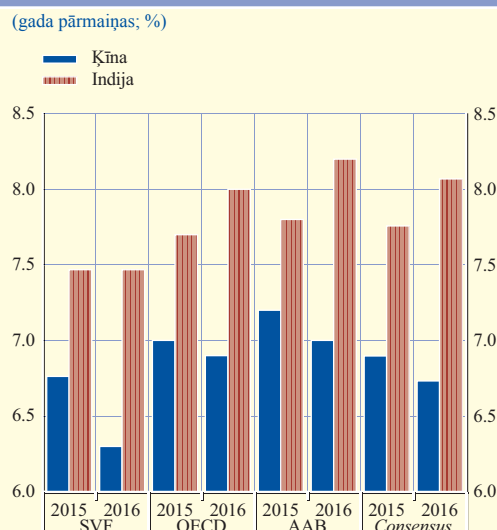
Avoti: SVF 2015. gada aprīļa *World Economic Outlook* un ECB aprēķini.
Piezīmes. "Citas AV" attiecas uz visām attīstītajām valstīm, izņemot G7 valstis. "Citas JTEV" attiecas uz visām jaunajām tirgus ekonomikas valstīm, izņemot Indiju un Ķīnu. 2015. gada un turpmāko gadu dati attiecas uz SVF prognozēm.

C attēls. Pasaules ĀTI daļas

Avots: ANO Tirdzniecības un attīstības konference (UNCTAD).

D attēls. Indijas un Ķīnas izaugsmes prognozes

Avoti: SVF 2015. gada aprīļa *World Economic Outlook*, OECD 2015. gada marta *Interim Economic Assessment*, Āzijas Attīstības bankas 2015. gada marta *Asian Development Outlook* un 2015. gada maija *Consensus Economics* prognozes. Piezīme: SVF, Āzijas Attīstības bankas un *Consensus Economics* prognožu periods Indijai ir fiskālais gads (piemēram, 2015. gads attiecas uz fiskālo gadu, kas sākas 2015. gada aprīlī).

Gaidāms, ka Indija apsteigs Ķīnu, šogad kļūstot par visātrāk augošo lielo tautsaimniecību.

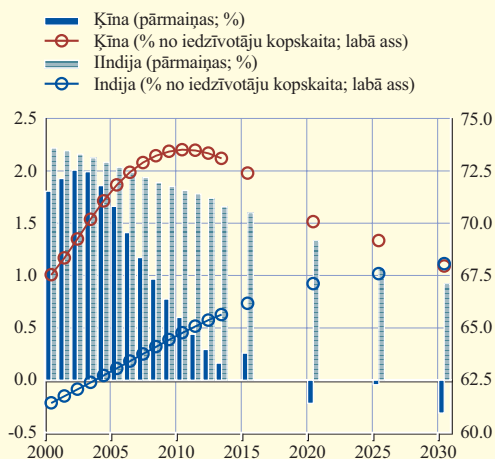
Indijas tuvākā laika attīstības perspektīva ir uzlabojusies, un to īpaši veicinājušas nesenās politikas reformas un zemākas naftas cenas, kas valstij palīdzējušas novērst dažas ieilgušas makroekonomiskās problēmas, t.sk. augstu inflāciju un lielu tekošā konta deficītu un fiskālo deficītu. Patēriņa cenu inflācija pēdējos ceturkšņos būtiski sarukusi, un gaidāms, ka līdz šā fiskālā gada (no 2015. gada aprīļa līdz 2016. gada martam) beigām tā joprojām būs mazāka par 6%. Mazinoties inflācijai, šā gada sākumā Indijas Rezervju banka divas reizes pazemināja monetārās politikas procentu likmi (līdz 7.5%), un gaidāms, ka, lai veicinātu izaugsmi, tā saglabās stimulējošo monetārās politikas nostāju. Nesen apstiprinātais inflācijas mērķa noteikšanas režīms varētu turpmāk palīdzēt paaugstināt Indijas monetārās politikas uzticamību. Fiskālais deficīts samazinājies vairākus pēdējos gadus, un iepriekšējā fiskālā gada laikā centrālās valdības fiskālais deficīts saruka līdz 4.1% no IKP, jo valdība izmantoja zemākas pasaules naftas cenas, lai atteiktos no dažām degvielas subsīdijām. Arī Indijas tekošā konta deficīts ir samazinājies, no 4.8% no IKP 2012. gadā sarūkot aptuveni līdz 1.4% no IKP iepriekšējā fiskālajā gadā. Šķiet, ka jaunākās politikas reformas, t.sk. plāni paātrināt investīcijas valsts infrastruktūrā, veicinājušas ar ekonomiskās attīstības perspektīvu saistītās uzņēmēju un patērētāju konfidences uzlabošanu. Šādos apstākļos, kad jaunākie dati liecina par straujāku izaugsmes pamatā esošo tempu,¹ vairākums prognozētāju gaida, ka dažu tuvāko gadu laikā Indijas izaugsme paātrināsies aptuveni līdz 8%, apsteidzot Ķīnas izaugsmi (sk. D att.).

1 Indijas Centrālā statistikas biroja š.g. 30. janvārī un 9. februārī publicētajos pārskatītos IKP datu laikrindas liecina par būtiski spēcīgāku izaugsmes tempu pēdējos gados. Novērtēts, ka pēc krasas samazināšanās no 11% 2010. gadā līdz 5.3% 2012. gadā Indijas ekonomiskā aktivitāte 2013. gadā uzlabojusies par 6.4% un 2014. gadā – par 7.2% (prognoze pārskatīta un paaugstināta attiecīgi par 1.7 procentu punktiem un 1.1 procentu punktu).

Tālākā nākotnē Indijas izaugsmes potenciāls saglabājas augsts, jo valsts turpinās izmantot lielās demogrāfiskās priekšrocības. Demogrāfiskās tendences liecina, ka ap 2030. gadu Indija apsteigs Ķīnu, kļūstot par pasaules apdzīvotāko valsti ar lielāko darbaspēku. Ar vairāk nekā vienu miljardu iedzīvotāju darbaspējas vecumā ap šo laiku Indija darbaspējīgo iedzīvotāju skaita ziņā pārspēs euro zonas, ASV un Indonēzijas (valstu ar attiecīgi 3., 4. un 5. lielāko iedzīvotāju skaitu) darbaspējīgo iedzīvotāju kopskaitu. Turklāt pretstatā Ķīnai gaidāms, ka Indijas darbaspējas vecuma iedzīvotāju (kā daļas no kopējā iedzīvotāju skaita) kopums turpinās palielināties (sk. E att.). Paredzams, ka tā rezultātā turpmāko 10 gadu laikā darbaspēka ieguldījums Indijas potenciālajā izaugsmē pakāpeniski palielināsies. Piemēram, SVF un *Consensus Economics* prognozē, ka Indijas IKP 2015.–2020. gadā augs vidēji par 7.6%.

E attēls. Darbspējas vecuma iedzīvotāji

(pārmaiņas; %; no iedzīvotāju kopskaita; %)

Avoti: ANO un Pasaules Banka.
Piezīme. 2015. gada un turpmāko gadu dati ir prognozes.

Tomēr Indijas izaugsmes perspektīva ir atkarīga no valsts spējas atrisināt vairākas nopietnas problēmas. Šķiet, ka neseno valdības īstenotās politikas ierosmes veicinājušas tirgus konfidences uzlabošanu un veido stingrākus pamatus stabilākai makroekonomiskajai pārvaldībai, t.sk. pārliecināšanai fiskālajai politikai un cenu stabilitātei kā centrālās bankas galvenajam mērķim. Indijas valdība veikusi arī vairākus pasākumus uzņēmējdarbības vides uzlabošanai. Papildu strukturālās reformas, lai novērstu izaugsmes tiesiskos šķēršļus, t.sk. birokrātijas samazināšanu un infrastruktūras investīciju kāpināšanu pasākumi, nākamajos gados varētu palīdzēt saglabāt spēcīgu izaugsmes tempu.

Pieņemot, ka Indija īsteno savas iespējas, tās pozīcijas pasaules tautsaimniecībā varētu nostiprināties. Ņemot vērā Indijas straujo attīstību un augošo daļu pasaules IKP, iespējams, ka tās ieguldījums pasaules tautsaimniecības izaugsmē palielināsies. Saskaņā ar jaunākajām SVF aplēsēm gaidāms, ka līdz 2018. gadam Indijas ieguldījums pasaules izaugsmē būs pat lielāks nekā G7 valstu kopējais devums, tomēr paliekot 2. vietā aiz Ķīnas (sk. B att.).

EURO ZONAS UN ASV KAPITĀLA VĒRTSPAPĪRU CENU JAUNĀKĀS NORISES

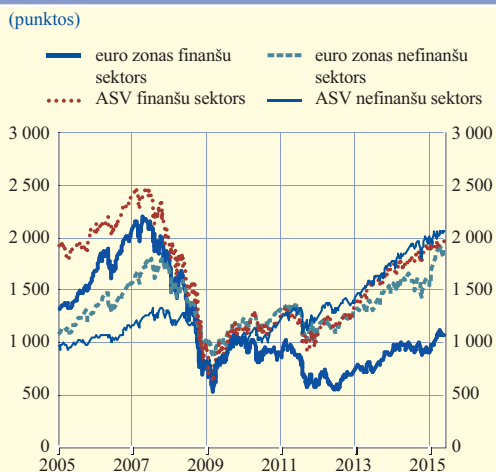
Neraugoties uz neseno euro zonas kapitāla vērtspapīru cenu pieaugumu, tās joprojām ir nedaudz zemākas salīdzinājumā ar augstāko līmeni, kas tika sasniegts pirms finanšu krīzes.

Lai gan izaugsmes perspektīva bija vāja, kopš 2012. gada vidus euro zonas kapitāla vērtspapīru cenas atguvušas iepriekšējo līmeni. Šī augšupvērstā tendence tika īslaicīgi pārtraukta 2014. gada 2. pusgadā, kad bažas par atkārtotu ekonomisko kritumu ierobežoja euro zonas akciju cenas (sk. A att.). Pretēji euro zonas norisēm kopējais ASV kapitāla vērtspapīru cenu indekss ievērojami pārsniedza tā pirmskrīzes augstāko līmeni (sk. B att.).

Finanšu sektora akciju rādītāji gan euro zonā, gan ASV bijuši zemāki par nefinanšu sektora akciju rādītājiem. Detalizētāks sektoru dalījums rāda, ka ASV nefinanšu sektora akciju

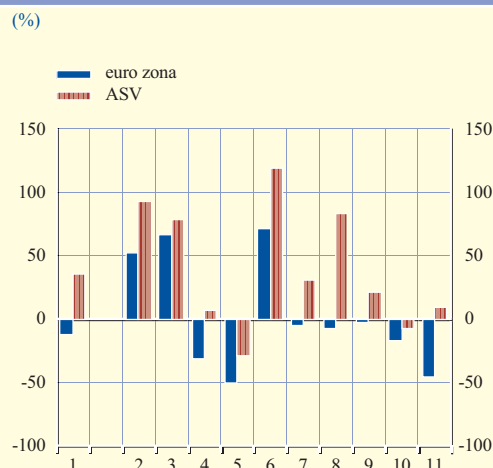
cenu pieaugums salīdzinājumā ar euro zonu bijis spēcīgāks un aptvēris plašāku tautsaimniecības apakšnozaru loku (sk. B att.). To galvenokārt var skaidrot ar faktu, ka pēdējos piecos gados saņemtā pašu kapitāla atdeve (pelnītspējas rādītājs) ASV bijusi augstāka nekā euro zonā. Turklāt šajā periodā ASV uzņēmumu publiskotie paziņojumi par peļņu lielākoties bijuši pārsteidzoši pozitīvi, savukārt euro zonā tie kopumā bija negatīvāki par tirgus gaidām.

A attēls. ASV un euro zonas kapitāla vērtspapīru cenas

Avoti: Thomson Reuters un ECB aprēķini.
Piezīmes. Dati attiecas uz Morgan Stanley Capital International apkopotajām kapitāla vērtspapīru cenām sektoru dalījumā. Jaunākais novērojums atbilst stāvoklim 2015. gada 29. maijā.

B attēls. Kapitāla vērtspapīru cenas salīdzinājumā ar pirmskrīzes augstāko līmeni 2007. gada jūlijā

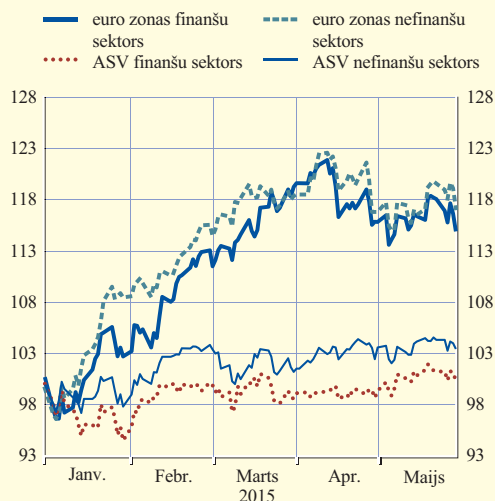

1. Kopā
2. Patēriņa preces un pakalpojumi, kam nav pirmās nepieciešamības statusa
3. Pirmās nepieciešamības patēriņa preces un pakalpojumi
4. Enerģētika
5. Finanšu sektors
6. Veselības aprūpe
7. Rūpniecība
8. Informācijas tehnoloģijas
9. Materiāli
10. Telekomunikācijas
11. Komunālie pakalpojumi

Avoti: Thomson Reuters un ECB aprēķini.
Piezīmes. Dati attiecas uz Morgan Stanley Capital International apkopotajām kapitāla vērtspapīru cenām sektoru dalījumā. ASV kapitāla vērtspapīru cenas augstāko līmeni sasniegta 2007. gada oktobrī, taču šis maksimums bija tikai nedaudz augstāks par jūlijā sasniegto līmeni. Vienkāršošanas nolūkā 2007. gada jūlijā, kad reģistrēts augstākais euro zonas kapitāla vērtspapīru cenu līmenis, pieņemts par kopējo maksimālā līmeņa datumu. Jaunākais novērojums atbilst stāvoklim 2015. gada 29. maijā.

C attēls. Cenu norises pēc paziņojuma par
paplašinātās AIP ieviešanu

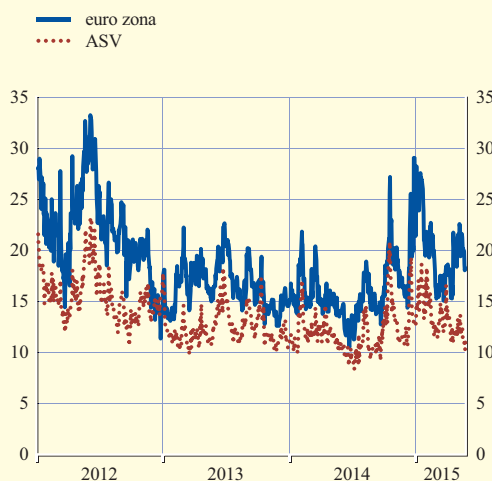
(bāze: 2015. gada janvāris = 100)

Avoti: Thomson Reuters un ECB aprēķini.
Piezīme. Jaunākais novērojums atbilst stāvoklim 2015. gada 29. maijā.

D attēls. Akciju tirgus svārstības

(%)

Avots: Thomson Reuters.
Piezīme. Jaunākais novērojums atbilst stāvoklim 2015. gada 29. maijā.

Pēc ECB 2015. gada janvāra paziņojuma par paplašinātās aktīvu iegādes programmas (AIP) ieviešanu euro zonas kapitāla vērtspapīru cenas būtiski pieaugušas. Tās kopš gada sākuma palielinājušās vairāk nekā par 17%, aptverot plašu finanšu un nefinanšu sektora akciju un juridiskiju loku. Tas ir pretstatā norisēm ASV, kur kapitāla vērtspapīru indeksi kopš gada sākuma lielākoties nav mainījušies (sk. C att.).

Pēc paziņojuma par paplašinātās AIP ieviešanu mazinājās arī euro zonas kapitāla vērtspapīru tirgu svārstīgums. Pirms paziņojuma par paplašinātās AIP ieviešanu euro zonas akciju tirgus nenoteiktību, ko mēra ar implicēto svārstīgumu, bija spēcīgi virzījusi pastiprināta nevēlēšanās uzņemt risku Grieķijas politiski nestabilās situācijas dēļ. Euro zonas akciju tirgus nenoteiktība krasi palielinājās aptuveni oktobra vidū, kad pastiprinājās politiskā spriedze Grieķijā, un vēlreiz – decembra vidū, kad kļuva skaidrs, ka diskusijas Grieķijas parlamentā neradīs izeju no politiskā strupceļa (sk. D att.). Pēc paziņojuma par paplašinātās AIP ieviešanu svārstīgums mazinājās.

Kopš aprīļa vidus, palielinoties euro zonas valstu valdības obligāciju tirgu svārstīgumam, pieaudzis euro zonas kapitāla vērtspapīru tirgu svārstīgums. Paaugstinātais svārstīgums euro zonas obligāciju tirgos aprīļa vidū galvenokārt atspoguļoja euro zonas valstu valdības obligāciju peļņas likmju nozīmīgu kāpumu ienesīguma līknes ilgāko termiņu galā. Šis pieaugums galvenokārt atspoguļoja tehnisku korekciju salīdzinājumā ar spēcīgo peļņas likmju kritumu, kas tika reģistrēts pēc paplašinātās AIP īstenošanas sākotnējā posma. Varētu būt, ka, pasliktinoties likviditātes apstākļiem, obligāciju pārdošanu paātrināja investoru pūļa uzvedība.

Kapitāla vērtspapīru cenu jaunāko noteicošo faktoru turpmākai apzināšanai var izmantot dividenžu diskonta modeli. Šajā modelī akciju cena ir visu nākotnes dividenžu (D_t) diskontētā

vērtība, un diskonta faktors atbilst bezriskai likmei (r), kurai pieskaitīta kompensācija par riskiem, kurus uzņēmušies investori, t.i., akciju riska prēmija (ERP):

$$P = E \left\{ \sum_{t=1}^{\infty} \frac{D_t}{(1+r+ERP)^t} \right\}$$

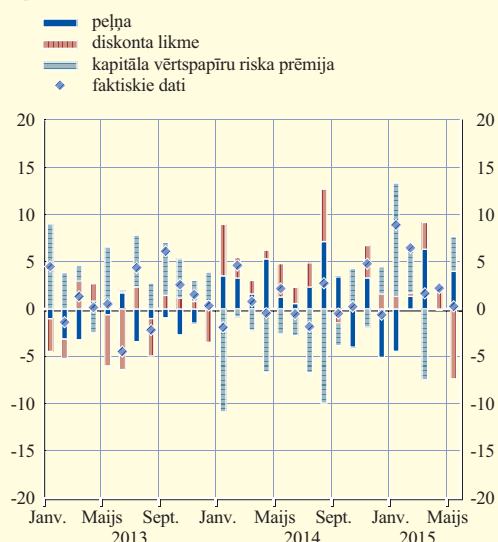
Lai šo modeli izmantotu praksē, nepieciešams veidot pieņēmumus par dividenžu turpmāko dinamiku. Saskaņā ar R. Dž. Fullera (*R. J. Fuller*) un Č. Hsia (*C. Hsia*)¹ piedāvāto modeli var pieņemt, ka dividenžu pieaugums norisēs trijos posmos. Pirmajā posmā, kura ilgums saskaņā ar pieņēmumu ir četri gadi, paredzamais dividenžu pieauguma temps ir g_s . Otrs posms (pieņemts, ka tas ilgs astoņus gadus) ir pārejas periods, kurā dividenžu pieauguma temps lineāri tuvināsies pastāvīgam un stabilam ilgtermiņa kāpuma tempam (g_L); pieņemts, ka šāds temps dominēs visā trešajā neierobežota ilguma posmā. R. Dž. Fullers un Č. Hsia norāda, ka saskaņā ar minētajiem pieņēmumiem kapitāla vērtspārņu cenas var aptuveni aprēķināt, izmantojot šādu formulu:

$$P = D \frac{(1+g_L) + 8(g_s - g_L)}{r + ERP - g_L}$$

Pieņemts, ka g_s atbilst analītiķu prognozētajam vienas akcijas peļņas kāpumam, bet g_L pietuvināts *Consensus Economics* prognozētajam nākotnes ilgtermiņa IKP pieauguma tempam.²

E attēls. Euro zonas nefinanšu sabiedrību akciju cenu pārmaiņu dalījums, izmantojot dividenžu diskonta modeli

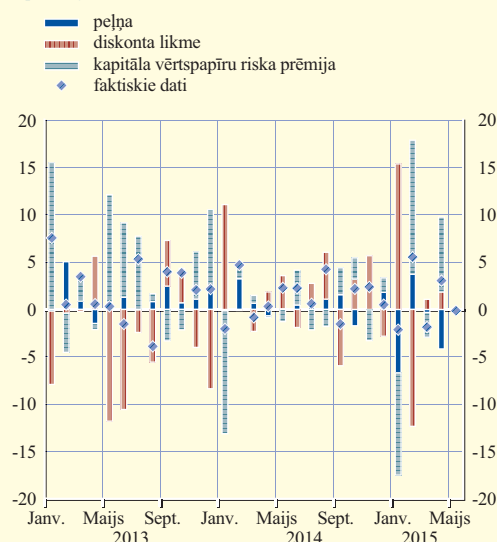
(%; devums; procentu punktos; pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi)

Avoti: Thomson Reuters un ECB aprēķini.

F attēls. ASV nefinanšu sabiedrību akciju cenu pārmaiņu dalījums, izmantojot dividenžu diskonta modeli

(%; devums; procentu punktos; pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi)

Avoti: Thomson Reuters un ECB aprēķini.

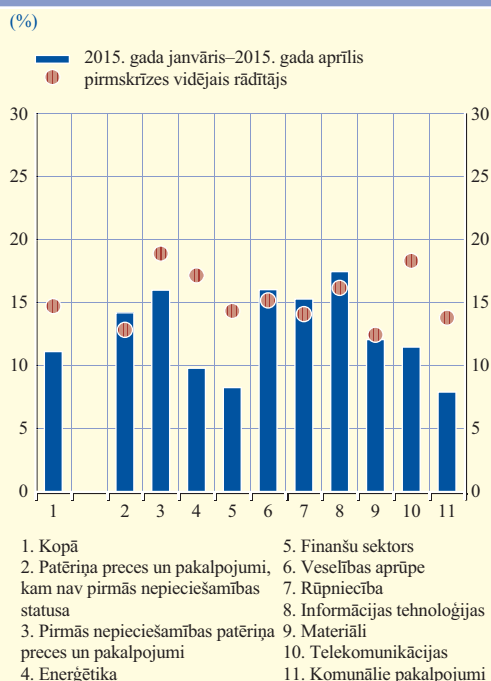
1 Sk. Fuller, R. J. un Hsia, C. *A Simplified Common Stock Valuation Model*, *Financial Analysts Journal*, Vol. 40, September–October 1984, pp. 49–56.

2 Šajā ielikumā g_s atbilst *Institutional Brokers Estimate System* (I/B/E/S) analītiķu prognozētajam vienas akcijas turpmāko 3 līdz 5 gadu ("ilgtermiņa") peļņas kāpumam. Pieņemts, ka bezriskai likme r atbilst uz nakti izsniegto kredītu indeksa mijmaiņas darījumu 10 gadu procentu likmei. Ņemot vērā kapitāla vērtspārņu cenas P pašreizējo līmeni un dividenžu D līmeni, pēc šīs formulas var aprēķināt kapitāla vērtspārņu riska prēmiju ERP .

2015. gada pirmajos mēnešos vēroto euro zonas kapitāla vērtspapīru cenu kāpumu galvenokārt noteica investoru lielāka vēlme riskēt un zemākas diskonta likmes. E un F attēlā atspoguļotā dividenžu diskonta modeļa analīze liecina, ka peļņas prognožu uzlabošanās un diskonta faktora samazinājuma labvēlīgo ietekmi uz kapitāla vērtspapīru cenām gandrīz visu 2014. gadu neitralizēja pastiprināta nevēlēšanās uzņemt risku (mēra kā kapitāla vērtspapīru riska prēmijas kāpumu), kas tādējādi kopumā saglabāja nemainīgas akciju cenas. Šī tendence 2015. gada janvārī un februārī apvērās, jo pēc paziņojuma par paplašinātās AIP ieviešanu samazinājās investoru vēlme izvairīties no riska, tādējādi izraisot strauju kapitāla vērtspapīru cenu kāpumu. Turklāt modeļa aplēses liecina, ka straujais kapitāla vērtspapīru cenu kāpums gada sākumā vismaz daļēji bija saistīts ar euro kursa kritumu un zemajām naftas cenām.

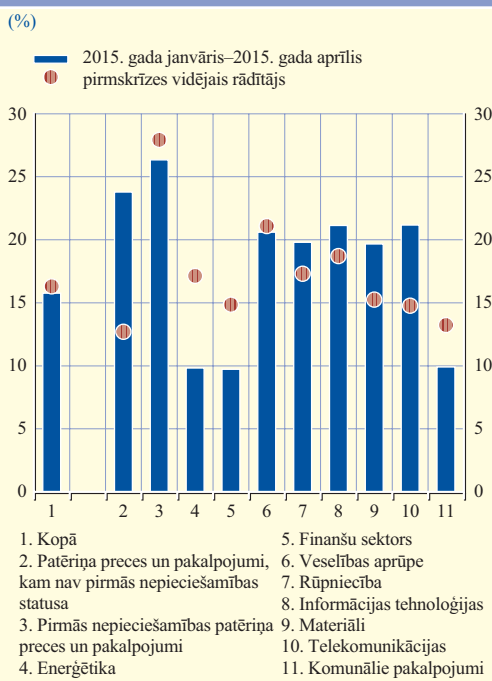
Šīs norises bija pretstatā situācijai ASV, kur 2015. gada janvārī vājie tautsaimniecības dati atspoguļojās arī uzņēmumu peļņas prognožu samazinājumā un vien nelielā akciju cenu kāpumā (sk. F att.). Negatīvā ietekme uz akciju cenām saglabājās samērā ierobežota tikai tāpēc, ka publiskotie vājie tautsaimniecības dati veicināja diskonta likmes samazināšanu sakarā ar iespējamo stingrākas monetārās politikas ieviešanas atlikšanu. Nesenie euro zonas obligāciju tirgu svārstīguma uzplūdi, kas izraisīja diskonta likmes kāpumu, 2015. gada maijā atspoguļojās ierobežotā euro zonas akciju cenu dinamikā.

G attēls. Paredzamā euro zonas kapitāla atdeve pēc vairāk nekā diviem gadiem

Avoti: Thomson Reuters un ECB aprēķini.
Piezīmes. Kapitāla atdeves aprēķināšanai izmanto cenu un peļņas attiecības, kā arī cenu un uzskaites vērtības attiecības datu laikrindas, ko iegūst, izmantojot Morgan Stanley Capital International indeksus. Pirmskrīzes vidējais rādītājs attiecas uz periodu no 1999. gada janvāra līdz 2007. gada jūnijam.

H attēls. Paredzamā ASV kapitāla atdeve pēc vairāk nekā diviem gadiem

Avoti: Thomson Reuters un ECB aprēķini.
Piezīmes. Kapitāla atdeves aprēķināšanai izmanto cenu un peļņas attiecības, kā arī cenu un uzskaites vērtības attiecības datu laikrindas, ko iegūst, izmantojot Morgan Stanley Capital International indeksus. Pirmskrīzes vidējais rādītājs attiecas uz periodu no 1999. gada janvāra līdz 2007. gada jūnijam.

Turpmāk gaidāms, ka euro zonas ilgtermiņa izaugsmes perspektīvas saglabāsies samērā vājas un joprojām ierobežos kapitāla vērtspapīru cenu dinamiku euro zonā salīdzinājumā ar ASV. Lai gan jaunākie publiskotie makroekonomiskie dati bijuši labāki, nekā gaidīts, euro zonas potenciālā ražošanas apjoma pieauguma atjaunošanās perspektīvas joprojām ir vājas. Tas ietekmējis analītiķu prognozes attiecībā uz ilgtermiņa peļņas kāpumu, euro zonas ilgtermiņa pašu kapitāla atdeves prognozēm saglabājoties daudz zemākā līmenī nekā ASV (sk. G un H att.). Tās arī joprojām ir zemākas par vidējo pirmskrīzes līmeni.

Kopumā, neraugoties uz euro zonas akciju cenu pastāvīgo pieaugumu kopš 2012. gada vidus un neseno straujo kāpumu pēc paziņojuma par paplašinātās AIP ieviešanu, euro zonas akciju cenas kopumā saglabājas līmenī, kas zemāks par pirmskrīzes augstāko līmeni. Cenas un peļņas attiecības rādītājs lielākajā daļā nozaru saglabājas tuvu attiecīgajam ilgtermiņa vidējam rādītājam vai ir zemāks par to. Euro zonas kapitāla vērtspapīru cenas joprojām ir zemākas nekā ASV kapitāla vērtspapīru cenas, jo bažas par euro zonas potenciālo izaugsmes perspektīvu turpina mazināt peļņas gaidas.

3. ielikums

**LIKVIDITĀTE UN MONETĀRĀS POLITIKAS OPERĀCIJAS (2015. GADA 28. JANVĀRIS–
2015. GADA 21. APRĪLIS)**

Ielikumā aplūktas ECB monetārās politikas operācijas 2015. gada pirmajā un otrajā rezervju prasību izpildes periodā (attiecīgi no 2015. gada 28. janvāra līdz 10. martam un no 2015. gada 11. marta līdz 21. aprīlim).¹ Aplūkojamā periodā galveno refinansēšanas operāciju (GRO), aizdevumu iespējas uz nakti un noguldījumu iespējas procentu likmes saglabājās nemainīgas (attiecīgi 0.05%, 0.30% un –0.20%).² 2015. gada 25. martā tika veikta trešā ilgāka termiņa refinansēšanas mērķoperācija (ITRMO), kurā piešķirtuma summa bija 97.8 mljrd. euro (pirmās un otrās mērķoperācijas piešķirtuma summa – attiecīgi 82.6 mljrd. euro un 129.8 mljrd. euro).³ Papildus 2015. gada 9. martā Eurosistēma uzsāka valsts sektora vērtspapīru iegādi tās paplašinātās aktīvu iegādes programmas (AIP) ietvaros. Paplašināto AIP veido "Valsts sektora vērtspapīru iegādes programma" (VSVIP), trešā "Nodrošināto obligāciju iegādes programma" (NOIP3) un "Ar aktīviem nodrošināto vērtspapīru iegādes programma" (ABSIP).⁴

Likviditātes vajadzības

Aplūkojamā periodā banku sistēmas kopējais dienas likviditātes vajadzību apjoms, ko definē kā autonomo faktoru un rezervju prasību summu, salīdzinājumā ar iepriekšējo aplūkojamo periodu (no 2014. gada 12. novembra līdz 2015. gada 27. janvārim) samazinājās par 23.5 mljrd. euro (līdz vidēji 582.2 mljrd. euro). Sarukumu noteica mazāki autonomie faktori, kuru vidējais apjoms bija 473.1 mljrd. euro.

Autonomo faktoru samazināšanos lielākoties veicināja likviditāti palielinošo faktoru pieaugums. No šiem faktoriem tīrie ārējie aktīvi pieauga vidēji par 35.6 mljrd. euro (līdz 607.6 mljrd. euro), lielākoties atspoguļojot portfeļu ceturkšņa pārvērtēšanu, kuras lielo apjomu noteica euro kursa kritums. Tīro ārējo aktīvu pārmaiņas daļēji kompensēja citu autonomo faktoru pārmaiņas.

Runājot par likviditāti samazinošiem faktoriem, valdības noguldījumu atlikuma sarukums palēninājās, sasniedzot vidēji 66.1 mljrd. euro (iepriekšējā aplūkojamā periodā – 68.3 mljrd. euro). Kopš 2014. gada septembra, kad noguldījumu iespējas procentu likme tika samazināta līdz –0.20%, valdības noguldījumu atlikumam bija pastāvīga tendence samazināties, jo negatīvās noguldījumu iespējas procentu likmes ieviešana un jaunās Pamatnostādnes apstiprināšana attiecībā uz atlīdzību par valdības noguldījumiem⁵ stimulēja valsts kases samazināt skaidrās naudas turējumus. Tomēr 2015. gada otrajā rezervju prasību izpildes periodā

- 1 Ar 2015. gada janvāri rezervju prasību izpildes periodi pagarināti līdz sešām nedēļām, lai tos pielīdzinātu Padomes sanāksmju kalendāra pārmaiņām. Vairāk informācijas sk. http://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2014/html/pr140703_1.lv.html.
- 2 GRO joprojām tika veiktas kā fiksētās procentu likmes izsoles procedūras ar pilna apjoma piešķirumu. Tāda pati procedūra palika spēkā arī ilgāka termiņa refinansēšanas operācijām (ITRO) ar termiņu 3 mēneši. Procentu likme katrā ITRO bija vienāda ar attiecīgās ITRO laikā veikto GRO vidējo procentu likmi.
- 3 Par pirmajām divām ITRMO sk. ECB 2014. gada decembra "Mēneša Biļetena" ielikumu "Likviditāte un monetārās politikas operācijas (2014. gada 13. augusts–11. novembris)" 33. lpp. (pieejams: https://www.bank.lv/images/stories/ielikumi/publikācijas/ecb_izdevumi/2014/ECB_MB_2014_12.pdf) un ECB 2015. gada "Tautsaimniecības Biļetena" 2. numura ielikumu "Likviditāte un monetārās politikas operācijas (2014. gada 12. novembris–2015. gada 27. janvāris)" 38. lpp. (pieejams: https://www.bank.lv/images/stories/ielikumi/publikācijas/ecb_izdevumi/2015/ECB_TB_2_2015.pdf).
- 4 Sīkāka informācija par paplašināto AIP pieejama ECB interneta vietnē (<http://www.ecb.europa.eu/mopo/implement/omt/html/index.en.html>).
- 5 Pieejama: https://www.ecb.europa.eu/ecb/legal/pdf/oj_jol_2014_168_r_0015_lv_txt.pdf.

Šī tendence pavērsās pretējā virzienā, kad valdības noguldījumu atlikums pieauga, jo tirgus procentu likmju pastāvīgā sarukuma dēļ valsts kasēm bija mazāk skaidrās naudas noguldīšanas iespēju. Palielinoties banknošu pieprasījumam, kas parasti raksturīgi Lieldienu periodam, kā arī dažu valstīm specifisku faktoru ietekmē apgrozībā esošo banknošu vērtība pieauga vidēji par 14.5 mljrd. euro.

Autonomo faktoru svārstīgums aplūkojamā periodā turpināja palielināties. Svārstīguma pieaugumu galvenokārt noteica tīro ārējo aktīvu pārmaiņas saistībā ar ārvalstu valūtu aktīvu ceturkšņa pārvērtēšanu, kā arī euro denominēto tīro aktīvu pārmaiņas, ko noteica svārstīgāki ārvalstu noguldījumi Eurosistēmā. Vienlaikus banknošu pieprasījums bija mazāk svārstīgs salīdzinājumā ar iepriekšējo aplūkojamo periodu, kad īslaicīgu svārstīgumu izraisīja Ziemassvētku laikam raksturīgais banknošu pieprasījums.

Autonomo faktoru nedēļas prognožu vidējā absolūtā kļūda aplūkojamā periodā samazinājās (no 8.7 mljrd. euro līdz 5.4 mljrd. euro) galvenokārt tāpēc, ka bija mazākas valdības noguldījumu atlikuma prognožu kļūdas. Tomēr joprojām bija grūti paredzēt valsts kasu darbību ieguldījumu jomā, jo naudas tirgus negatīvās īstermiņa procentu likmes palielinājās līdz ar likviditātes pārpalikuma pieaugumu.

Likviditātes nodrošināšana

Vidējais likviditātes apjoms, kas nodrošināts ar atklātā tirgus operācijām (izsoļu operācijām un tiešajiem pirkumiem), aplūkojamā periodā pieauga par 13.3 mljrd. euro (līdz 771.9 mljrd. euro). Pieaugumu noteica tiešo darījumu portfeļu apjoma vidējais kāpums (48.6 mljrd. euro), kas pārsniedza izsoļu operācijās izmantotā apjoma vidējo sarukumu (līdz 35.3 mljrd. euro).

Izsoļu operācijās nodrošinātais likviditātes apjoms samazinājās līdz vidēji 511.2 mljrd. euro (iepriekšējā aplūkojamā periodā – 546.5 mljrd. euro). Sarukumu lielākoties noteica divu ITRO ar termiņu 3 gadi piešķirto līdzekļu pirmstermiņa atmaksa un šo operāciju pabeigšana pirmajā rezervju prasību izpildes periodā; tādējādi likviditāte samazinājās par 182.0 mljrd. euro. Tomēr sarukumu daļēji kompensēja regulārās likviditāti palielinošās operācijas, GRO un ITRO ar termiņu 3 mēneši. Šajā saistībā īpaši jāmin martā īstenotā ITRMO, ar kuras starpniecību banku sistēmā tika iepludināti 97.8 mljrd. euro.

Turklāt, īstenojot paplašināto AIP, ar tiešo darījumu portfeļiem nodrošinātais likviditātes apjoms pieauga vidēji par 48.6 mljrd. euro. VSVIP, NOIP3 un ABSIP ietvaros panāktais vidējā likviditātes nodrošinājuma pieaugums (attiecīgi par 22.0 mljrd. euro, 30.4 mljrd. euro un 2.7 mljrd. euro) vairāk nekā kompensēja samazinājumu saistībā ar dažu obligāciju dzēšanu "Vērtspapīru tirgu programmas" portfelī un divās iepriekšējās "Nodrošināto obligāciju iegādes programmās".

Likviditātes pārpalikums

Likviditātes pārpalikums pieauga par 28.7 mljrd. euro, aplūkojamā periodā sasniedzot vidēji 181.6 mljrd. euro. Abi rezervju prasību izpildes periodi būtiski atšķirās. Likviditātes pārpalikums pirmajā rezervju prasību izpildes periodā saruka (līdz vidēji 159.8 mljrd. euro) galvenokārt tāpēc, ka tika pabeigtas divas ITRO ar termiņu 3 gadi. Šajā rezervju prasību izpildes

periodā likviditātes pārpalikums svārstījās robežās no 139.2 mljrd. euro līdz 198.4 mljrd. euro. Turpretī otrajā rezervju prasību izpildes periodā likviditātes pārpalikums būtiski palielinājās (līdz vidēji 209.4 mljrd. euro), lielākoties atspoguļojot trešās ITRMO norēķinus un paplašinātās AIP ietvaros veiktās obligāciju iegādes. Likviditātes pārpalikums otrajā rezervju prasību izpildes periodā no zemākā līmeņa (150.6 mljrd. euro) palielinājās līdz 273.2 mljrd. euro.

EUROSISTĒMA – likviditātes situācija

	28. janvāris– 21. aprīlis		12. novembris– 27. janvāris		Otrais rezervju prasību izpildes periods		Pirmais rezervju prasību izpildes periods	
Saistības. Likviditātes vajadzības (vidējie dati; mljrd. euro)								
Autonomie likviditātes faktori	1 601.6	(+4.5)	1 597.1	1 627.1	(+51.1)	1 576.0	(–27.6)	
Banknotes apgrozībā	1 010.7	(+14.5)	996.2	1 015.9	(+10.6)	1 005.4	(–0.2)	
Valdības noguldījumi	66.1	(–2.1)	68.3	70.2	(+8.0)	62.1	(–4.2)	
Citi autonomie faktori	524.8	(–7.9)	532.6	541.0	(+32.5)	508.5	(–23.2)	
Monetārās politikas instrumenti								
Pieprasījuma noguldījumu konti	243.6	(+25.8)	217.8	261.8	(+36.5)	225.3	(–10.9)	
Obligāto rezervju prasības	109.1	(+0.9)	106.3	110.6	(+3.0)	107.5	(+1.3)	
Noguldījumu iespēja	55.5	(+13.6)	41.9	68.6	(+26.2)	42.4	(–7.9)	
Likviditāti samazinošās precizējošās operācijas	0.0	(+0.0)	0.0	0.0	(+0.0)	0.0	(+0.0)	
Aktīvi. Likviditātes piedāvājums (vidējie dati; mljrd. euro)								
Autonomie likviditātes faktori	1 128.7	(+30.7)	1 098.0	1 162.2	(+66.9)	1 095.3	(–3.4)	
Tīrie ārējie aktīvi	607.6	(+35.6)	572.0	625.9	(+36.7)	589.2	(+12.8)	
Euro denominētie tīrie aktīvi	521.1	(–4.8)	526.0	536.3	(+30.2)	506.0	(–16.1)	
Monetārās politikas instrumenti								
Atklātā tirgus operācijas	771.9	(+13.3)	758.6	795.6	(+47.3)	748.3	(–43.0)	
Izsoļu operācijās nodrošināts	511.2	(–35.3)	546.5	505.0	(–12.6)	517.5	(–55.9)	
GRO	130.7	(+17.4)	113.3	118.9	(–23.7)	142.6	(+23.6)	
Speciāla termiņa refinansēšanas operācijas	0.0	(+0.0)	0.0	0.0	(+0.0)	0.0	(+0.0)	
ITRO ar termiņu 3 mēneši	96.9	(+53.5)	43.4	108.4	(+23.1)	85.3	(+36.3)	
ITRO ar termiņu 3 gadi	38.6	(–197.8)	236.4	0.0	(–77.2)	77.2	(–134.3)	
ITRMO	245.1	(+91.6)	153.4	277.7	(+65.2)	212.4	(+18.5)	
Tiešo darījumu portfeli	260.7	(+48.6)	212.1	290.6	(+59.8)	230.8	(+12.9)	
NOIP	26.5	(–2.6)	29.0	26.0	(–1.0)	27.0	(–1.8)	
NOIP2	11.9	(–0.9)	12.8	11.5	(–0.8)	12.3	(–0.5)	
NOIP3	55.4	(+30.4)	25.0	63.6	(+16.3)	47.2	(+16.7)	
"Vērtspapīru tirgu programma"	141.1	(–3.0)	144.1	140.8	(–0.5)	141.3	(–2.8)	
ABSIP	3.8	(+2.7)	1.2	4.7	(+1.7)	3.0	(+1.3)	
VSVIP	22.0	(+22.0)	0.0	44.0	(+44.0)	0.0	(+0.0)	
Aizdevumu iespēja uz nakti	0.3	(–0.1)	0.4	0.2	(–0.2)	0.4	(–0.1)	
Cita ar likviditāti saistīta informācija (vidējie dati; mljrd. euro)								
Kopējās likviditātes vajadzības	582.2	(–23.5)	605.7	575.8	(–12.8)	588.6	(–23.0)	
Autonomie faktori	473.1	(–26.3)	499.4	465.2	(–15.7)	481.0	(–24.3)	
Likviditātes pārpalikums	181.6	(+28.7)	153.0	209.4	(+49.7)	159.8	(–20.0)	
Procentu likmju norises (%)								
GRO	0.05	(+0.00)	0.05	0.05	(+0.00)	0.05	(+0.00)	
Aizdevumu iespēja uz nakti	0.30	(+0.00)	0.30	0.30	(+0.00)	0.30	(+0.00)	
Noguldījumu iespēja	–0.20	(+0.00)	–0.20	–0.20	(+0.00)	–0.20	(+0.00)	
EONIA vidējais rādītājs	–0.045	(–0.014)	–0.031	–0.061	(–0.033)	–0.029	(+0.019)	

Avots: ECB.

Piezīme. Tā kā visi skaitļi tabulā ir noapaļoti, dažos gadījumos skaitlis, kas norādīts kā pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu, nav šo abu minēto periodu noapaļoto skaitļu starpība (atšķiroties par 0.1 mljrd. euro).

Palielinoties likviditātes pārpalikumam, ievērojami pieauga pieprasījuma noguldījumu kontu dienas atlikumi – salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu vidēji par 25.8 mljrd. euro (līdz 243.6 mljrd. euro). Arī noguldījumu iespējas izmantošana arvien palielinājās (no vidēji 41.9 mljrd. euro līdz 55.5 mljrd. euro). Aplūkojamā periodā relatīvais noguldījumu iespējas izmantošanas apjoms nedaudz pieauga, sasniedzot 29% no virsrezervēm⁶ (iepriekšējā aplūkojamā periodā – vidēji 27% no virsrezervēm).

Procentu likmju norises

EONIA pirmajā un otrajā rezervju prasību izpildes periodā bija attiecīgi vidēji –2.9 bāzes punkti un –6.1 bāzes punkts. EONIA sarukumu noteica pastāvīgā ietekme, ko radīja 2014. gada septembrī samazinātās īstermiņa procentu likmes, likviditātes pārpalikuma pakāpeniskais pieaugums un arvien lielāks kredītiestāžu atbalsts iespējai attiecināt noguldījumu iespējas negatīvo procentu likmi uz noguldījumu bāzi.

⁶ Vidējais pieprasījuma noguldījumu kontu atlikums, kas pārsniedz obligāto rezervju prasības.

4. ielikums

JAUNĀKĀS TEKOŠĀ KONTA NORISES EURO ZONAS VALSTĪS AR AUGSTU PIRMSKRĪZES DEFICĪTA LĪMENI

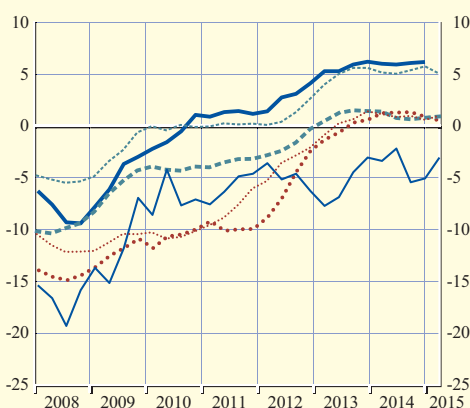
Vairākās euro zonas valstīs veikti ārējās līdzsvarošanas pasākumi. Vairākus gadus pirms pasaules finanšu krīzes Īrijā, Grieķijā, Spānijā, Kiprā, Portugālē un Slovēnijā bija vērojams īpaši liels tekošā konta deficīts.¹ No 2008. gada līdz 2013. gadam šo valstu tekošā konta bilance būtiski uzlabojās, un vairākumā gadījumu tekošajā kontā izveidojās pārpalikums. Šajā ielikumā sīkāk aplūkotas jaunākās tekošā konta norises minēto valstu grupā.²

2014. gadā tekošā konta korekcija euro zonas valstīs ar augstu pirmskrīzes deficīta līmeni mitējās, un dažās no šīm valstīm tendence pat mazliet pavērsās pretējā virzienā (sk. A att.). Īrijas, Grieķijas un Slovēnijas tekošais konts 2014. gadā salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu kopumā nemainījās. Spānijas un Portugāles tekošā konta bilance nedaudz pasliktinājās (attiecīgi par 0.6 procentu punktiem no IKP un 0.8 procentu punktiem no IKP). Kipras tekošā konta bilance pasliktinājās vairāk (par 2.0 procentu punktiem), lai gan 2015. gada 1. ceturksnī pasliktināšanās daļēji mazinājās. Visās aplūkotajās valstīs, izņemot Kipru, joprojām bija pozitīvs tekošā konta saldo. Tādējādi joprojām saglabājas lielākā daļa no 2008. gada līdz 2013. gadam valstīs ar augstu pirmskrīzes deficīta līmeni panākto tekošā konta uzlabojumu.

A attēls. Tekošā konta bilance

(% no IKP; četrus ceturkšņus vidējais rādītājs)

— IE — CY
 GR PT
 - - - - ES - - - - SI

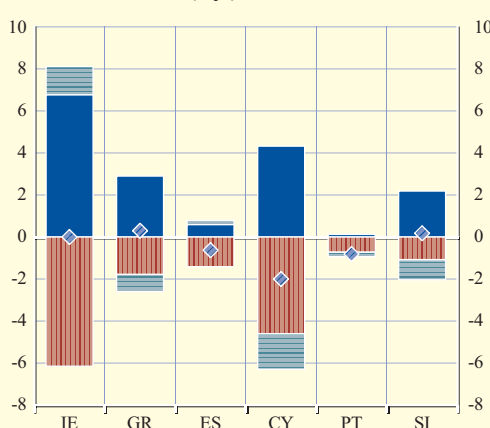

Avoti: ECB un Eurostat.
 Piezīme. Jaunākais novērojums atbilst stāvoklim 2015. gada 1. ceturksnī (Īrijā – 2014. gada 4. ceturksnī).

B attēls. Tekošā konta bilances pārmaiņu attiecībā pret IKP dalījums no 2013. gada līdz 2014. gadam

(procentu punktos)

■ eksports
 ■ imports (apvērsts)
 ■ ienākumi (sākotnējie + otrreizējie)
 ◆ tekošais konts (kopā)

Avoti: ECB un Eurostat.
 Piezīme. Importa negatīvais devums norāda uz importa pieaugumu attiecībā pret IKP.

1 Šajā ielikumā galvenā uzmanība pievērsta valstīm, kuru tekošā konta deficīts 2008. gadā pārsniedza 4% no IKP un kuras līdz 2008. gadam bija ieviesušas euro. Šajā valstu grupā iekļauta arī Kipra, jo tā saņēma ES un SVF finansiālo palīdzību.
 2 Par pēckrīzes perioda agrāko posmu sk. ECB 2013. gada jūlija "Mēneša Biļetena" ielikumu *Progress in the current account adjustment in the euro area in 2012* ("2012. gadā panāktais progress attiecībā uz euro zonas valstu tekošā konta korekcijām") un ECB 2014. gada janvāra "Mēneša Biļetena" ielikumu *To what extent has the current account adjustment in the stressed euro area countries been cyclical or structural?* ("Cik lielā mērā tekošā konta korekcijas grūtību skartajās valstīs bijušas cikliskas vai strukturālas?").

Jaunākās tekošā konta norises galvenokārt atspoguļo augošā pieprasījuma veicinātu importa atjaunošanās tendenci, kas līdzsvarojusi pastāvīgo eksporta pieaugumu.

2014. gadā, pastiprinoties ārējam pieprasījumam, eksports palielinājās lielākajā daļā valstu, īpaši Īrijā (sk. B att.). Tomēr atjaunojās arī ilgstoši vājais imports, un tas daļēji skaidrojams ar pakāpenisku iekšzemes pieprasījuma kāpumu. Kiprā, Grieķijā, Slovēnijā un – mazāk – Portugālē nozīme bija arī tam, ka pasliktinājās apvienotā sākotnējo un otrreizējo ienākumu konta saldo.³ Kiprā to galvenokārt noteica deficīta rašanās tiešo investīciju ienākumu kontā, Grieķijā – otrreizējo ienākumu konta pasliktināšanās un Slovēnijā – vispārēja investīciju ienākumu deficīta palielināšanās.

Periodā no 2009. gada līdz 2014. gadam iekšzemes pieprasījuma stabilizācijas lejpūvērsto ietekmi uz tekošo kontu daļēji kompensēja noturīga relatīvo cenu un izmaksu uzlabošanās, kā arī naftas cenu kritums.

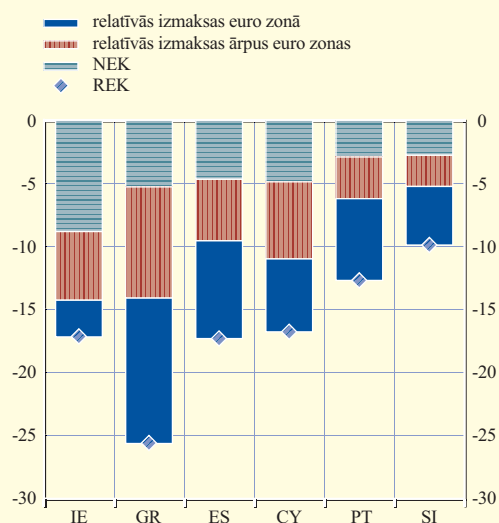
Salīdzinājumā ar 2009. gadu, kad euro nominālais efektīvais kurss sasniedza augstāko līmeni, reālais efektīvais kurss valstīs ar augstu tekošā konta pirmskrīzes deficīta līmeni, kas deflēts ar vienības darbaspēka izmaksām, samazinājās par 10–30% (sk. C att.). Īrijā reālā kursa samazināšanos kopš 2009. gada lielākoties noteica nominālā efektīvā kursa kritums, savukārt pārējās valstīs kursa samazināšanās galvenokārt atspoguļoja vienības darbaspēka izmaksu korekcijas salīdzinājumā ar pārējām euro zonas valstīm un pasaules valstīm. Līdz šim brīdim valstīs ar augstu tekošā konta pirmskrīzes deficīta līmeni, izņemot Slovēniju, lielākoties ir atjaunojušas zaudēto izmaksu konkurētspēju pēc reālā efektīvā kursa, kas deflēts ar vienības darbaspēka izmaksām, attiecībā pret euro zonu laikā no 1999. gada līdz krīzes sākumam. Tomēr vienības darbaspēka izmaksu pārmaiņu ietekme uz ražotāju un eksporta cenām nav pilnīga tādu faktoru dēļ kā pastāvīgi konkurencei likti šķēršļi preču tirgos un netiešo nodokļu paaugstināšana.

2014. gadā tekošā konta bilances situācijas uzlabošanās euro zonas valstīs ar augstu pirmskrīzes deficīta līmeni veicināja arī naftas cenu kritums.

Pazeminoties naftas cenām, samazinās kopējie no naftas cenām atkarīgie izdevumi, tādējādi uzlabojot strukturālā budžeta deficīta situāciju naftas produktu tirdzniecības jomā. No 2013. gada 4. ceturkšņa līdz 2014. gada 4. ceturksnim negatīvā naftas bilance ievērojami samazinājās visās valstīs, izņemot Grieķiju (sk. D att.). Zemo naftas cenu ietekmi daļēji kompensēja reālā naftas produktu importa pieaugums, ko noteica iekšzemes pieprasījuma kāpums.⁴ Naftas tirdzniecības bilances uzlabojumi

C attēls. Reālā efektīvā kursa pārmaiņu dalījums (2009–2014)

(%; procentu punktos)

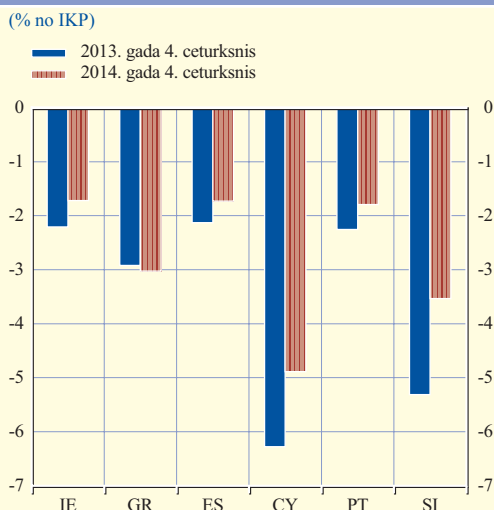
Avots: ECB.

Piezīme. Attēlā redzams ar vienības darbaspēka izmaksām deflētais reālais efektīvais kurss (REK) attiecībā pret pārējām euro zonas valstīm un EEK20 valūtu grupu. REK samazinājums atbilst izmaksu konkurētspējas uzlabojumam.

3 Sākotnējo ienākumu kontā galvenokārt atspoguļoti ieguldījumu ienākumi un darbinieku atalgojums. Otrreizējo ienākumu kontā ietverti kārtējie pārvedumi, piemēram, ieņēmumi no ES kopienas budžeta.

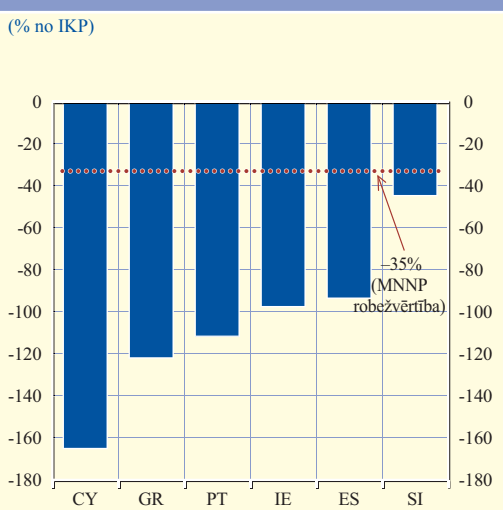
4 Grieķijā (un mazākā mērā arī Portugālē) darbojas naftas pārstrādes rūpniecības uzņēmumi, tāpēc tās vienlaikus importē un eksportē naftu un ar to saistītos produktus, piemēram, vieglos naftas destilātus.

D attēls. Naftas tirdzniecības bilance

Avots: Eurostat.
Piezīme. Dati attiecas uz SITC 33. kategoriju (nafta, naftas produkti un saistītie materiāli).

E attēls. Neto starptautisko investīciju pozīcija 2014. gadā

Avots: Eurostat.
Piezīme. Horizontālā līnija ir makroekonomiskās nelīdzsvarotības novēršanas procedūrā (MNNP) izmantotā indikatīvā robežvērtība (-35% no IKP).

bija īpaši nozīmīgi Kiprā un Slovēnijā (aptuveni 1.5–2.0 procentu punkti no IKP), kā arī Īrijā, Spānijā un Portugālē (aptuveni 0.4–0.5 procentu punkti no IKP), kur naftas cenu sarukuma pozitīvo ietekmi uz tekošo kontu daļēji kompensēja pieprasījuma izraisīts importētā naftas un naftas produktu apjoma pieaugums.

Nemot vērā lielo un ilgstošo krājumu nelīdzsvarotību, nepieciešams nodrošināt pastāvīgu ārējo līdzsvarotību. Neraugoties uz pēdējos gados notikušajām plūsmas korekcijām, valstīs ar augstu pirmskrīzes tekošā konta deficīta līmeni neto ārējās saistības joprojām krietni pārsniedz 35% no IKP. Šo robežvērtību izmanto makroekonomiskās nelīdzsvarotības novēršanas procedūras kontekstā, lai konstatētu iespējamu ārējo krājumu nelīdzsvarotību, kas palielina neaizsargātību pret turpmākiem šokiem. Vairākumā aplūkojamo valstu neto ārējās saistības pat pārsniedz 100% no IKP vai ir tuvu šim līmenim (sk. E att.). Lai mazinātu šādu krājumu nelīdzsvarotību, nepieciešams nodrošināt noturīgus tekošā konta uzlabojumus apvienojumā ar stabilu nominālā IKP kāpumu vidējā termiņā.

VALŪTAS KURSA IETEKMES UZ SPCI INFLĀCIJU MONITORĒŠANA

Euro vērtības sarukumam kopš 2014. gada vidus ir svarīga loma SPCI inflācijas pašreizējās prognozes veidošanā euro zonā. Valūtas vērtība nominālajā efektīvajā izteiksmē 2015. gada maijā bija aptuveni par 10% zemāka nekā 2014. gada decembrī un aptuveni par 15% zemāka nekā 2014. gada martā, kad tā iepriekšējā kāpuma periodā sasniedza rekordlīmeni. Šajā ielikumā aplūkotas importa cenu un ražotāju cenu nesēnās norises kā daļa no tipiski novēlotas un nepilnīgas valūtas kursa svārstību ietekmes uz galapatēriņa cenām.

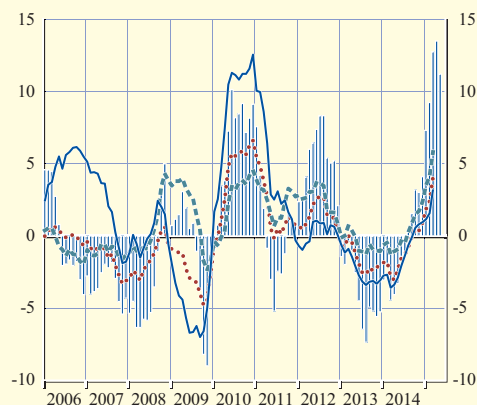
Valūtas kursa pārmaiņas var ietekmēt SPCI inflāciju caur vairākiem kanāliem. Aplūkojot euro vērtības nesēnā krituma periodu, pirmais kanāls ir tiešā ietekme uz SPCI caur mazumtirdzniecības vēlākajiem posmiem, jo importētās galapatēriņa preces kļūst dārgākas. Otrais – netiešais – kanāls atspoguļo augstākas izmaksas sakarā ar dārgākām importētajām izejvielām, kuru ietekme vērojama iekšzemes starpatēriņa preču un galaproduktu ražošanas dažādos posmos. Trešais – arī netiešais – kanāls darbojas caur to cenu spiedienu, kuru visbeidzot izraisa vājāka valūtai piemītošs stimulējošs impulss attiecībā uz ekonomisko aktivitāti un ienākumiem.

Pēdējos mēnešos strauji augušas gan patēriņa preču, gan starpatēriņa preču importa cenas. Patēriņa preču, izņemot pārtiku, importa no ārpus euro zonas esošajām valstīm cenu gada pārmaiņu temps 2015. gada martā bija 5.8% (sk. A att.). Šis kāpums bija daudz lielāks nekā starp euro zonas valstīm importēto preču cenu pieaugums. Tā kā produkcijas izlaides cenu izraisītajai inflācijai

A attēls. Starpatēriņa un patēriņa preču importa cenas

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)

- NEK19 (invertēts)
- importa no ārpus euro zonas esošajām valstīm cenas (rūpniecība, izņemot enerģiju un būvniecību)
- importa no ārpus euro zonas esošajām valstīm cenas (nepārtikas patēriņa preces)
- importa no ārpus euro zonas esošajām valstīm cenas (starpatēriņa preces)

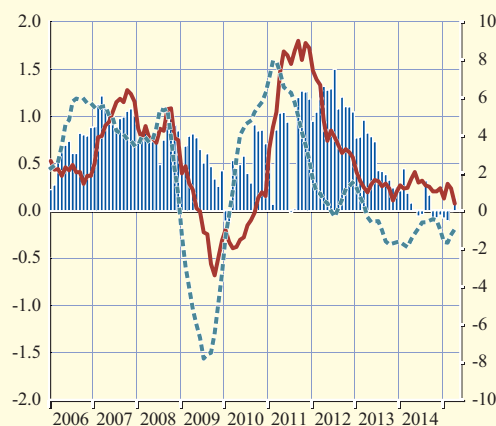

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.
Piezīme. Jaunākie dati par nominālo efektīvo kursu atbilst stāvoklim 2015. gada maijā un par importa cenām – stāvoklim 2015. gada martā.

B attēls. Starpatēriņa un patēriņa preču ražotāju cenas

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)

- neenerģijas rūpniecības preču SPCI (kreisā ass)
- ražotāju cenu indekss – nepārtikas patēriņa preces (kreisā ass)
- ražotāju cenu indekss – starpatēriņa preces (labā ass)

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.
Piezīme. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2015. gada aprīlī (neenerģijas rūpniecības preču SPCI atbilst stāvoklim 2015. gada maijā).

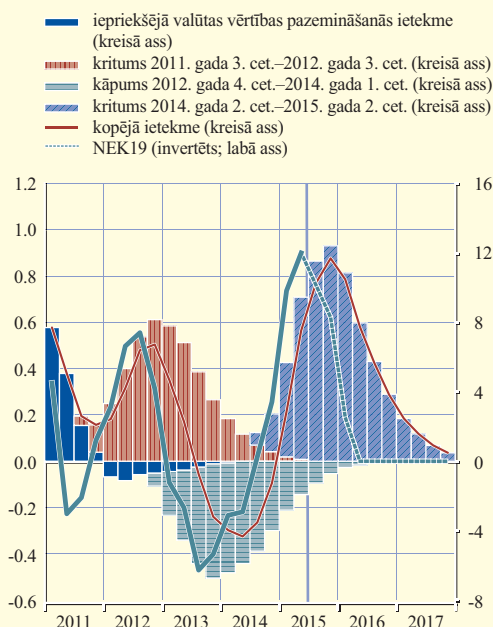
pasaulē tautsaimniecībā pēdējos mēnešos bijusi tendence mazināties, šāds salīdzinājums liecina, ka krass importa no ārpus euro zonas esošajām valstīm cenu pieaugums galvenokārt atspoguļo euro vērtības samazinājuma, kas sākās 2014. gada pavasarī, spēcīgo augšupvērsto ietekmi. Starppatēriņa preču importa cenu gada pārmaiņu temps kopš 2014. gada pavasara arī būtiski palielinājies. Arī šajā gadījumā tas visdrīzāk norāda uz spēcīgu valūtas kursa ietekmi, ņemot vērā to, ka naftas un izejvielu cenām, kam ir svarīga loma starppatēriņa preču ražošanā, kopš 2014. gada pavasara bijusi tendence sarukt.

Turpretī vēl nav vērojamas pazīmes, ka ražotāju cenas rūpniecībā saistībā ar pārdošanu iekšzemes tirgū būtiski pieaugtu (sk. B att.). Ražotāju cenas ir atkarīgas ne tikai no importēto izejvielu cenām, bet arī no iekšzemes darbaspēka izmaksu un ar darbaspēku nesaistītu izmaksu dinamikas, kā arī no uzņēmumu rīcības, tiem reaģējot uz izmaksu norisēm ar uzcenojuma koriģēšanu. Šajā kontekstā ārvalstu izejvielu nozīmei ir tendence mazināties ražošanas procesa vēlākajos posmos. Tādējādi ražotāju cenu jutīgums pret importa izejvielu cenu pārmaiņām ir samērā liels starppatēriņa preču nozarēs, bet patēriņa preču nozarēs tas ir novēlots un slāpēts.¹ Tāpēc pagaidām novērotās joprojām nelielās ražotāju cenu pārmaiņas saistībā ar patēriņa preču pārdošanu iekšzemes tirgū atbilst valūtas kursa standarta ietekmei, kas radusies ražošanas procesa un cenu noteikšanas sākuma posmos.

Valūtas kursa ietekmei uz SPCI inflāciju turpmākajos ceturkšņos būtu jāklūst spēcīgāka. Modeļa rezultāti liecina, ka starp valūtas kursa pārmaiņām un to ietekmi uz SPCI inflāciju var būt vairāku ceturkšņu nobīde. Tā atspoguļo laiku, kāds nepieciešams, lai importa cenu ietekme izpaustos dažādos ražošanas un cenu noteikšanas posmos un cenu spiediens valūtas vērtības radītās aktivitātes un ienākumu ietekmes rezultātā īstenotos iekšzemes tautsaimniecībā. Turklāt tiek lēsts, ka tikai aptuveni 15% SPCI groza neenerģijas rūpniecības preču ir tieši importēti patēriņa produkti. Ņemot vērā ietekmes kavēšanos, valūtas kursu svārstības var izraisīt augšupvērstas un lejupvērstas ietekmes daļēju sakrišanu. Piemēram, nesensais euro vērtības kritums sakrīt ar euro vērtības pieauguma (kas bija vērojams no 2012. gada beigām līdz 2014. gada pavasarim) novēloto ietekmi uz inflācijas samazināšanos. Tādējādi, ja valūtas

C attēls. Valūtas kursa ietekme uz SPCI inflāciju

(procentu punktos; pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)

Avoti: ECB un ECB aprēķini.
Piezīmes. Aprēķinu pamatā ir ECB pētījumā Nr. 243 sniegtā modeļa aktualizēta versija. Jaunākie dati par nominālo efektīvo kursu atbilst stāvoklim 2015. gada 2. ceturksnī. Pieņemts, ka NEK saglabāsies šajā līmenī līdz 2017. gadam.

1 Sk. Hahn, E., *The impact of exchange rate shocks on sectoral activity and prices in the euro area, Working Paper Series*, Nr. 796, ECB, 2007. gada augusts.

vērtība turpmāk nemainīsies, visdrīzāk nesenā euro kursa krituma ietekme uz inflāciju sasniegs maksimumu tikai 2015. gada beigās (sk. C att.).²

Euro kursa krituma ietekme straujajā importa cenu pieaugumā kļuvusi skaidri saskatāma.

Atbilstoši parasti novēlotajai valūtas vērtības pārmaiņu ietekmei turpmākajos ceturkšņos ietekmei uz ražotāju un patēriņa preču cenām būtu jākļūst spēcīgākai. Šādas ietekmes kavēšanās un mazināšanās attiecībā pret galaietekmi uz patēriņa cenām ir normāla ražošanas procesa un cenu noteikšanas posmu iezīme.

2 Sk. Hahn, E., *Pass-through of external shocks to euro area inflation*, Working Paper Series, Nr. 243, ECB, 2003. gada jūlijs. C attēlā izmantotās impulsa reakcijas funkcijas pamatojas uz aktualizētu minētajā pētījumā sniegtā modeļa versiju. Apjoma un laika ziņā reakcijas ir salīdzināmas ar citu modeļu reakcijām. Tomēr jāņem vērā, ka atkarībā no valūtas kursa svārstību pamatcēloņa ietekme var atšķirties no vidējās elastības katrā laika punktā.

6. ielikums

NEBANKU FINANSĒJUMS EURO ZONAS NFS KRĪZES LAIKĀ

Finanšu krīze radījusi bažas par euro zonas nefinanšu sabiedrību iespējamu pārmērīgu paļaušanos uz bankām ārējā finansējuma jomā. Tas īpaši attiecas uz MVU (maziem un vidējiem uzņēmumiem) un uzņēmumiem ar vidēji lielu kapitālu (lielāki MVU), kuriem parasti ir neliela tieša piekļuve kapitāla tirgiem un kuri papildus pašu kapitāla finansējumam un citiem nebanku finansējuma avotiem atkarīgi no efektīva banku finansējuma. MVU un uzņēmumu ar vidēji lielu kapitālu spēcīgā atkarība no banku finansējuma padarījusi tos neaizsargātākus pret pēckrīzes nepilnībām un ES banku sektora vajadzību samazināt aizņemto līdzekļu īpatsvaru. Šajā ielikumā galvenā uzmanība pievērsta nefinanšu sabiedrību finansēšanai kopumā, salīdzinot MVU un uzņēmumus ar vidēji lielu kapitālu ar lieliem uzņēmumiem krīzes laikā (2009.–2014. gads), balstoties uz Eiropas Centrālās bankas un Eiropas Komisijas "Apsēkojumu par finansējuma pieejamību uzņēmumiem" (SAFE)¹. Konkrētāk, šajā ielikumā parādīts, ka krīzes laikā uzņēmumi, kuriem ir ierobežota kredītu pieejamība, t.i., uzņēmumi, kuri SAFE ziņoja, ka tiem ir ierobežota banku aizdevumu pieejamība, biežāk nekā uzņēmumi, kuriem nebija ierobežota kredītu pieejamība, centās pāriet uz nebanku finansējumu (tirdzniecības kredītu, līzingu). Tomēr šķiet, ka uzņēmumiem krīzes visvairāk skartajās valstīs bija lielākas grūtības pārorientēties uz citu finansējuma avotu.

Pamatojoties uz SAFE, iespējams aprēķināt to dažāda lieluma euro zonas nefinanšu sabiedrību procentuālo daļu, kuras izmantojušas dažādus finansēšanas instrumentus (sk. tabulu). SAFE ietvaros apsekotajiem uzņēmumiem bija jāsniedz informācija, vai tie iepriekšējos sešos mēnešos izmantoja vai neizmantoja kādu no finansēšanas instrumentiem.² Šo instrumentu klāsts ietver iekšējos avotus (nesadalīto peļņu), dotācijas/subsidētos banku aizdevumus, banku finansējumu (kredītlīnijas, norēķinu konta debeta atlikumu, kredītkartes un aizdevumus) un dažādus nebanku ārējā finansējuma avotus, piemēram, tirdzniecības kredītu, citus aizdevumus (neformālus

Tabula. Nefinanšu sabiedrību veiktais finansēšanas instrumentu lietojums

(vidējie rādītāji; % no kopējās izlases; 2009–2014)

	Mikrouzņēmumi	Mazie uzņēmumi	Vidējie uzņēmumi	Lielie uzņēmumi
Nesadalītā peļņa	24	30	38	46
Dotācijas/subsidēti aizdevumi	12	16	20	22
Norēķinu konta debeta atlikums	38	43	40	42
Banku aizdevumi	28	39	43	48
Tirdzniecības kredīts	26	30	35	38
Citi aizdevumi	9	12	19	28
Līzings	19	40	50	56
Parāda vērtspapīri	1	1	1	4
Mezonīna finansējums	1	2	4	6
Pašu kapitāls	4	6	8	9

Avots: ECB un Eiropas Komisijas "Apsēkojums par finansējuma pieejamību uzņēmumiem".

Piezīmes. Uzņēmuma lielumu nosaka pēc darbinieku skaita. Mikrouzņēmumos ir 1–9 darbinieki, mazajos uzņēmumos – 10–49 darbinieki, vidējos uzņēmumos – 50–249 darbinieki un lielajos uzņēmumos – 250 darbinieku vai vairāk. "Citi aizdevumi" ir saistīto uzņēmumu vai akcionāru, ģimenes un draugu aizdevumi (izņemot tirdzniecības kredītu). "Dotācijas/subsidēti aizdevumi" ir valsts atbalsts garantiju, aizdevumu ar samazinātām procentu likmēm u.c. veidā. "Norēķinu konta debeta atlikums" ietver kredītlīnijas vai kredītkartes atlikuma pārsniegumu. "Mezonīna finansējums" attiecas uz subordinētiem aizdevumiem, aizdevumiem ar līdzdalību vai līdzīgiem finansēšanas instrumentiem.

1 SAFE pieejams <http://www.ecb.europa.eu/stats/money/surveys/sme/html/index.en.html>.

2 SAFE informācijas izmantošanu minētajai analīzei sk. K. O'Tūla (C. O'Toole) prezentācijā *SME lifecycle and non-bank financing in Europe: what determines usage?* ("MVU dzīves cikls un nebanku finansējums Eiropā: kas nosaka lietojumu?"), kas tika sniegta ECB 2014. gada 11. decembra darbseminārā "Finansējuma pieejamība MVU: finanšu un nefinanšu starpnieku un kapitāla tirgu loma".

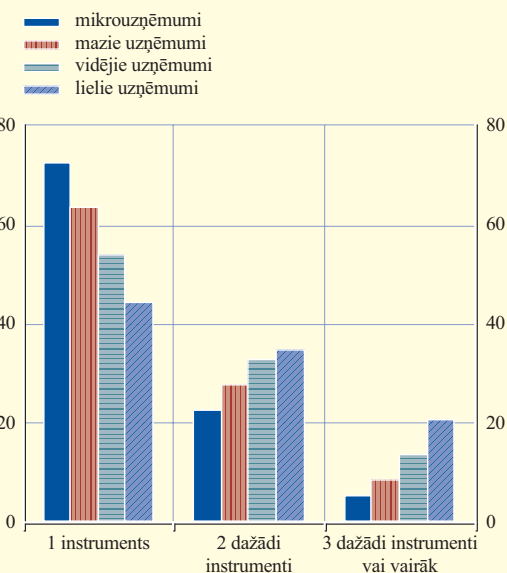
aizdevumus vai saistīto uzņēmumu aizdevumus), līzingu, parāda vērtspapīrus, mezonīna finansējumu un pašu kapitālu.

Banku piedāvātie instrumenti, piemēram, dotācijas/subsidēti aizdevumi, norēķinu konta debeta atlikums un banku aizdevumi, tiek izmantoti vairāk nekā finanšu tirgus instrumenti, piemēram, parāda vērtspapīri, mezonīna finansējums un pašu kapitāls. Uzņēmumi, īpaši lielie uzņēmumi, izmanto arī nesadalīto peļņu (sk. tabulu). Lai gan vismaz vidējie un lielie uzņēmumi visvairāk izvēlas līzingu, kopumā šis instruments nav vissvarīgākais ne apjoma, ne jaunu ieguldījumu finansēšanas ziņā. Gandrīz visiem instrumentiem ir kopīga tendence – jo lielāks uzņēmums, jo lielāks to izmantošanas īpatsvars. Tas apstiprina, ka lieliem uzņēmumiem parasti ir labāka un daudzveidīgāka dažādu finansējuma avotu pieejamība. Interesanti ir arī tas, ka no visiem izmantotajiem ārējā finansējuma instrumentiem mikrouzņēmumi un mazie uzņēmumi labprātāk izvēlas īstermiņa banku instrumentus – kredītlīnijas, norēķinu konta debeta atlikumu, kredītkartes, kā arī banku aizdevumus, tirdzniecības kredītu un līzingu, savukārt vidējie un lielie uzņēmumi biežāk izmanto līzingu, banku aizdevumus (ilgtermiņa un īstermiņa) un tirdzniecības kredītu.

To nefinanšu sabiedrību īpatsvars, kuras lieto vairāk nekā vienu nebanku ārējo finansējuma avotu, pieaug līdz ar uzņēmuma lielumu. 57% uzņēmumu, kuri izmanto nebanku ārējos finansējuma avotus, izvēlējās tikai vienu finansējuma avotu, bet pārējie uzņēmumi – vismaz

A attēls. Dažādus nebanku ārējos instrumentus izmantojošo nefinanšu sabiedrību īpatsvars

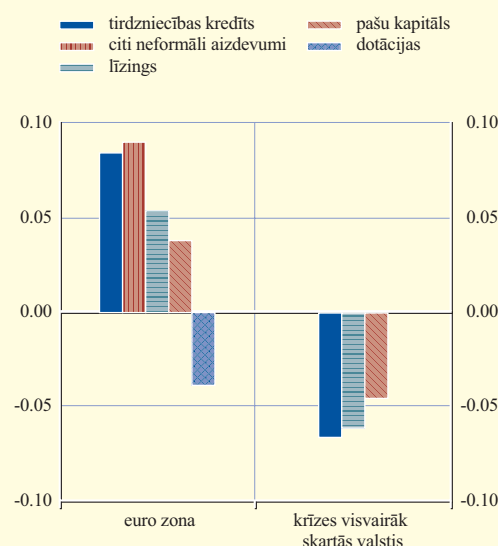
(attēls; % no kopējās izlases; 2009–2014)

Avots: ECB un Eiropas Komisijas "Apsēkojums par finansējuma pieejamību uzņēmumiem".
Piezīmes. Uzņēmuma lielumu nosaka pēc darbinieku skaita. Mikrouzņēmumos ir 1–9 darbinieki, mazajos uzņēmumos – 10–49 darbinieki, vidējos uzņēmumos – 50–249 darbinieki un lielajos uzņēmumos – 250 darbinieku vai vairāk. Nebanku finansējuma instrumenti ir tirdzniecības kredīts, citi aizdevumi, līzings, parāda vērtspapīri, mezonīna finansējums un pašu kapitāls.

B attēls. Iespējamība, ka nefinanšu sabiedrības, kurām ir ierobežota kredītu pieejamība, izmantos nebanku ārējos instrumentus

(aplēses balstītas uz mazāko kvadrātu regresijām)¹⁾

Piezīmes. Atkarīgais mainīgais ir binārs mainīgais, kura vērtība ir 1, ja uzņēmums iepriekšējos sešos mēnešos izmantojis konkrētu finansējuma avotu, vai tā vērtība ir 0, ja šāds avots nav izmantots. Aplēšu periods 11 euro zonas valstīm ir 2009.–2014. gads. Uzrādīti tikai statistiski nozīmīgi koeficienti.

1) Aplēses balstītas uz svērto mazāko kvadrātu regresijām (apsēkojumā izmantoto svaru skaidrojumu sk. pārskatā par SAFE rezultātiem: <http://www.ecb.europa.eu/stats/money/surveys/sme/html/index.en.html>). Regresijās ietverta valsts nozares noteikta ietekme un laika noteikta ietekme; kļūdas ir stabilas. Novērojumu skaits svārstās no 39 949 (līzīngam) līdz 18 242 (pašu kapitālam).

divus finansējuma avotus. Mikrouzņēmumi (72%), mazie uzņēmumi (64%) un vidējie uzņēmumi (54%) galvenokārt izvēlējās vienu nebanku finanšu instrumentu (sk. A att.). Tomēr vairāk nekā puse lielo uzņēmumu (56%) lietoja vismaz divus nebanku finansējuma avotus. Atšķirības pieaug atkarībā no uzņēmuma lieluma, piemēram, 13% vidējo uzņēmumu un 21% lielo uzņēmumu ziņoja, ka tie vienlaikus izmanto trīs nebanku ārējos finansējuma avotus vai vairāk, savukārt mazajiem uzņēmumiem šī procentuālā daļa sarūk līdz 9% un mikrouzņēmumiem – līdz 5%.

Ekonometriskā analīze sniedz plašāku informāciju par nebanku ārējo finansējuma avotu izmantošanu krīzes laikā. Nebanku finansējuma lietošanu nosakošo faktoru pētīšanas regresijās izmantots fiktīvais mainīgais, kura vērtība ir 1, ja uzņēmums iepriekšējos sešos mēnešos izmantojis konkrētu nebanku ārējo finansējuma avotu, vai tā vērtība ir 0, ja šāds avots nav izmantots. Regresijas vienādojumā tas kā atkarīgais mainīgais skaidrots ar faktoru kopumu, kurā iekļauti katra uzņēmuma demogrāfiskās un finansiālās situācijas un banku finansējuma (piemēram, banku aizdevumu izmaksas un kredītu standartu) rādītāji, kā arī ierobežotas banku kredītu pieejamības rādītājs³. Šie mainīgie ir īpaši noderīgi iespējamu banku un nebanku finansējuma avotu aizstāšanas attiecību noteikšanai. Turklāt tiek ņemti vērā valsts līmeņa mainīgie par reālo aktivitāti (IKP pieaugums un bezdarba līmenis) un tiek nošķirtas krīzes mazāk skartās valstis (Beļģija, Vācija, Francija, Nīderlande, Austrija un Somija) un krīzes nozīmīgāk skartās valstis (Īrija, Grieķija, Spānija, Itālija un Portugāle).

Kopumā uzņēmumi, kuriem bija ierobežota finansējuma pieejamība, vairāk izvēlējušies nebanku finansējumu, piemēram, tirdzniecības kredītu un līzingu. B attēlā atspoguļoti ekonometriskajā analīzē aplēstie koeficienti. Pievēršoties uzņēmumiem, kuri pavēstījuši par ierobežotu banku aizdevumu pieejamību, vērojams, ka tie, visticamāk, vairāk paļāvušies uz nebanku finansējumu (tirdzniecības kredītu un līzingu) nekā uzņēmumi, kuri neinformēja par ierobežojumiem (pozitīvi koeficienti attēla kreisajā pusē). Pašu kapitāla izmantošanas koeficients arī ir statistiski nozīmīgs un liecina, ka uzņēmumi, kuriem bija ierobežota kredītu pieejamība, mazāk izmantoja dotācijas. Tas rāda, ka uzņēmumiem, kuriem jau bija atteikti banku aizdevumi, bija grūti izmantot valsts shēmu priekšrocības garantētu banku aizdevumu saņemšanai. Turklāt krīzes vairāk skartajās valstīs uzņēmumiem, kuriem bija ierobežota kredītu pieejamība, bija grūtāk pārorientēties no banku aizdevumiem uz citiem finansējuma avotiem nekā citu valstu uzņēmumiem ar tādiem pašiem ierobežojumiem (negatīvi koeficienti attēla labajā pusē).

Kopumā šīs analīzes konstatējumi apstiprina, ka nefinanšu sabiedrības (īpaši MVU) tirgus finansējuma avotus izmanto mazāk nekā banku finansējumu. Lai gan kapitāla tirgi veido nozīmīgu alternatīvu nefinanšu sabiedrību finansējuma avotu, tie pieejami galvenokārt lielākiem uzņēmumiem ar augstu kredītreitingu, kuri pārsvarā atrodas lielākās valstīs ar attīstītākiem finanšu tirgiem. Ja nefinanšu sabiedrībām (īpaši MVU) nav iespējas piekļūt alternatīviem finansējuma avotiem, banku atteikšanās izsniegt aizdevumus, visticamāk, negatīvi ietekmēs to spēju finansēt ieguldījumus. Saskaņojot finanšu tirgus politiku un veicinot pāreju uz tirgus finansējumu, Eiropas Komisijas iniciatīva par kapitāla tirgu savienību padarīs Eiropas MVU izturīgākus pret banku kredītu piedāvājuma šokiem un palīdzēs mazināt ar finansējuma pieejamību saistītos šķēršļus.

3 Atkarīgais mainīgais ir fiktīvais mainīgais, kura vērtība ir 1, ja uzņēmums iepriekšējos sešos mēnešos izmantojis konkrētu finansējuma avotu, vai tā vērtība ir 0, ja šāds avots nav izmantots. Neatkarīgie mainīgie ietver uzņēmumu lielumu, darbības ilgumu, apgrozījuma kategorijas, to, vai uzņēmumi ir neatkarīgi vai pieder ģimenei, to finansiālo stāvokli saistībā ar pārdošanas apjomu un peļņitspēju, pašu kapitālu un kredītvēsturi. Visi mainīgie iegūti no apsekojuma.

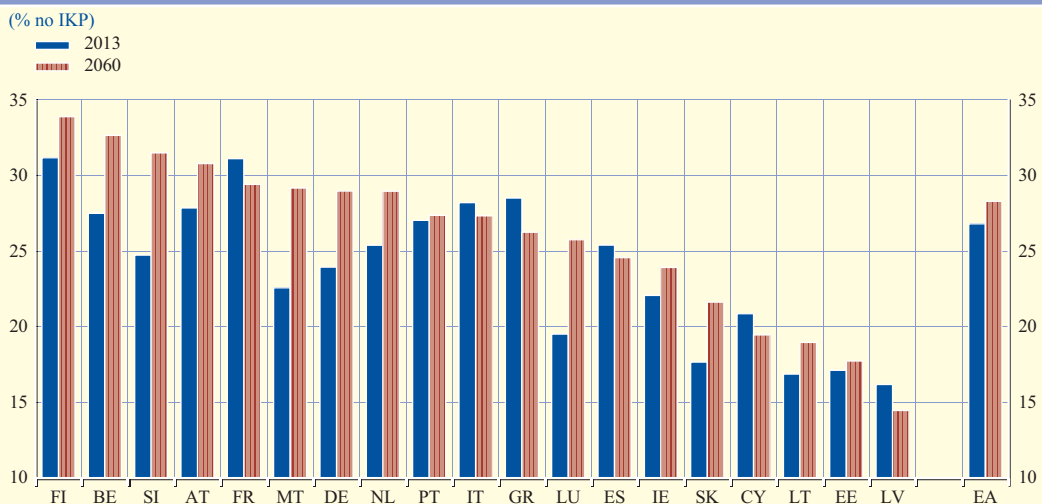
2015. GADA ZIŅOJUMS PAR NOVECOŠANU: CIK DĀRGA BŪS NOVECOŠANA EIROPĀ?

Eiropa saskaras ar demogrāfisku problēmu. Paredzams, ka apgādājamo darbaspējas vecumu pārsniegušo cilvēku īpatsvars, t.i., 65 gadu vecumu sasniegušo un pārsniegušo cilvēku un darbaspējas vecuma cilvēku skaita attiecība, euro zonā gandrīz divkāršosies, palielinoties no aptuveni 29% pašlaik līdz vairāk nekā 50% 2060. gadā. Ja netiks īstenotas atbilstošas strukturālās reformas, novecošanai būs negatīva ietekme uz valsts finanšu ilgtspēju, īpaši ilgtermiņā. Turklāt, ņemot vērā paredzamo darbaspēka sarukumu, gaidāms, ka novecošana mazinās potenciālo IKP izaugsmi. Tā kā novecošanai ir nelabvēlīga ietekme uz fiskālo ilgtspēju un potenciālo izaugsmi, tai ir saistība arī ar monetāro politiku.

Šajā ielikumā apkopoti un vērtēti galvenie 2015. gada ziņojuma par novecošanu rezultāti euro zonas valstīs. 2015. gada 12. maijā publicētais 2015. gada ziņojums par novecošanu ir jaunākais Ekonomikas politikas komitejas Iedzīvotāju novecošanas darba grupas reizi trijos gados sagatavotais ziņojums. Tajā sniegtas ilgtermiņa prognozes visām ES valstīm par kopējām ar iedzīvotāju novecošanu saistītajām izmaksām un to komponentiem, t.i., pensijām, veselības aprūpi, ilgtermiņa aprūpi, izglītību un bezdarba pabalstiem, laikposmā no 2013. gada līdz 2060. gadam. Šīs aplēses balstās uz vispārīgi saskaņotu metodoloģiju un demogrāfisko un makroekonomisko pieņēmumu kopumu.

Paredzams, ka, neraugoties uz būtiskām valstu atšķirībām, kopējās novecošanas izmaksas euro zonā aplēšu periodā pieaugs. Saskaņā ar 2015. gada ziņojumu par novecošanu tiek lēsts, ka novecošanas izmaksas euro zonā palielināsies par 1.5 procentu punktiem no IKP, t.i., no 26.8% no IKP 2013. gadā līdz 28.3% no IKP 2060. gadā (sk. A att.). Tomēr novecošanas izmaksu attīstība dažādās valstīs ir ļoti atšķirīga. Lai gan saskaņā ar aplēsēm Slovēnijā, Maltā, Luksemburgā, Beļģijā un Vācijā novecošanas izmaksas būtiski pieaugs (vismaz par 5 procentu punktiem no IKP), Francijā, Itālijā, Grieķijā, Spānijā, Kiprā un Latvijā gaidāma to

A attēls. Kopējās novecošanas izmaksas

Avots: 2015. gada ziņojums par novecošanu.

B attēls. Pensiju izmaksu pārmaiņas

(procentu punktos no IKP; 2013.–2060. gads)

Avots: 2015. gada ziņojums par novecošanu.

samazināšanās. 2013. gadā visaugstākais novecošanas izmaksu līmenis bija Somijā un Francijā (abās aptuveni 31% no IKP), kā arī Grieķijā un Itālijā (abās pārsniedza 28% no IKP). Gaidāms, ka līdz 2060. gadam Somija, Beļģija un Slovēnija saskarsies ar vislielāko novecošanas problēmu euro zonā, kopējām novecošanas izmaksām ievērojami pārsniedzot 31% no IKP.

Paredzams, ka aplēšu periodā kopējo novecošanas izmaksu¹ lielākās sastāvdaļas – pensiju izdevumu – attiecība pret IKP vidēji saglabāsies nemainīga. Būtībā tiek prognozēts, ka līdz 2060. gadam euro zonas pensiju izdevumi atgriezīsies 2013. gada līmenī (12.3% no IKP; sk. B att.). Tomēr pensiju izmaksu dinamika dažādās valstīs būtiski atšķiras. Gaidāms, ka vairākumā euro zonas valstu pensiju izdevumi palielināsies (īpaši Luksemburgā, Slovēnijā, Beļģijā un Maltā, kur paredzams to pieaugums vairāk nekā par 3 procentu punktiem no IKP), savukārt gaidāms, ka astoņās euro zonas valstīs (Kiprā, Portugālē, Spānijā, Igaunijā, Grieķijā, Itālijā, Francijā un Latvijā) tie saruks. Turpretī gaidāms, ka veselības un ilgtermiņa aprūpes izmaksas palielināsies visās euro zonas valstīs.

Salīdzinājumā ar 2012. gada ziņojumu par novecošanu² paredzamais kopējo novecošanas izmaksu kāpums aplēšu periodā būtiski koriģēts un samazināts (no 3.5% no IKP līdz 1.5% no IKP). Ar sabiedrības novecošanu saistīto izmaksu aplēses Luksemburgai, Francijai un īpaši Grieķijai ievērojami koriģētas un samazinātas (laikposmā no 2013. gada līdz 2060. gadam – vismaz par 4.5 procentu punktiem no IKP). Līdzīga situācija ir saistībā ar pensiju izmaksu pārmaiņām. Salīdzinājumā ar iepriekšējo ziņojumu³ šīs izmaksas euro zonai koriģētas un samazinātas par 1.2 procentu punktiem no IKP.

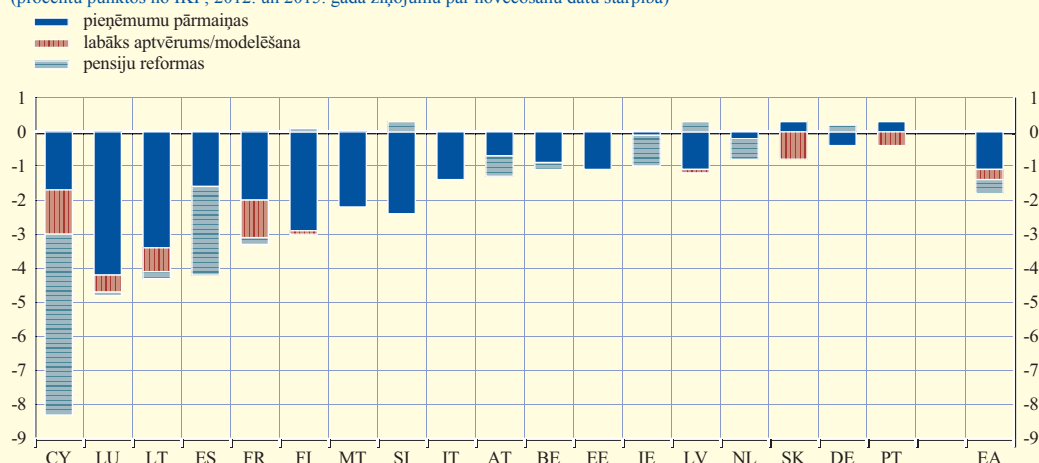
1 Pensiju izdevumi vidēji veido gandrīz pusi no visām novecošanas izmaksām; tiem seko veselības aprūpe (viens ceturtdaļa) un izglītība (viens piektā daļa), savukārt ilgtermiņa aprūpes un bezdarbnieku pabalstu relatīvais īpatsvars ir mazāks.

2 Sk. arī ECB 2012. gada jūlija "Mēneša Biļetena" ielikumu *Fiscal challenges from population ageing: new evidence for the euro area* ("Iedzīvotāju novecošanas radītās fiskālās problēmas: jauni pierādījumi euro zonā").

3 2012. gada ziņojuma par novecošanu skaitļi izmantoti tam pašam laikposmam (2013.–2060. gads) un ietver pēc 2012. gada ziņojuma pabeigšanas īstenoto pensiju reformu ietekmes salīdzinošo novērtējumu, kas tika veikts vairākās valstīs (Beļģijā, Spānijā, Kiprā, Latvijā, Nīderlandē, Slovēnijā un Slovākijā). Tādējādi, neaktualizējot 2012. gada ziņojumā minētos datus, atšķirība no iepriekšējā ziņojuma varētu būt vēl lielāka.

C attēls. Pensiju izmaksu pārmaiņu korekciju dalījums

(procentu punktos no IKP; 2012. un 2015. gada ziņojumu par novecošanu datu starpība)

Avots: 2015. gada ziņojums par novecošanu.

Piezīmes. 2012. gada ziņojuma par novecošanu prognozes atjauninātas ar ekspertu prognozēm par tām euro zonas valstīm, kuras pēdējo triju gadu laikā īstenojušas pensiju reformas (Beļģija, Latvija, Nīderlande, Slovēnija un Slovākija), izņemot Spāniju un Kipru, par kurām šajā dalījumā pieejami tikai sākotnējie 2012. gada ziņojuma dati. Tie balstīti uz Eiropas Kontu sistēmas 1995 (EKS 95) datiem. Attiecībā uz Grieķiju dalījums nav pieejams. "Pieņemumu pārmaiņas" attiecas uz pensiju izmaksu pārmaiņām, kas izriet no dažādiem demogrāfiskajiem un makroekonomiskajiem pieņēmumiem. "Labāks aptverums/modelēšana" attiecas uz pensiju izmaksu pārmaiņām, kas radušās uzlabota valstu pensiju prognožu aptveruma un/vai uzlabotu modelēšanas metožu dēļ.

Lejupvērsto pensiju izmaksu aplēšu korekciju, šķiet, galvenokārt nosaka optimistiskāki demogrāfiskie un makroekonomiskie pieņēmumi, nevis īstas reformas. Lai gan pamatpieņēmumi izskaidro līdz pat divām trešdaļām korekciju, jaunu pensiju reformu ietekme, šķiet, caurmērā ir samērā ierobežota (sk. C att.).⁴ Varētu pieņemt, ka vidēji aptuveni vienu trešdaļu no pensiju izmaksu dinamikas lejupejošās korekcijas var attiecināt uz jauniem demogrāfiskajiem pieņēmumiem, turklāt salīdzinājumā ar iepriekšējo ziņojumu⁵ krasi samazināts aplēstais apgādājamo darbspējas vecumu pārsniegušo cilvēku īpatsvars (no 2013. gada līdz 2060. gadam – gandrīz par 4 procentu punktiem). Šis faktors varētu būt īpaši svarīgs Lietuvai, Latvijai, Luksemburgai, Maltai un Slovēnijai. Turklāt salīdzinājumā ar iepriekšējo ziņojumu labāki makroekonomiskie pieņēmumi, īpaši spēcīgāks bezdarba līmeņa sarukums (salīdzinājumā ar 2012. gada ziņojumu – par 2.4 procentu punktiem), šķiet, stipri ietekmē pensiju prognožu lejupvērsto korekciju (sk. D att.). Darba tirgus ietekme īpaši vērojama Spānijā, Itālijā, Kiprā, Grieķijā un Portugālē.

Jaunās novecošanas izmaksu aplēses dažām valstīm pakļautas būtiskiem negatīviem riskiem, jo tās balstās uz labvēlīgiem makroekonomiskajiem pieņēmumiem. Konkrētāk – attiecībā uz vairākām valstīm optimistisks šķiet pieņēmums, ka, neīstenojot būtiskas izaugsmi veicinošas reformas, krīzes laikā ievērojami sarukušās kopējās faktoru produktivitātes (KFP) pieauguma temps ilgtermiņā atjaunosies līdz 1%. To pierāda arī vēsturiskais skatījums. Laikposmā no 1999. gada līdz 2012. gadam KFP pieaugums vidēji bija aptuveni 0.7%, bet KFP

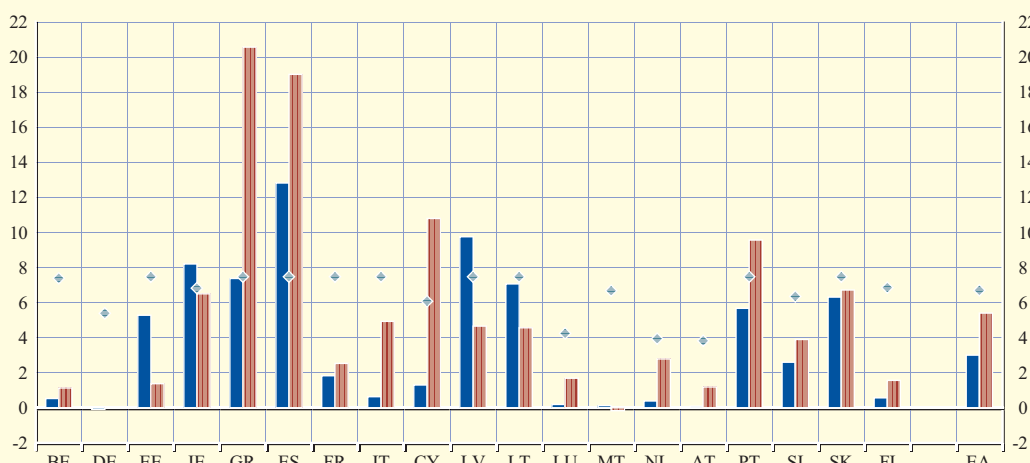
4 C attēlā redzams, ka pensiju reformu rezultātā pensiju izmaksas Kiprā un Spānijā ievērojami sarukušas. Pretstatā pārējām euro zonas valstīm, kuras pēdējo triju gadu laikā veikušas pensiju reformas (Beļģija, Latvija, Nīderlande, Slovēnija un Slovākija), Kiprai un Spānijai nav pieejama ekspertu izvērtēta, atjaunināta prognoze C attēlā atspoguļotajā dalījumā.

5 Demogrāfiskie pieņēmumi pamatojas uz Eurostat 2014. gada aprīlī publicētajām EUROPOP2013 iedzīvotāju prognozēm.

D attēls. Bezdarba līmeņa pārmaiņas

(%; 2013.–2060. gads)

- bezdarba līmeņa pārmaiņas (2012. gada ziņojums par novecošanu)
- bezdarba līmeņa pārmaiņas (2015. gada ziņojums par novecošanu)
- ◆ NAWRU (2060)

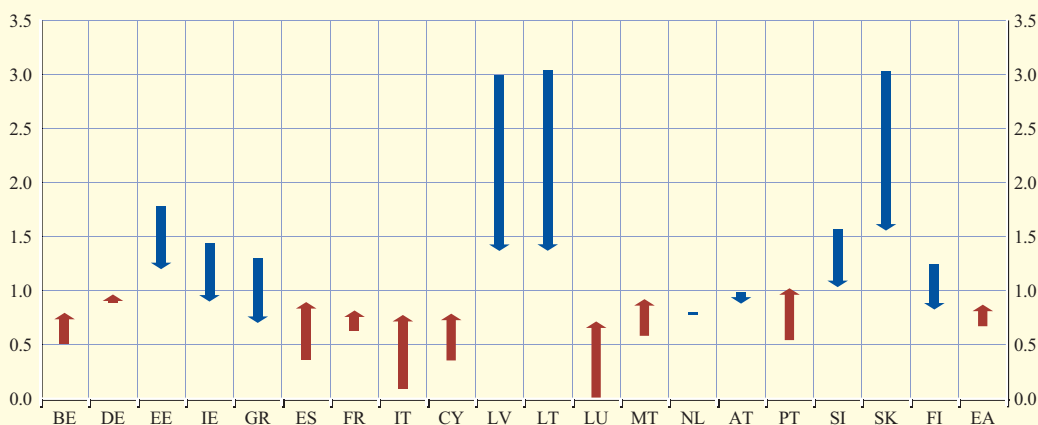
Avots: 2015. gada ziņojums par novecošanu.

Piezīmes. Bezdarba līmeņa pārmaiņu pozitīva vērtība liecina par bezdarba līmeņa samazināšanos 2013.–2060. gadā. 2012. gada ziņojumā par novecošanu minētās vērtības pārrēķinātas laikposmam no 2013. gada līdz 2060. gadam. Rombi norāda bezdarba līmeni ar nemainīgu algu pieauguma tempu (NAWRU) 2060. gadā (maksimālais līmenis – 7.5%).

E attēls. Kopējā faktoru ražīguma pieauguma tempa pārmaiņas

(%; 1999.–2012. gada un 2013.–2060. gada vidējā līmeņa starpība)

- KFP kāpums
- KFP sarukums

Avoti: 2015. gada ziņojums par novecošanu un Eurostat.

Piezīmes. KFP pieauguma tempa pārmaiņas starp vēsturiski vidējo līmeni (1999.–2012. gads) un prognožu vidējo līmeni (2013.–2060. gads). Zilās bultas norāda uz KFP pieauguma samazināšanos salīdzinājumā ar vēsturiski vidējo līmeni, savukārt sarkanās bultas norāda uz KFP kāpuma palielināšanos salīdzinājumā ar vēsturiski vidējo līmeni.

pieauguma temps Beļģijā, Spānijā, Itālijā, Kiprā, Luksemburgā un Portugālē bija daudz lēnāks (sk. E att.). Turklāt pieņēmums, ka bezdarba līmenis līdz 2060. gadam saruks līdz ES ilgtermiņa vidējam rādītājam (ne vairāk kā 7.5%; prognozēts, ka 2060. gadā euro zonas bezdarba līmenis būs 6.7%), ir reāls tikai būtisku darba tirgus reformu īstenošanas gadījumā. Ziņojumā izmantotie bezdarba samazinājuma pieņēmumi ir īpaši nozīmīgi Grieķijai, Spānijai, Kiprai un Portugālei

(no 2013. gada līdz 2060. gadam aptuveni 10 procentu punktu vai vairāk; sk. D att.). Izsakot šādus pieņēmumus, kas pakļauti lielai nenoteiktībai, ziņojumā par novecošanu izdarīta atkāpe no standarta (piesardzīgas) prakses balstīt prognozes uz pieņēmumu, ka nav politisku pārmaiņu. Faktiski, ja šie pieņēmumi nepiepildītos, kā paredzēts, sabiedrības novecošanas izmaksas attiecīgajās valstīs varētu izrādīties ievērojami augstākas.

Pastāv riski arī saistībā ar iepriekš ieviesto pensiju reformu atcelšanu. Ziņojumā pieņemts, ka visas pēdējos gados tiesību aktos iekļautās pensiju reformas tiks pilnībā īstenotas. Tomēr dažās valstīs notikušās nesenās diskusijas liecina, ka nevar izslēgt iepriekšējo reformu atcelšanu.

Kopumā, neraugoties uz labvēlīgākām novecošanas izmaksu prognozēm daudzās valstīs, nepieciešami turpmāki reformu centieni novecošanas izmaksu kāpuma mazināšanai. Jaunās novecošanas izmaksu prognozes vairākām valstīm pakļautas negatīviem riskiem, jo tās atkarīgas no ļoti optimistiskiem pieņēmumiem par darba ražīgumu un darba tirgus norisēm. Neveicot reformas strukturālā bezdarba mazināšanai un potenciālās izaugsmes palielināšanai, sabiedrības novecošanas izmaksas šajās valstīs būtu ievērojami augstākas. Tādējādi būtu maldinoši interpretēt jaunās novecošanas izmaksu prognozes kā zīmi, ka valstu reformu centieni veicināšana ir kļuvusi mazāk svarīga.

8. ielikums

VIDĒJA TERMIŅA BUDŽETA MĒRĶA EFEKTIVITĀTE KĀ FISKĀLĀS POLITIKAS GARANTS

Līdz 2015. gada aprīļa beigām visām euro zonas valstīm, kuras nav pakļautas ES un SVF finanšu palīdzības programmai, bija jāiesniedz ECOFIN un Eiropas Komisijai atjaunotās stabilitātes programmas. Saskaņā ar Stabilitātes un izaugsmes pakta (SIP) preventīvās daļas prasībām šīs atjaunotās programmas izklāsta valdību budžeta stratēģijas attiecīgajam gadam un vismaz nākamajiem trim gadiem. Tās arī norāda valstu vidēja termiņa budžeta mērķus (VTM) un plānoto progresu to sasniegšanā. Balstoties uz stabilitātes programmu novērtējumu, Eiropadome 25. un 26. jūnijā apstiprinās konkrētām valstīm adresētos ieteikumus attiecībā uz fiskālo politiku. Šajos ieteikumos būs ņemts vērā Komisijas 2015. gada janvāra paziņojums par elastīgumu SIP ietvaros¹, kas sniedz jaunas VTM sasniegšanai nepieciešamo fiskālo centienu vadlīnijas, lai sasniegtu VTM. Šādā kontekstā šis ielikums aplūko VTM efektivitāti kā fiskālās politikas garantu SIP preventīvajā daļā.

Vidēja termiņa budžeta mērķis ir SIP preventīvās daļas stūrakmens. VTM tika ieviests SIP reformas laikā 2005. gadā un atspoguļo valdību budžeta mērķi vidējā termiņā. Tas tiek definēts strukturālā izteiksmē, t.i., koriģēts, ņemot vērā ekonomiskās attīstības cikla un pagaidu pasākumu ietekmi.² VTM tiek regulāri atjaunināti reizi trijos gados, lai atspoguļotu ar iedzīvotāju novecošanu saistīto tautsaimniecības un budžeta izmaksu jaunākās aplēses, kas publicētas "Ziņojumā par novecošanu" (to sagatavo reizi trijos gados)³. SIP preventīvajā daļā noteikta prasība valstīm katru gadu nodrošināt VTM sasniegšanai nepieciešamo progresu, un, kad tas sasniegts, saglabāt šo strukturālo budžeta bilanci. Konkrēti, SIP paredz strukturālo korekciju etalonu 0.5% no IKP apmērā, lai sasniegtu VTM, ar lielākām korekcijām ekonomiski labvēlīgos laika periodos un mazākām korekcijām – ekonomiski nelabvēlīgos laika periodos. Vienlaikus preventīvās daļas regulējums pieļauj īslaicīgas novirzes no valsts VTM vai arī no plānotā veida, kādā VTM tiek sasniegts, ar mērķi ņemt vērā galvenās strukturālās reformas, kam ir tieša pozitīva ilgtermiņa ietekme uz budžetu, ar nosacījumu, ka valsts atgriežas pie sava VTM stabilitātes programmas periodā.

VTM sasniegšanas līdzšinējie rezultāti ir vāji. Lai gan jau 10 gadu VTM ir ES fiskālā ietvara sastāvdaļa, vairākums valstu šajā periodā nevienu gadu nav sasniegušas gada mērķi. Turklāt euro zonas valstis ir regulāri pārcēlušas to izpildes termiņu, padarot VTM par "kustīgajiem mērķiem", nevis par budžeta plānošanas garantu. Tādējādi euro zona finanšu krīzi sagaidīja ar ievērojamu strukturālo deficītu⁴, kas ierobežoja pretciklisko politiku vērienu un kavēja automātisko stabilizatoru brīvu darbību.

1 Sīkāk sk. ECB 2015. gada februāra "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 1/2015 ielikumu *Flexibility within the Stability and Growth Pact* ("Elastīgums Stabilitātes un izaugsmes pakta ietvaros").

2 Dalībvalstis nosaka VTM atbilstoši konkrētajai valstij raksturīgajiem apstākļiem. Tiem jāatbilst minimālajām prasībām, un tie tiek veidoti, lai sasniegtu trīs mērķus: 1) dalībvalstis uztur drošības rezervi, kas neļauj tām pārkāpt Māstrihtas līguma budžeta deficīta atsaucēs vērtību (3% no IKP) cikliskās lejupslīdes laikā; 2) dalībvalstu parādi ir atmaksājamā līmenī, ņemot vērā iedzīvotāju novecošanas ietekmi uz tautsaimniecību un budžetu; un 3) dalībvalstīm ir pietiekama budžeta elastība, īpaši attiecībā uz valsts investīciju saglabāšanu.

3 Sk. arī šā "Tautsaimniecības Biļetena" 7. ielikumu "2015. gada ziņojums par novecošanu: cik dārga būs novecošana Eiropā?".

4 Strukturālo bilanci nosaka arī ražošanas apjoma starpība, kurai nav novērošanas vēstures un kura parasti tiek ievērojami mainīta laika gaitā. Saskaņā ar aplēsēm ražošanas apjoma starpībai no 2003. gada līdz 2013. gadam bijusi negatīva (aptuveni 1% no IKP) reālā laika novirze, kas nozīmē arī pārāk augstu strukturālās bilances novērtējumu reālajā laikā. Sk. arī *Kamps, C., Leiner-Killingner, N., Sondermann, D., De Stefani, R., R. Rüffer, R., The identification of fiscal and macroeconomic imbalances – unexploited synergies under the strengthened EU governance framework, Occasional Paper Series, No 157, ECB, Frankfurt am Main, November 2014.*

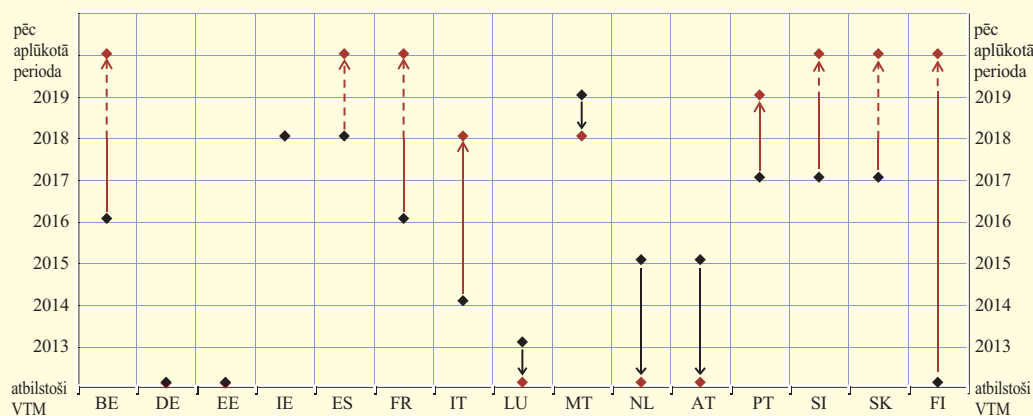
Bija paredzēts, ka līdzšinējā vājā VTM izpilde tiks risināta kā daļa no nozīmīgas reformas ES fiskālās pārvaldības ietvarā. Ņemot vērā SIP preventīvajā daļā noteikto strukturālo centienu prasību nepietiekamo izpildi, 2011. gadā sešu tiesību aktu pakete⁵ tālāk nostiprināja SIP preventīvo daļu, definējot "būtisku novirzi" no veicamajām korekcijām VTM sasniegšanai, kas galu galā var novest pie finansiālu sankciju piemērošanas valstij. 2012. gadā Līgums par stabilitāti, koordināciju un pārvaldību ekonomiskajā un monetārajā savienībā (LSKP) paredzēja ambiciozākus VTM – līgumu parakstījušās euro zonas valstis apņemas, ka to VTM nebūs zemāks par -0.5% no IKP (salīdzinājumā ar iepriekšējo apņemšanos, ka VTM nebūs zemāks par -1% no IKP), izņemot situāciju, ja to parāda līmenis ir būtiski mazāks par 60% no IKP un ilgtermiņā ir zemi. Pēc tam, 2013. gadā, Komisija ierosināja kā no LSKP izrietošus turpmākos pasākumus – "konverģences kalendārus", t.i., konkrētai valstij paredzētus laika periodus VTM sasniegšanai līdz noteiktam gadam.⁶ Tika gaidīts, ka LSKP paredzētais korekcijas mehānisms, kam būtu automātiski jāieslēdzas valsts līmenī gadījumā, ja pastāvētu "ievērojama novirze" no VTM vai tā sasniegšanai nepieciešamajām korekcijām, nodrošinātu valstu strauju konverģenci attiecīgo VTM sasniegšanai.

Taču pieejamie dati liecina, ka pēdējo gadu laikā VTM izpilde nav būtiski uzlabojusies (sk. att.). Zīmīgi, ka 2015. gada stabilitātes programmās noteiktie VTM termiņi kopumā lielam skaitam valstu ir tālākā nākotnē, nekā paredzēts 2013. gada konverģences kalendāros.

2013. gada konverģences kalendārā ieteiktais un 2015. gada stabilitātes programmās paredzētais VTM sasniegšanas gads

(Eiropas Komisijas pārrēķins)

- ◆ 2015. gada atjaunotā stabilitātes programma
- ◆ 2013. gada konverģences kalendārs

Avoti: 2015. gada atjaunotās stabilitātes programmas un Komisijas speciālistu darba dokumenti.

Piezīmes. Attēlā salīdzināti termiņi, kuri 2013. gadā tika noteikti konverģences kalendāros VTM sasniegšanai, un to sasniegšanas gads saskaņā ar 2015. gada atjaunotajām stabilitātes programmām. VTM sasniegšanas gadi balstīti uz stabilitātes programmās ietvertajām strukturālajām bilancēm ar Komisijas pārrēķinu, izmantojot savstarpēji saskaņotu metodoloģiju un ņemot vērā 0.25% izpildes rezervi. Tādējādi stabilitātes programmā plānotais VTM sasniegšanas gads var atšķirties no gada, kad sagaidāma tā izpilde saskaņā ar Komisijas aprēķiniem. Piemēram, Portugāle plāno sasniegt VTM 2016. gadā, Itālija un Slovākija – 2017. gadā, Francija – 2018. gadā un Spānija – 2019. gadā. VTM, kurus plānots sasniegt "pēc aplūkotā perioda", strukturālo bilancu pārrēķins nav pieejams. Laikposms "pēc aplūkotā perioda" ir laiks pēc 2015. gada stabilitātes programmā norādīta pēdējā gada, kas Beļģijai, Spānijai, Francijai un Slovākijai ir 2018. gads un Somijai – 2019. gads. Tādējādi pārtrauktā līnija atspoguļo laiku pēc programmā aplūkotā perioda. Īrijai termiņš nav mainījies.

5 Piecas regulas un viena direktīva par ES fiskālo un makroekonomisko uzraudzību.

6 VTM sasniegšanas termiņi tika noteikti, balstoties uz vidēja termiņa budžeta plāniem, kas tika ietverti atjaunotajās 2013. gada stabilitātes un konverģences programmās un atbilstoši SIP noteikumiem. Sk. *European Commission, Report on public finances in EMU 2013, Part I, Annex I, European Economy, Issue 4, European Commission, Brussels, 2013.*

Komisijas paziņojums par elastību SIP ietvaros, kas publiskots šā gada sākumā, varētu nozīmēt, ka valstu progress VTM sasniegšanā palēnināsies.⁷ Tas izskaidroja, bet arī paplašināja SIP elastību attiecībā uz noteikumu piemērošanu trijās galvenajās jomās: 1) cikliskajos nosacījumos, 2) strukturālajās reformās un 3) valdības ieguldījumos. Ja valstīm piemērojams strukturālo reformu un investīciju noteikums, tām ir atļauta novirze no VTM sasniegšanai nepieciešamajām korekcijām.⁸ Piemēram, 2015. gada atjaunotajā stabilitātes programmā Latvija un Itālija pieteicās uz strukturālo reformu panta piemērošanu 2016. gadā.⁹ Latvijai neatļāva novirzi saskaņā ar šo noteikumu, jo tai nebija pietiekamas drošības rezerves attiecībā uz budžeta deficīta ierobežojuma atsaucēs vērtību 3% no IKP. Itālijai Eiropas Komisija uz laiku atļāva novirzi par 0.4% no IKP no nepieciešamās korekcijas VTM sasniegšanai 2016. gadā, pēc nulles korekcijas prasības 2014. gadā un samazinātas prasības 2015. gadā, kas balstījās uz Komisijas piemērotajām pārmaiņām ciklisko nosacījumu traktēšanā attiecīgi 2014. gada pavasarī un 2015. gada janvārī. Lietuva pieteicās uz pensiju reformu panta piemērošanu, bet tās atbilstība būs atkarīga no tā, vai *Eurostat* apstiprinās reformas sistēmisko dabu. Citas valstis, piemēram, Slovēnija, var izmantot priekšrocības, ko sniedz ciklisko nosacījumu pants, jo to korekcijas prasības ir samazinātas.

Pārāk daudz izmantojot SIP elastīgumu, var rasties vēl lielākas un ilgstošākas novirzes no VTM sasniegšanai nepieciešamajām korekcijām, kas varētu palielināt riskus parāda saglabāšanai atmaksājamā līmenī. Tāpēc ir svarīgi izvairīties no "kustīgo mērķu sindroma", kas pirms krīzes bija raksturīgs SIP preventīvajai daļai. Ja euro zonas valstis nespēs laikus atjaunot fiskālās drošības rezerves, tās būs slikti sagatavotas negatīviem ekonomiskiem šokiem, kad visvairāk nepieciešama fiskālā stabilizācija. Pašreizējā vide, kad tautsaimniecības atveseļošanās nostiprinās un ir labvēlīgi finanšu nosacījumi, būtu jāizmanto, lai paātrinātu progresu VTM sasniegšanā. Tas palielinātu euro zonas tautsaimniecības noturību pret nelabvēlīgiem apstākļiem.

7 2015. gada 13. janvārī Eiropas Komisija publicēja Paziņojumu *Making the best use of the flexibility within the existing rules of the Stability and Growth Pact* ("Elastīguma vislabākā izmantošana saskaņā ar Stabilitātes un izaugsmes pakta esošajiem noteikumiem"), sk. http://ec.europa.eu/economy_finance/economic_governance/sgp/pdf/2015-01-13_communication_sgp_flexibility_guidelines_en.pdf.

8 Detalizētāk sk. minētajā ielikumā *Flexibility within the Stability and Growth Pact* ("Elastīgums Stabilitātes un izaugsmes pakta ietvaros").

9 Savā 2015. gada atjaunotajā konverģences programmā Rumānija pieteicās uz strukturālo reformu panta piemērošanu, bet tās pieteikums vēl nav apstiprināts pietiekami detalizētas informācijas trūkuma dēļ.

SATURS

1. Ārējā vide	S2
2. Finanšu norises	S3
3. Saimnieciskā darbība	S7
4. Cenas un izmaksas	S11
5. Nauda un kredītu atlikumi	S14
6. Fiskālās norises	S19

SĪKĀKA INFORMĀCIJA

ECB statistiskie dati pieejami un lejupielādējami Statistisko datu noliktavā:

<http://sdw.ecb.europa.eu/>

"Tautsaimniecības Biļetena" nodaļas "Statistika" dati pieejami Statistisko datu noliktavā:

<http://sdw.ecb.europa.eu/reports.do?node=1000004813>

Visaptverošs "Statistikas Biļetens" pieejams Statistisko datu noliktavā:

<http://sdw.ecb.europa.eu/reports.do?node=1000004045>

Metodoloģiskās definīcijas pieejamas "Statistikas Biļetena" "Vispārējās piezīmēs":

<http://sdw.ecb.europa.eu/reports.do?node=10000023>

Sīkāka informācija par aprēķiniem pieejama "Statistikas Biļetena" "Tehniskajās piezīmēs":

<http://sdw.ecb.europa.eu/reports.do?node=10000022>

Terminu skaidrojumi un saīsinājumi pieejami ECB statistikas terminu vārdnīcā:

<http://www.ecb.europa.eu/home/glossary/html/act2a.en.html>

TABULĀS LIETOTIE APZĪMĒJUMI

"-"	datu nav/dati nav izmantojami
"."	dati vēl nav pieejami
"..."	nulle vai vērtība neņemama
(p)	provizorisks dati
s.i.	sezonāli izlīdzināts
s.n.	sezonāli neizlīdzināts

DATU AKTUALIZĒŠANAS DIENA

Kopumā "Tautsaimniecības Biļetena" iekļautie statistiskie dati tiek aktualizēti dienā pirms Padomes regulārās monetārās politikas sanāksmes. Šim izdevumam dati tika aktualizēti 2015. gada 2. jūnijā.

I. ĀRĒJĀ VIDE

1.1. Galveno tirdzniecības partnervalstu IKP un PCI

	IKP ¹⁾ (pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu; %)						PCI (pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)						
	G20	ASV	Apvienotā Karaliste	Japāna	Ķīna	Papildpostenis: euro zona	OECD valstis		ASV	Apvienotā Karaliste (SPCI)	Japāna	Ķīna	Papildpostenis: euro zona ²⁾ (SPCI)
							Kopā	Izņemot pārtiku un enerģiju					
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
2012	3.0	2.3	0.7	1.7	7.8	-0.8	2.3	1.8	2.1	2.8	0.0	2.7	2.5
2013	3.2	2.2	1.7	1.6	7.7	-0.4	1.6	1.6	1.5	2.6	0.4	2.6	1.4
2014	3.3	2.4	2.8	-0.1	7.4	0.9	1.7	1.8	1.6	1.5	2.7	2.0	0.4
2014 II	0.8	1.1	0.8	-1.8	2.0	0.1	2.1	1.9	2.1	1.7	3.6	2.2	0.6
2014 III	0.9	1.2	0.6	-0.5	1.9	0.2	1.8	1.9	1.8	1.5	3.3	2.0	0.4
2014 IV	0.8	0.5	0.6	0.3	1.5	0.3	1.4	1.8	1.2	0.9	2.5	1.5	0.2
2015 I	-	-0.2	0.3	0.6	1.3	0.4	0.6	1.7	-0.1	0.1	2.3	1.2	-0.3
2014 dec.	-	-	-	-	-	-	1.1	1.8	0.8	0.5	2.4	1.5	-0.2
2015 janv.	-	-	-	-	-	-	0.5	1.8	-0.1	0.3	2.4	0.8	-0.6
2015 febr.	-	-	-	-	-	-	0.6	1.7	0.0	0.0	2.2	1.4	-0.3
2015 marts	-	-	-	-	-	-	0.6	1.7	-0.1	0.0	2.3	1.4	-0.1
2015 apr.	-	-	-	-	-	-	0.4	1.6	-0.2	-0.1	0.6	1.5	0.0
2015 maijs ³⁾	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.3

1.2. Galveno tirdzniecības partnervalstu iepirkumu vadītāju indekss un pasaules tirdzniecība

	Iepirkumu vadītāju apsekojumi (difūzijas indeksi; s.i. dati)						Preču imports ⁴⁾							
	Apvienotais iepirkumu vadītāju indekss						Globālais iepirkumu vadītāju indekss ⁵⁾			Pasaule			Jaunās tirgus ekonomikas valstis	
	Pasaule ⁵⁾	ASV	Apvienotā Karaliste	Japāna	Ķīna	Papildpostenis: euro zona	Apstrādes rūpniecība	Pakalpojumi	Jauni eksporta pasūtījumi	Pasaule	Attīstītās valstis	Jaunās tirgus ekonomikas valstis		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
2012	52.6	54.4	52.0	49.9	50.9	47.2	50.2	51.9	48.5	3.9	2.5	4.8		
2013	53.4	54.8	56.8	52.6	51.5	49.7	52.3	52.7	50.7	3.5	-0.2	5.6		
2014	54.3	57.3	57.9	50.9	51.1	52.7	53.4	54.1	51.5	3.8	3.4	4.0		
2014 II	54.3	58.3	58.6	48.5	50.7	53.4	53.2	54.7	51.1	-0.3	1.0	-1.0		
2014 III	55.7	59.8	58.5	51.3	52.2	52.8	54.1	56.2	52.0	2.8	1.3	3.6		
2014 IV	53.4	55.6	56.3	50.9	51.4	51.5	52.8	53.6	50.8	1.6	1.8	1.5		
2015 I	54.0	56.9	57.4	50.4	51.5	53.3	53.3	54.3	50.7	-2.3	1.5	-4.3		
2014 dec.	52.6	53.5	55.3	51.9	51.4	51.4	52.3	52.7	51.2	1.6	1.8	1.5		
2015 janv.	53.1	54.4	56.7	51.7	51.0	52.6	53.1	53.1	51.0	-0.2	2.0	-1.3		
2015 febr.	54.0	57.2	56.6	50.0	51.8	53.3	53.4	54.2	50.7	-1.2	2.2	-3.0		
2015 marts	55.0	59.2	58.9	49.4	51.8	54.0	53.3	55.5	50.2	-2.3	1.5	-4.3		
2015 apr.	54.2	57.0	58.4	50.7	51.3	53.9	51.4	55.1	49.5	-	-	-		
2015 maijs	-	56.1	55.8	51.6	51.2	53.6	51.5	-	49.0	-	-	-		

Avoti: Eurostat (1.1. tabulas 3., 6., 10. un 13. aile); SNB (1.1. tabulas 2., 4., 9., 11. un 12. aile); OECD (1.1. tabulas 1., 5., 7. un 8. aile); Markit (1.2. tabulas 1.–9. aile); CPB Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis un ECB aprēķini (1.2. tabulas 10.–12. aile).

1) Sezonāli izlīdzināti ceturkšņa dati; neizlīdzināti gada dati.

2) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

3) Euro zonas dati aplēsti, pamatojoties uz provizoriskajiem valstu datiem (aptvērumi – parasti aptuveni 95% no euro zonas), kā arī uz jaunāko informāciju par enerģijas cenām.

4) Pasaules un attīstīto valstu datus nav ietverta euro zona. Gada un ceturkšņa dati attiecas uz pārmaiņām salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu (%); mēneša dati attiecas uz triju mēnešu pārmaiņām salīdzinājumā ar iepriekšējiem trim mēnešiem (%). Visi dati ir sezonāli izlīdzināti.

5) Izņemot euro zonu.

2. FINANŠU NORISES

2.1. Naudas tirgus procentu likmes

(gadā; %; perioda vidējie rādītāji)

	Euro zona ¹⁾					ASV	Japāna
	Noguldījumi uz nakti (EONIA)	Noguldījumi ar termiņu 1 mēnesi (EURIBOR)	Noguldījumi ar termiņu 3 mēneši (EURIBOR)	Noguldījumi ar termiņu 6 mēneši (EURIBOR)	Noguldījumi ar termiņu 12 mēnešu (EURIBOR)	Noguldījumi ar termiņu 3 mēneši (LIBOR)	Noguldījumi ar termiņu 3 mēneši (LIBOR)
	1	2	3	4	5	6	7
2012	0.23	0.33	0.57	0.83	1.11	0.43	0.19
2013	0.09	0.13	0.22	0.34	0.54	0.27	0.15
2014	0.09	0.13	0.21	0.31	0.48	0.23	0.13
2014 II	0.19	0.22	0.30	0.39	0.57	0.23	0.13
2014 III	0.02	0.07	0.16	0.27	0.44	0.23	0.13
2014 IV	-0.02	0.01	0.08	0.18	0.33	0.24	0.11
2015 I	-0.05	0.00	0.05	0.12	0.25	0.26	0.10
2014 dec.	-0.03	0.02	0.08	0.18	0.33	0.24	0.11
2015 janv.	-0.05	0.01	0.06	0.15	0.30	0.25	0.10
2015 febr.	-0.04	0.00	0.05	0.13	0.26	0.26	0.10
2015 marts	-0.05	-0.01	0.03	0.10	0.21	0.27	0.10
2015 apr.	-0.07	-0.03	0.00	0.07	0.18	0.28	0.10
2015 maijs	-0.11	-0.05	-0.01	0.06	0.17	0.28	0.10

2.2. Peļņas likmju liknes

(perioda beigās; likmes – % gadā; procentu likmju starpības – procentu punktos)

	Tagadnes darījumu procentu likmes					Procentu likmju starpības			Nākotnes darījumu tūlītējās procentu likmes			
	Euro zona ^{1),2)}					Euro zona ^{1),2)}	ASV	Apvienotā Karaliste	Euro zona ^{1),2)}			
	3 mēnešu	1 gada	2 gadu	5 gadu	10 gadu	10 gadu – 1 gada	10 gadu – 1 gada	10 gadu – 1 gada	1 gada	2 gadu	5 gadu	10 gadu
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
2012	0.06	-0.04	-0.01	0.58	1.72	1.76	1.61	1.48	-0.09	0.17	1.84	3.50
2013	0.08	0.09	0.25	1.07	2.24	2.15	2.91	2.66	0.18	0.67	2.53	3.88
2014	-0.02	-0.09	-0.12	0.07	0.65	0.74	1.95	1.45	-0.15	-0.11	0.58	1.77
2014 II	0.05	-0.01	0.02	0.47	1.44	1.45	2.43	2.16	-0.04	0.16	1.46	3.09
2014 III	-0.03	-0.09	-0.10	0.24	1.06	1.15	2.39	1.88	-0.14	-0.02	1.03	2.53
2014 IV	-0.02	-0.09	-0.12	0.07	0.65	0.74	1.95	1.45	-0.15	-0.11	0.58	1.77
2015 I	-0.21	-0.25	-0.22	-0.08	0.26	0.51	1.69	1.19	-0.20	-0.20	0.29	0.81
2014 dec.	-0.02	-0.09	-0.12	0.07	0.65	0.74	1.95	1.45	-0.15	-0.11	0.58	1.77
2015 janv.	-0.15	-0.18	-0.14	-0.02	0.39	0.58	1.50	1.04	-0.13	-0.10	0.34	1.15
2015 febr.	-0.21	-0.25	-0.20	-0.08	0.37	0.62	1.80	1.45	-0.16	-0.17	0.31	1.19
2015 marts	-0.21	-0.25	-0.22	-0.08	0.26	0.51	1.69	1.19	-0.20	-0.20	0.29	0.81
2015 apr.	-0.28	-0.26	-0.21	0.03	0.42	0.68	1.81	1.39	-0.22	-0.08	0.46	1.05
2015 maijs	-0.24	-0.25	-0.23	0.06	0.61	0.85	1.87	1.32	-0.25	-0.14	0.68	1.46

2.3. Akciju tirgus indeksi

(izteikti punktos; perioda vidējie rādītāji)

	Dow Jones EURO STOXX indeksi												ASV	Japāna
	Etalons		Galveno tautsaimniecības nozaru indeksi										Standard & Poor's 500	Nikkei 225
	Broad indekss	50	Pamatizejvielas	Patēriņa pakalpojumi	Patēriņa preces	Nafta un gāze	Finanses	Rūpniecība	Tehnoloģijas	Komunālie pakalpojumi	Telekomunikācijas	Veselības aprūpe		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
2012	239.7	2 411.9	503.7	151.9	385.7	307.2	122.1	330.2	219.2	235.9	268.5	523.3	1 379.4	9 102.6
2013	281.9	2 794.0	586.3	195.0	468.2	312.8	151.5	402.7	274.1	230.6	253.4	629.4	1 643.8	13 577.9
2014	318.7	3 145.3	644.3	216.6	510.6	335.5	180.0	452.9	310.8	279.2	306.7	668.1	1 931.4	15 460.4
2014 II	326.5	3 214.0	657.3	219.5	524.2	360.3	184.5	471.9	305.3	284.9	311.9	656.5	1 900.4	14 655.0
2014 III	319.4	3 173.1	645.9	213.8	509.8	351.1	178.9	446.0	315.3	288.7	304.0	686.1	1 975.9	15 553.1
2014 IV	313.0	3 102.5	634.9	214.7	508.5	307.0	174.5	433.4	316.0	280.4	316.7	688.0	2 009.3	16 660.1
2015 I	351.8	3 442.0	730.7	253.9	619.6	304.1	186.1	496.1	362.5	286.1	370.1	773.4	2 063.8	18 226.2
2014 dec.	320.1	3 159.8	651.0	225.2	532.6	288.5	176.0	446.1	330.1	284.7	335.3	687.6	2 054.3	17 541.7
2015 janv.	327.4	3 207.3	671.1	237.8	564.9	285.0	173.3	464.2	339.0	278.3	343.8	724.2	2 028.2	17 274.4
2015 febr.	353.2	3 453.8	731.3	254.2	624.8	314.0	185.5	498.7	361.1	286.9	376.8	768.6	2 082.2	18 053.2
2015 marts	373.9	3 655.3	787.2	268.9	666.9	313.5	198.9	524.1	386.2	292.9	389.2	824.6	2 080.4	19 197.6
2015 apr.	383.3	3 733.8	798.2	275.7	678.6	331.0	204.9	535.7	394.2	299.5	395.0	861.4	2 094.9	19 767.9
2015 maijs	373.4	3 617.9	765.0	268.9	662.1	326.5	199.3	522.4	389.5	294.0	389.2	827.6	2 111.9	19 974.2

Avots: ECB.

- 1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām; sk. "Vispārējās piezīmes".
- 2) ECB aprēķinu pamatā ir EuroMTS sniegtie dati un Fitch Ratings noteiktie kredītreitingi.

2.4. Mājsaimniecībām izsniegto aizdevumu un to noguldījumu MFI procentu likmes (jaunajiem darījumiem)^{1),2)}

(gadā; %; perioda vidējā procentu likme, ja nav norādīts citādi)

	Noguldījumi				Automātiski atjaunojamie aizdevumi un norēķinu kontu debeta atlikumi	Norēķinu kartes procentu aizdevumi	Patēriņa kredīts			Aizdevumi individuālā darba veicējiem un līgumabstribām bez juridiskās personas statusa	Kredīti mājokļa iegādei						
	Uz nakti	Ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu līdz 3 mēnešiem	Ar noteikto termiņu				Procentu likmes darbības sākotnējā perioda daļījumā	APRC ³⁾	Procentu likmes darbības sākotnējā perioda daļījumā								
			Līdz 2 gadiem	Ilgāk par 2 gadiem					Mainīgā procentu likme, līdz 1 gadam		Ilgāk par 1 gadu	1–5 gadi	5–10 gadi	Ilgāk par 10 gadiem			
															1	2	3
2014	apr.	0.27	1.06	1.54	1.83	7.61	17.22	5.58	6.60	6.98	3.21	2.72	2.91	3.00	3.24	3.22	2.99
	maijs	0.27	1.05	1.40	1.72	7.55	17.23	5.62	6.73	7.09	3.33	2.71	2.87	2.96	3.14	3.16	2.93
	jūn.	0.27	1.04	1.32	1.74	7.58	17.19	5.45	6.61	6.94	3.20	2.66	2.85	2.89	3.09	3.13	2.87
	jūl.	0.24	1.01	1.30	1.75	7.43	17.04	5.55	6.54	6.91	3.09	2.63	2.75	2.81	2.99	3.05	2.79
	aug.	0.24	0.93	1.21	1.66	7.43	17.00	5.55	6.52	6.87	3.09	2.56	2.74	2.73	2.87	2.98	2.75
	sept.	0.23	0.92	1.19	1.70	7.32	17.05	5.37	6.49	6.84	2.92	2.50	2.69	2.63	2.83	2.89	2.68
	okt.	0.22	0.91	1.10	1.65	7.15	16.94	5.42	6.43	6.84	2.92	2.43	2.63	2.56	2.79	2.82	2.61
	nov.	0.21	0.89	1.02	1.66	7.12	17.10	5.59	6.48	6.83	2.96	2.43	2.53	2.52	2.73	2.79	2.55
	dec.	0.22	0.86	0.96	1.58	7.08	17.02	5.06	6.14	6.45	2.73	2.42	2.52	2.53	2.69	2.77	2.50
2015	janv.	0.21	0.84	1.01	1.95	7.11	17.07	5.28	6.30	6.63	2.79	2.31	2.54	2.43	2.42	2.70	2.40
	febr.	0.20	0.82	0.98	1.53	7.07	17.00	5.21	6.23	6.63	2.79	2.07	2.47	2.33	2.50	2.54	2.38
	marts ⁴⁾	0.18	0.80	0.90	1.38	7.08	17.00	5.15	6.03	6.39	2.73	2.10	2.45	2.28	2.42	2.52	2.30

2.5. Nefinanšu sabiedrībām izsniegto aizdevumu un to noguldījumu MFI procentu likmes (jaunajiem darījumiem)^{1),4)}

(gadā; %; perioda vidējā procentu likme, ja nav norādīts citādi)

	Noguldījumi			Automātiski atjaunojamie aizdevumi un norēķinu kontu debeta atlikumi	Citi aizdevumi apjoma un procentu likmes darbības sākotnējā perioda daļījumā									Aizņemšanās izmaksu saliktais rādītājs	
	Uz nakti	Ar noteikto termiņu			Līdz 0.25 milj. euro			0.25–1 milj. euro			Vairāk par 1 milj. euro				
		Līdz 2 gadiem	Ilgāk par 2 gadiem		Mainīgā procentu likme, līdz 3 mēnešiem	3 mēneši–1 gads	Ilgāk par 1 gadu	Mainīgā procentu likme, līdz 3 mēnešiem	3 mēneši–1 gads	Ilgāk par 1 gadu	Mainīgā procentu likme, līdz 3 mēnešiem	3 mēneši–1 gads	Ilgāk par 1 gadu		
															1
2014	apr.	0.34	0.72	1.60	3.99	4.57	4.48	3.80	2.81	3.52	3.15	2.20	2.55	2.88	2.98
	maijs	0.34	0.64	1.38	3.92	4.50	4.51	3.86	2.81	3.45	3.09	2.06	2.40	2.80	2.91
	jūn.	0.31	0.59	1.52	3.88	4.29	4.37	3.78	2.68	3.26	3.05	1.94	2.74	2.68	2.79
	jūl.	0.28	0.59	1.49	3.76	4.32	4.31	3.63	2.65	3.29	2.93	1.90	2.42	2.69	2.76
	aug.	0.28	0.49	1.63	3.71	4.18	4.28	3.55	2.56	3.20	2.83	1.74	2.43	2.56	2.68
	sept.	0.26	0.51	1.53	3.69	3.98	4.04	3.53	2.46	3.02	2.75	1.80	2.38	2.41	2.65
	okt.	0.25	0.50	1.43	3.61	3.98	3.94	3.54	2.44	2.92	2.69	1.74	2.26	2.49	2.58
	nov.	0.25	0.44	1.20	3.54	3.76	3.87	3.42	2.38	2.84	2.61	1.73	2.18	2.25	2.49
	dec.	0.24	0.43	1.29	3.44	3.68	3.74	3.27	2.35	2.78	2.47	1.74	2.18	2.09	2.43
2015	janv.	0.23	0.44	1.28	3.43	3.77	3.84	2.98	2.32	2.82	2.04	1.66	2.04	2.14	2.43
	febr.	0.22	0.35	1.09	3.37	3.55	3.71	3.12	2.24	2.70	2.37	1.52	1.99	2.13	2.34
	marts ⁴⁾	0.21	0.33	1.14	3.33	3.45	3.65	3.12	2.16	2.69	2.31	1.62	2.10	1.99	2.34

2.6. Euro zonas rezidentu emitētie parāda vērtspapīri emitentu sektoru un sākotnējo termiņu daļījumā

(mljrd. euro; mēneša laikā veiktie darījumi un apgrozībā esošais apjoms perioda beigās; nominālvērtībā)

	Apgrozībā esošais apjoms							Emisiju bruto apjoms ⁵⁾							
	Kopā	MFI (ieskaitot Euro-sistēmu)	Sabiedrības, kas nav MFI		Valdība	Kopā	MFI (ieskaitot Euro-sistēmu)	Sabiedrības, kas nav MFI		Valdība					
			Finanšu sabiedrības (izņemot MFI)	Nefinanšu sabiedrības				Finanšu sabiedrības (izņemot MFI)	Nefinanšu sabiedrības						
											FIS ⁶⁾	FIS ⁶⁾			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14		
Istermiņa															
2012	1 417	573	146	.	75	558	65	702	490	37	.	52	103	21	
2013	1 238	468	122	.	67	529	53	507	314	30	.	44	99	21	
2014	1 247	481	119	.	58	538	50	401	211	34	.	39	93	25	
2014	okt.	1 307	495	135	.	73	564	41	331	139	29	.	37	102	25
	nov.	1 295	488	136	.	69	557	45	292	127	30	.	28	87	20
	dec.	1 247	481	119	.	58	538	50	319	168	24	.	27	66	34
2015	janv.	1 310	523	125	.	66	543	54	358	167	28	.	33	94	36
	febr.	1 324	532	133	.	70	534	56	336	146	37	.	30	83	39
	marts	1 348	535	134	.	71	543	66	358	147	45	.	35	89	42
Ilgtermiņa															
2012	15 233	4 823	3 184	.	842	5 758	626	256	99	45	.	16	84	12	
2013	15 152	4 414	3 120	.	921	6 069	627	223	71	39	.	16	89	9	
2014	15 179	4 046	3 209	.	995	6 286	643	219	65	43	.	16	85	10	
2014	okt.	15 159	4 075	3 184	.	983	6 268	650	210	45	40	.	15	102	8
	nov.	15 198	4 059	3 188	.	988	6 314	649	201	61	46	.	14	73	6
	dec.	15 179	4 046	3 209	.	995	6 286	643	131	42	38	.	11	29	10
2015	janv.	15 282	4 064	3 255	.	1 004	6 316	642	261	80	48	.	8	113	13
	febr.	15 324	4 041	3 263	.	1 018	6 356	646	207	64	21	.	18	86	17
	marts	15 422	4 030	3 315	.	1 033	6 399	644	285	84	62	.	17	112	10

Avots: ECB.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

2) T.sk. mājsaimniecības apkalpojošās bezpeļņas organizācijas.

3) Gada izmaksu efektīvā procentu likme (APRC).

4) Saskaņā ar EKS 2010 nefinanšu grupu pārvaldītājsabiedrības 2014. gada decembrī tika pārklasificētas no nefinanšu sabiedrību sektora uz finanšu sabiedrību sektoru.

5) Salīdzinājumam gada dati attiecas uz attiecīgajiem mēneša vidējiem rādītājiem gadā.

6) Finanšu instrumentsabiedrības (FIS).

2.7. Parāda vērtspapīru un kotēto akciju pieauguma temps un apgrozībā esošais apjoms

(mljrd. euro; pārmaiņas; %)

	Parāda vērtspapīri						Kotētās akcijas				
	Kopā	MFI (ieskaitot Euro sistēmu)	Sabiedrības, kas nav MFI		Valdība		Kopā	MFI	Finanšu sabiedrības (izņemot MFI)	Nefinanšu sabiedrības	
			Finanšu sabiedrības (izņemot MFI)	Nefinanšu sabiedrības	Centrālā valdība	Pārējā valdība					
											FIS ¹⁾
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
Apgrozībā esošais apjoms											
2012	16 649.8	5 396.3	3 330.1	.	916.8	6 316.1	690.4	4 597.1	404.7	617.9	3 574.6
2013	16 389.7	4 882.2	3 242.3	.	987.6	6 597.8	679.8	5 638.0	569.1	751.0	4 317.9
2014	16 425.7	4 527.0	3 328.3	.	1 053.7	6 823.7	693.0	5 949.0	591.0	787.8	4 570.2
2014 okt.	16 466.0	4 569.6	3 318.8	.	1 055.9	6 831.2	690.5	5 764.8	611.6	764.4	4 388.8
2014 nov.	16 493.4	4 546.9	3 323.8	.	1 057.7	6 871.3	693.8	6 042.0	628.4	798.0	4 615.7
2014 dec.	16 425.7	4 527.0	3 328.3	.	1 053.7	6 823.7	693.0	5 949.0	591.0	787.8	4 570.2
2015 janv.	16 591.8	4 586.3	3 380.3	.	1 070.5	6 859.1	695.5	6 422.8	573.0	836.0	5 013.9
2015 febr.	16 647.9	4 573.1	3 395.6	.	1 087.3	6 890.5	701.4	6 855.5	650.5	899.6	5 305.4
2015 marts	16 770.1	4 564.6	3 449.7	.	1 104.1	6 941.5	710.1	7 055.7	688.9	933.3	5 433.5
Pieauguma temps											
2012	1.3	-1.8	0.1	.	14.4	2.5	6.1	0.9	4.9	2.0	0.4
2013	-1.3	-8.9	-2.9	.	8.1	4.5	-1.1	0.9	7.2	0.2	0.3
2014	-0.7	-8.2	0.6	.	5.1	3.1	1.2	1.5	7.2	1.6	0.8
2014 okt.	-0.7	-8.2	0.4	.	5.1	3.3	1.7	1.6	6.9	1.6	0.9
2014 nov.	-1.0	-8.5	0.1	.	4.6	2.9	1.4	1.6	7.1	1.7	0.8
2014 dec.	-0.7	-8.2	0.6	.	5.1	3.1	1.2	1.5	7.2	1.6	0.8
2015 janv.	-0.7	-8.3	1.1	.	3.1	3.2	1.8	1.5	6.9	1.5	0.7
2015 febr.	-0.9	-8.1	1.1	.	4.5	2.4	0.7	1.4	6.8	1.2	0.7
2015 marts	-0.1	-7.5	3.0	.	5.4	2.6	1.8	1.5	6.8	1.4	0.8

2.8. Euro efektīvie kursi²⁾

(perioda vidējie; indekss: 1999. gada 1. ceturksnis = 100)

	EEK19						EEK38	
	Nominālais kurss	Reālais kurss, kas iegūts, deflējot ar PCI	Reālais kurss, kas iegūts, deflējot ar RCI	Reālā IKP deflators	Reālais kurss, kas iegūts, deflējot ar VDIAR ³⁾	Reālais kurss, kas iegūts, deflējot ar VDIT	Nominālais kurss	Reālais kurss, kas iegūts, deflējot ar PCI
2012	97.9	95.8	93.1	89.5	99.2	92.2	107.2	93.2
2013	101.7	99.2	96.6	92.8	101.9	94.9	112.2	96.5
2014	102.3	98.9	96.5	93.0	99.5	95.7	114.8	97.0
2014 II	103.9	100.5	98.0	94.4	101.0	97.1	116.2	98.2
2014 III	101.7	98.2	95.9	92.3	98.5	95.1	113.8	95.9
2014 IV	99.6	96.1	94.2	90.5	96.6	93.0	112.6	94.5
2015 I	93.7	90.4	89.5	.	.	.	106.9	89.3
2014 dec.	99.7	96.0	94.3	-	-	-	113.4	94.9
2015 janv.	95.9	92.4	91.1	-	-	-	109.3	91.3
2015 febr.	94.0	90.7	89.9	-	-	-	107.4	89.7
2015 marts	91.4	88.2	87.5	-	-	-	104.2	87.0
2015 apr.	90.5	87.3	87.0	-	-	-	102.8	85.7
2015 maijs	92.3	89.0	88.9	-	-	-	105.1	87.5
<i>Pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi (%)</i>								
2015 maijs	2.0	2.0	2.2	-	-	-	2.2	2.0
<i>Pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu (%)</i>								
2015 maijs	-11.2	-11.3	-9.3	-	-	-	-9.5	-10.9

Avots: ECB.

1) Finanšu instrumentsabiedrības (FIS).

2) Tirdzniecības partnervalstu grupu definīciju un citu informāciju sk. "Statistikas Biļetena" "Vispārējās piezīmēs".

3) Ar VDIAR deflētās datu laukrindas pieejamas tikai EEK19 tirdzniecības partnervalstu grupai.

2.9. Divpusējie valūtu kursi

(perioda vidējie; nacionālās valūtas vienības par 1 euro)

	Kīnas renminbi	Horvātijas kuna	Čehijas krona	Dānijas krona	Ungārijas forints	Japānas jena	Polijas zlots	Lielbritānijas sterliņu mārciņa	Rumānijas leva	Zviedrijas krona	Šveices franks	ASV dolārs
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2012	8.105	7.522	25.149	7.444	289.249	102.492	4.185	0.811	4.4593	8.704	1.205	1.285
2013	8.165	7.579	25.980	7.458	296.873	129.663	4.197	0.849	4.4190	8.652	1.231	1.328
2014	8.186	7.634	27.536	7.455	308.706	140.306	4.184	0.806	4.4437	9.099	1.215	1.329
2014 II	8.544	7.599	27.446	7.463	305.914	140.001	4.167	0.815	4.4256	9.052	1.219	1.371
2014 III	8.173	7.623	27.619	7.452	312.242	137.749	4.175	0.794	4.4146	9.205	1.212	1.326
2014 IV	7.682	7.665	27.630	7.442	308.527	142.754	4.211	0.789	4.4336	9.272	1.205	1.250
2015 I	7.023	7.681	27.624	7.450	308.889	134.121	4.193	0.743	4.4516	9.380	1.072	1.126
2014 dec.	7.633	7.668	27.640	7.440	310.833	147.059	4.215	0.788	4.4583	9.404	1.203	1.233
2015 janv.	7.227	7.688	27.895	7.441	316.500	137.470	4.278	0.767	4.4874	9.417	1.094	1.162
2015 febr.	7.096	7.711	27.608	7.450	306.884	134.686	4.176	0.741	4.4334	9.490	1.062	1.135
2015 marts	6.762	7.647	27.379	7.459	303.445	130.410	4.126	0.724	4.4339	9.245	1.061	1.084
2015 apr.	6.686	7.590	27.439	7.466	299.429	128.935	4.018	0.721	4.4155	9.325	1.038	1.078
2015 maijs	6.916	7.559	27.397	7.461	306.327	134.748	4.081	0.721	4.4477	9.304	1.039	1.115
<i>Pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi (%)</i>												
2015 maijs	3.4	-0.4	-0.2	-0.1	2.3	4.5	1.6	0.0	0.7	-0.2	0.1	3.4
<i>Pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu (%)</i>												
2015 maijs	-19.3	-0.5	-0.1	0.0	0.6	-3.6	-2.4	-11.5	0.5	3.0	-14.9	-18.8

2.10. Euro zonas maksājumu bilance. Finanšu konts

(mljrd. euro, ja nav norādīts citādi; atlikumi perioda beigās; darījumi periodā)

	Kopā ¹⁾			Tiešās investīcijas		Portfeļieguldījumi		Tīrie atvasinātie finanšu instrumenti	Citi ieguldījumi		Rezerves aktīvi	Papildpostenis: bruto ārējais parāds
	Aktīvi	Pasīvi	Saldo	Aktīvi	Pasīvi	Aktīvi	Pasīvi		Aktīvi	Pasīvi		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
<i>Atlikumi (starptautisko investīciju bilance)</i>												
2014 I	18 138.2	19 559.2	-1 421.0	7 453.0	5 605.5	5 671.2	9 279.2	-56.3	4 573.8	4 674.4	496.6	11 536.3
2014 II	18 624.8	19 903.1	-1 278.3	7 503.2	5 599.4	5 958.7	9 632.0	-50.6	4 706.9	4 671.7	506.6	11 685.4
2014 III	19 346.1	20 670.5	-1 324.5	7 723.5	5 856.6	6 337.2	9 967.7	-74.6	4 840.6	4 846.2	519.3	12 062.9
2014 IV	19 541.6	20 827.2	-1 285.6	7 541.6	5 844.7	6 521.7	10 127.9	-38.8	4 983.0	4 854.6	534.1	12 093.1
<i>Atlikumi (% no IKP)</i>												
2014 IV	193.3	206.0	-12.7	74.6	57.8	64.5	100.2	-0.4	49.3	48.0	5.3	119.6
<i>Darījumi</i>												
2014 II	215.2	125.4	89.9	-4.0	0.4	160.7	190.2	16.9	41.2	-65.2	0.4	-
2014 III	192.8	111.5	81.3	65.4	42.9	114.8	22.6	18.5	-4.5	46.0	-1.3	-
2014 IV	86.6	11.2	75.4	70.1	65.0	92.1	-1.0	10.5	-88.1	-52.9	2.1	-
2015 I	313.6	318.3	-4.7	27.2	64.9	71.2	92.4	30.1	179.3	161.0	5.8	-
2014 okt.	14.9	-26.9	41.8	27.7	23.5	10.3	-37.1	6.4	-29.6	-13.3	0.2	-
2014 nov.	185.2	110.8	74.3	54.8	27.9	54.7	34.5	1.3	73.7	48.4	0.7	-
2014 dec.	-113.5	-72.8	-40.7	-12.4	13.6	27.1	1.6	2.8	-132.2	-88.0	1.1	-
2015 janv.	252.0	268.9	-16.9	14.1	8.5	8.4	40.1	10.0	218.3	220.3	1.2	-
2015 febr.	79.5	62.1	17.4	34.8	33.1	44.7	37.0	9.7	-13.8	-8.0	4.2	-
2015 marts	-18.0	-12.7	-5.2	-21.6	23.3	18.0	15.3	10.4	-25.2	-51.3	0.4	-
<i>12 mēnešu kumulētie darījumi</i>												
2015 marts	808.2	566.3	241.9	158.7	173.1	438.7	304.2	75.9	127.9	89.0	7.0	-
<i>12 mēnešu kumulētie darījumi (% no IKP)</i>												
2015 marts	8.0	5.6	2.4	1.6	1.7	4.3	3.0	0.8	1.3	0.9	0.1	-

Avots: ECB.

1) Kopējos aktīvos iekļauti tīrie atvasinātie finanšu instrumenti.

3. SAIMNIECISKĀ DARBĪBA

3.1. IKP un izdevumu posteņi¹⁾

(sezonāli izlīdzināti ceturkšņa dati; neizlīdzināti gada dati)

	IKP											
	Kopā	Iekšzemes pieprasījums							Ārējā bilance			
		Kopā	Privātais patēriņš	Valdības patēriņš	Kopējā pamatkapitāla veidošana			Krājumu pārmaiņas	Kopā	Eksports	Imports	
					Kopā būvniecība	Kopā iekārtu ražošana	Intelektuālā īpašuma produkti					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
	Faktiskajās cenās (mljrd. euro)											
2012	9 845.6	9 582.9	5 542.1	2 065.5	1 980.9	1 036.6	581.5	358.1	-5.6	262.7	4 281.0	4 018.3
2013	9 930.6	9 589.0	5 565.3	2 097.1	1 940.4	1 006.3	569.0	360.2	-13.9	341.6	4 357.6	4 016.0
2014	10 110.9	9 721.4	5 650.5	2 129.0	1 968.3	1 010.0	584.5	368.6	-26.4	389.4	4 486.1	4 096.6
2014 I	2 516.3	2 425.6	1 404.3	529.0	493.5	255.7	145.2	91.3	-1.2	90.6	1 102.5	1 011.9
II	2 521.9	2 427.2	1 409.2	529.9	490.6	251.5	145.9	91.9	-2.6	94.7	1 116.5	1 021.8
III	2 533.2	2 436.0	1 416.7	534.2	492.2	251.2	147.1	92.6	-7.1	97.2	1 133.9	1 036.7
IV	2 545.8	2 437.1	1 423.0	534.0	495.4	253.5	147.8	92.9	-15.3	108.7	1 141.5	1 032.7
	% no IKP											
2012	100.0	97.3	56.3	21.0	20.1	10.5	5.9	3.6	0.0	2.7	-	-
2013	100.0	96.6	56.0	21.1	19.6	10.1	5.7	3.6	-0.1	3.5	-	-
2014	100.0	96.1	55.9	21.1	19.5	10.0	5.8	3.6	-0.3	3.9	-	-
	Ķēdes indeksu veidā agregētie apjomi (iepriekšējā gada cenās)											
	pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni (%)											
2014 II	0.1	0.0	0.2	0.2	-0.5	-1.6	0.7	0.3	-	-	1.3	1.3
III	0.2	0.2	0.5	0.2	0.0	-0.6	0.7	0.5	-	-	1.5	1.7
IV	0.3	0.1	0.4	0.2	0.4	0.8	0.0	-0.1	-	-	0.8	0.4
2015 I	0.4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	devums IKP ceturkšņa procentuālajās pārmaiņās (procentu punktos)											
2014 II	0.1	0.0	0.1	0.0	-0.1	-0.2	0.0	0.0	0.0	0.0	-	-
III	0.2	0.2	0.3	0.1	0.0	-0.1	0.0	0.0	-0.1	0.0	-	-
IV	0.3	0.1	0.2	0.0	0.1	0.1	0.0	0.0	-0.2	0.2	-	-
2015 I	0.4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

3.2. Pievienotā vērtība saimnieciskās darbības veidu dalījumā¹⁾

(sezonāli izlīdzināti ceturkšņa dati; neizlīdzināti gada dati)

	Kopējā pievienotā vērtība (bāzes cenās)											Produktu nodokļi minus produktu subsīdijas
	Kopā	Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zvejniecība	Apstrādes rūpniecība, enerģētika un komunālie pakalpojumi	Būvniecība	Tirdzniecība, transports, izmīnāšana un ēdināšanas pakalpojumi	Informācijas un komunikācijas pakalpojumi	Finances un apdrošināšana	Nekustamais īpašums	Profesionālie, komercdarbības un atbalsta dienestu pakalpojumi	Valsts pārvalde, izglītība, veselība un sociālā aprūpe	Māksla, izklaide un citi pakalpojumi	
	Faktiskajās cenās (mljrd. euro)											
2012	8 851.5	152.1	1 729.9	471.5	1 676.2	409.3	439.4	1 014.9	925.0	1 718.1	315.0	994.0
2013	8 923.5	156.1	1 739.7	462.1	1 684.6	403.0	440.1	1 031.9	938.7	1 748.3	319.0	1 007.1
2014	9 075.9	147.4	1 764.2	464.3	1 712.7	406.6	455.2	1 055.4	960.8	1 783.3	326.1	1 035.0
2014 I	2 260.7	38.1	439.2	117.5	425.9	101.6	113.2	262.0	238.1	444.2	80.9	255.5
II	2 262.4	37.5	440.5	115.5	426.0	101.5	114.5	263.1	239.0	443.8	80.9	259.5
III	2 273.1	36.2	442.7	115.1	429.2	101.7	114.3	264.4	240.7	446.9	81.8	260.1
IV	2 283.8	35.7	444.8	116.7	432.2	101.9	113.4	265.7	243.1	448.1	82.3	262.0
	% no pievienotās vērtības											
2012	100.0	1.7	19.5	5.3	18.9	4.6	5.0	11.5	10.5	19.4	3.6	-
2013	100.0	1.8	19.5	5.2	18.9	4.5	4.9	11.6	10.5	19.6	3.6	-
2014	100.0	1.6	19.5	5.1	18.9	4.5	5.0	11.6	10.6	19.6	3.6	-
	Ķēdes indeksu veidā agregētie apjomi (iepriekšējā gada cenās)											
	pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni (%)											
2014 I	0.3	1.0	0.0	0.7	0.6	-0.4	0.6	0.4	0.5	0.3	0.3	-0.2
II	0.0	-0.4	0.2	-1.5	-0.1	-0.1	-0.8	0.3	0.2	0.1	-0.3	0.9
III	0.2	0.7	0.1	-0.9	0.5	0.3	0.3	0.3	0.5	0.0	0.7	-0.3
IV	0.2	-2.0	0.0	1.0	0.5	0.0	-0.1	0.2	0.6	0.3	0.1	1.1
	devums pievienotās vērtības ceturkšņa procentuālajās pārmaiņās (procentu punktos)											
2014 I	0.3	0.0	0.0	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.1	0.1	0.0	-
II	0.0	0.0	0.0	-0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	-
III	0.2	0.0	0.0	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	-
IV	0.2	0.0	0.0	0.1	0.1	0.0	0.0	0.0	0.1	0.1	0.0	-

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

1) Dati attiecas uz Euro19.

3.3. Darījumu īstermiņa statistika

% no 2010. gada kopējuma	Rūpnieciskā ražošana						Būvniecības produkcija	Jauno rūpniecības pasūtījumu ECB rādītājs	Mazumtirdzniecība				Reģistrētie jaunie viegļie automobiļi
	Kopā (izņemot būvniecību)		Galvenās rūpniecības grupas						Kopā	Pārtika, dzērieni, tabaka	Nepārtikas preces	Degviela	
	Apstrādes rūpniecība	Starppatēriņa preces	Kapitālpreces	Patēriņa preces	Enerģētika								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
	pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)												
2012	-2.4	-2.6	-4.5	-1.0	-2.5	-0.1	-4.9	-3.7	-1.6	-1.3	-1.5	-5.0	-11.0
2013	-0.7	-0.7	-1.0	-0.6	-0.4	-0.8	-3.2	-0.1	-0.8	-0.9	-0.6	-0.9	-4.4
2014	0.8	1.7	1.2	1.8	2.6	-5.5	1.7	3.3	1.3	0.3	2.4	0.4	3.7
2014 II	0.8	1.6	1.4	0.9	3.3	-5.3	3.0	3.6	1.4	1.1	2.0	-0.3	3.9
2014 III	0.5	1.1	0.5	1.4	1.9	-3.4	-1.1	2.3	0.8	-0.3	2.0	-0.5	4.1
2014 IV	0.3	1.0	-0.4	0.9	2.6	-3.1	-0.6	2.8	2.1	0.7	3.2	1.4	1.6
2015 I	1.5	1.1	-0.1	0.6	2.7	4.4	-0.5	0.9	2.3	1.0	3.4	2.3	9.0
2014 nov. dec.	-0.5	0.3	-0.7	-0.8	3.0	-5.3	0.1	1.4	1.4	-0.2	2.8	0.3	0.3
	0.8	1.5	0.2	2.0	1.6	-1.9	-2.1	3.0	3.2	2.1	4.0	2.7	0.0
2015 janv. febr. marts apr.	0.7	0.3	-0.1	0.2	0.8	2.7	0.7	0.5	2.5	2.0	3.1	2.9	11.0
	1.9	1.2	-0.2	1.2	2.4	7.0	-3.5	0.4	2.6	0.9	3.9	3.3	8.1
	1.8	1.7	0.0	0.3	4.8	3.8	-2.7	1.8	2.2	0.1	3.2	0.8	8.2
	2.2	1.1	3.3	3.2	6.5
	pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi (s.i. dati; %)												
2014 nov. dec.	0.2	0.3	0.1	-0.1	0.4	-0.2	-0.3	-1.3	0.6	0.3	1.0	0.2	-2.5
	0.6	0.6	1.2	1.2	-0.6	0.9	0.4	2.4	0.5	0.3	0.5	1.8	5.5
2015 janv. febr. marts apr.	-0.1	-0.5	-0.1	-0.4	-0.3	1.2	1.0	-2.2	0.3	0.8	0.4	1.0	2.0
	1.0	1.0	0.2	0.7	1.6	1.0	-1.6	-0.2	0.1	-0.7	0.7	-0.8	-0.2
	-0.3	-0.1	-0.3	-0.9	2.0	-1.7	0.8	1.2	-0.6	-0.6	-0.5	-1.4	-0.8
	0.7	1.3	0.3	0.6	1.1

3.4. Nodarbinātība¹⁾

(sezoniāli izlīdzināti ceturkšņa dati; neizlīdzināti gada dati)

	Saimnieciskās darbības veida dalījumā												
	Nodarbinātības statusa dalījumā			Nodarbinātības veida dalījumā									
	Kopā	Darba ņēmēji	Pašnodarbinātie	Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zvejniecība	Apstrādes rūpniecība, enerģētika un komunālie pakalpojumi	Būvniecība	Tirdzniecība, transports, izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi	Informācijas un komunikācijas pakalpojumi	Finances un apdrošināšana	Nekustamais īpašums	Profesionālie, komercdarbības un atbalsta dienestu pakalpojumi	Valsts pārvalde, izglītība, veselība un sociālā aprūpe	Māksla, izklaide un citi pakalpojumi
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
	Nodarbinātās personas												
	īpatsvars nodarbināto kopskaitā (%)												
2012	100.0	85.0	15.0	3.4	15.4	6.4	24.9	2.7	2.7	1.0	12.7	23.8	7.0
2013	100.0	85.0	15.0	3.4	15.2	6.2	24.9	2.7	2.7	1.0	12.8	24.0	7.0
2014	100.0	85.2	14.8	3.4	15.1	6.0	25.0	2.7	2.7	1.0	13.0	24.0	7.0
	pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)												
2012	-0.5	-0.5	-0.4	-1.3	-0.7	-4.4	-0.5	0.7	-0.4	0.1	0.5	-0.2	0.6
2013	-0.7	-0.7	-0.9	-1.3	-1.6	-4.3	-0.5	-0.2	-1.1	-0.7	0.2	-0.1	-0.1
2014	0.6	0.8	-0.5	-0.2	0.0	-1.7	0.9	1.0	-1.0	0.6	2.0	0.8	0.6
2014 I	0.2	0.3	-0.2	0.8	-0.8	-2.3	0.4	0.4	-0.9	0.9	1.2	0.8	-0.2
2014 II	0.6	0.8	-0.7	-0.5	0.0	-1.9	0.9	0.8	-1.2	0.7	2.2	0.8	0.3
2014 III	0.7	1.0	-0.6	-0.6	0.3	-1.3	1.1	1.4	-1.0	0.2	2.1	0.8	0.6
2014 IV	0.9	1.1	-0.6	-0.5	0.5	-1.3	1.1	1.2	-1.1	0.6	2.5	0.8	1.7
	Nostrādātās stundas												
	īpatsvars nostrādāto stundu kopskaitā (%)												
2012	100.0	80.1	19.9	4.4	15.7	7.2	25.9	2.8	2.8	1.0	12.4	21.6	6.3
2013	100.0	80.1	19.9	4.4	15.6	6.9	25.9	2.8	2.8	1.0	12.5	21.7	6.3
2014	100.0	80.2	19.8	4.4	15.6	6.7	26.0	2.8	2.7	1.0	12.6	21.8	6.3
	pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)												
2012	-1.8	-1.8	-1.7	-2.0	-2.3	-6.9	-2.0	0.2	-1.2	-0.8	-0.6	-0.7	-0.3
2013	-1.2	-1.2	-1.1	-0.8	-1.7	-5.3	-0.9	-0.4	-1.4	-1.4	-0.4	-0.4	-0.7
2014	0.6	0.9	-0.3	0.4	0.5	-1.4	0.8	0.9	-1.3	0.1	1.9	0.9	0.2
2014 I	0.8	0.8	0.8	1.6	0.6	-0.5	0.8	0.8	-0.6	0.7	1.2	1.3	-0.6
2014 II	0.4	0.7	-0.8	-0.3	-0.3	-2.0	0.7	0.8	-1.9	0.1	1.8	0.9	0.3
2014 III	0.5	0.9	-0.8	-0.4	0.4	-1.7	1.0	1.0	-1.7	-0.5	1.9	0.7	0.0
2014 IV	1.1	1.4	0.1	1.1	1.2	-0.7	1.2	1.2	-1.9	0.7	2.6	0.9	1.4
	Nostrādāto stundu skaits uz vienu nodarbināto												
	pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)												
2012	-1.3	-1.3	-1.3	-0.7	-1.6	-2.6	-1.5	-0.6	-0.7	-0.9	-1.1	-0.5	-0.9
2013	-0.4	-0.5	-0.1	0.5	0.0	-1.0	-0.4	-0.1	-0.4	-0.7	-0.6	-0.3	-0.6
2014	0.1	0.1	0.2	0.5	0.5	0.3	-0.1	0.0	-0.3	-0.5	-0.1	0.1	-0.4
2014 I	0.6	0.5	1.0	0.8	1.3	1.8	0.4	0.4	0.3	-0.2	0.0	0.6	-0.4
2014 II	-0.2	-0.1	-0.2	0.2	-0.3	-0.1	-0.2	0.0	-0.7	-0.6	-0.3	0.1	-0.1
2014 III	-0.2	-0.1	-0.2	0.1	0.2	-0.4	-0.2	-0.4	-0.8	-0.7	-0.2	-0.1	-0.6
2014 IV	0.2	0.2	0.7	1.6	0.7	0.7	0.1	0.0	-0.8	0.2	0.1	0.2	-0.4

Avoti: Eurostat, ECB aprēķini, ECB eksperimentālie statistiskie dati (3.3. tabulas 8. aile) un Eiropas Automobiļu ražotāju asociācija (3.3. tabulas 13. aile).

1) Dati attiecas uz Euro19. Nodarbinātības dati balstīti uz EKS 2010.

3.5. Darbaspēks, bezdarbs un brīvās darbvietas

(sezonāli izlīdzināti dati, ja nav norādīts citādi)

	Darbaspēks (milj.) ¹⁾	Nepietiekama nodarbinātība (no darbaspēka; %) ¹⁾	Bezdarbs											Brīvo darbvietu īpatsvars ²⁾
			Kopā		Ilgtermiņa bezdarbs (% no darbaspēka) ¹⁾	Pēc vecuma				Pēc dzimuma				
			Milj.	% no darbaspēka		Pieaugušie		Jaunieši		Vīrieši		Sievietes		
						Milj.	% no darbaspēka	Milj.	% no darbaspēka	Milj.	% no darbaspēka	Milj.	% no darbaspēka	
% no 2013. gada kopapjoma			100.0			81.3		18.7		53.6		46.4		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
2012	159.225	3.9	18.195	11.4	5.3	14.634	10.1	3.561	23.6	9.761	11.3	8.434	11.5	1.6
2013	159.341	4.3	19.222	12.0	5.9	15.625	10.7	3.597	24.3	10.301	11.9	8.921	12.1	1.5
2014	159.534	4.3	18.613	11.6	6.0	15.206	10.4	3.408	23.7	9.903	11.5	8.711	11.8	1.7
2014 II	159.296	4.4	18.647	11.6	6.0	15.222	10.4	3.425	23.8	9.938	11.5	8.709	11.8	1.7
2014 III	159.680	4.2	18.531	11.6	5.8	15.142	10.4	3.389	23.6	9.808	11.3	8.723	11.8	1.6
2014 IV	160.186	4.3	18.380	11.4	6.0	15.072	10.3	3.308	23.2	9.737	11.3	8.643	11.7	1.8
2015 I	.	.	18.035	11.2	.	14.810	10.1	3.224	22.7	9.573	11.1	8.462	11.4	.
2014 nov. dec.	-	-	18.441	11.5	-	15.110	10.3	3.330	23.3	9.762	11.3	8.679	11.7	-
	-	-	18.241	11.4	-	14.973	10.2	3.268	22.9	9.672	11.2	8.569	11.6	-
2015 janv.	-	-	18.117	11.3	-	14.874	10.2	3.244	22.8	9.635	11.1	8.482	11.4	-
2015 febr.	-	-	18.011	11.2	-	14.791	10.1	3.219	22.7	9.554	11.0	8.457	11.4	-
2015 marts	-	-	17.976	11.2	-	14.766	10.1	3.210	22.6	9.530	11.0	8.446	11.4	-
2015 apr.	-	-	17.846	11.1	-	14.678	10.0	3.168	22.3	9.431	10.9	8.415	11.3	-

3.6. Viedokļu apsekojumi

(sezonāli izlīdzināti dati)

	Eiropas Komisijas uzņēmumu un patērētāju apsekojumi (procentu starpības, ja nav norādīts citādi)							Iepirkumu vadītāju apsekojumi (difūzijas indeksi)				
	Ekonomiskā noskaņojuma rādītājs (ilgtermiņa vidējais rādītājs = 100)	Apstrādes rūpniecība		Patērētāju konfidences rādītājs	Būvniecības konfidences rādītājs	Mazumtirdzniecības konfidences rādītājs	Pakalpojumu nozares		Apstrādes rūpniecības iepirkumu vadītāju indekss (IVI)	Apstrādes rūpniecības produkcijas izlaide	Uzņēmējdarbības aktivitāte pakalpojumu nozarē	Apvienotā produkcijas izlaide
		Ražotāju konfidences rādītājs	Jaudu izmantošana (%)				Pakalpojumu nozares konfidences rādītājs	Jaudu izmantošana (%)				
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1999–2013	100.2	-6.1	80.9	-12.7	-13.8	-8.7	6.6	-	51.0	52.4	52.9	52.7
2012	90.5	-11.6	78.9	-22.1	-27.7	-15.0	-6.5	86.5	46.2	46.3	47.6	47.2
2013	93.8	-9.1	78.7	-18.6	-29.2	-12.2	-5.4	87.1	49.6	50.6	49.3	49.7
2014	101.6	-3.9	80.4	-10.0	-27.4	-3.2	4.8	87.7	51.8	53.3	52.5	52.7
2014 II	102.6	-3.3	80.2	-7.7	-29.9	-1.8	5.1	87.6	52.4	54.5	53.1	53.4
2014 III	101.2	-4.6	80.4	-9.9	-27.3	-3.9	4.5	87.7	50.9	51.6	53.2	52.8
2014 IV	100.9	-4.5	80.8	-11.2	-24.3	-5.1	5.3	87.9	50.4	51.2	51.7	51.5
2015 I	102.6	-4.0	81.0	-6.3	-24.9	-1.6	5.6	88.1	51.4	52.6	53.6	53.3
2014 dec.	100.9	-5.0	-	-10.9	-24.2	-4.6	6.4	-	50.6	50.9	51.6	51.4
2015 janv.	101.5	-4.5	81.0	-8.5	-25.3	-2.7	5.3	87.8	51.0	52.1	52.7	52.6
2015 febr.	102.3	-4.6	-	-6.7	-25.1	-1.3	5.3	-	51.0	52.1	53.7	53.3
2015 marts	103.9	-2.9	-	-3.7	-24.2	-0.8	6.1	-	52.2	53.6	54.2	54.0
2015 apr.	103.8	-3.2	81.1	-4.6	-25.5	-0.8	7.0	88.4	52.0	53.4	54.1	53.9
2015 maijs	103.8	-3.0	-	-5.5	-25.0	1.4	7.8	-	52.2	53.3	53.8	53.6

Avoti: Eurostat, ECB aprēķini, Eiropas Komisija (Ekonomikas un finanšu lietu ģenerāldirektorāts; 3.6. tabulas 1.–8. aile), Markit (3.6. tabulas 9.–12. aile).

1) Dati nav sezonāli izlīdzināti un attiecas uz Euro19.

2) Brīvo darbvietu īpatsvars ir brīvo darbvietu skaits, dalīts ar aizņemto darbvietu un brīvo darbvietu summu (%).

3.7. Mājsaimniecību un nefinanšu sabiedrību kontu kopsavilkums

(faktiskajās cenās, ja nav norādīts citādi; sezonāli neizlīdzināti dati)

	Mājsaimniecības							Nefinanšu sabiedrības					
	Uzkrājumu rādītājs (bruto) ¹⁾	Parāda rādītājs	Reālie bruto rīcībā esošie ienākumi	Finanšu ieguldījumi	Nefinanšu ieguldījumi (bruto)	Tīrā vērtība ²⁾	Nekustamie aktīvi	Peļņas daļa ³⁾	Uzkrājumu rādītājs (neto)	Parāda rādītājs ⁴⁾	Finanšu ieguldījumi	Nefinanšu ieguldījumi (bruto)	Finanšējums
	Bruto rīcībā esošie ienākumi (izlīdzināti dati; %)		Pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)					% no neto pievienotās vērtības		% no IKP		Pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
2011	13.0	97.9	-0.1	1.9	1.8	0.5	1.1	33.6	3.6		3.1	9.7	2.0
2012	12.7	97.7	-1.7	1.8	-4.1	0.7	-2.2	31.0	1.6	133.9	1.0	-5.9	0.9
2013	12.9	96.3	-0.4	1.6	-4.0	0.4	-2.2	30.6	1.6	132.6	2.4	-2.9	1.5
2014 I	12.8	95.7	0.3	1.4	2.9	1.9	-0.9	31.1	2.2	132.7	2.1	3.6	1.2
II	12.7	95.7	0.3	1.4	-0.3	3.0	-0.1	30.9	1.8	134.1	2.3	1.5	1.4
III	12.7	95.2	1.4	1.6	-0.8	2.7	0.4	31.5	2.0	133.6	1.7	2.1	1.0
IV	12.7	95.1	1.5	1.8	-0.3	2.6	1.0	32.2	2.7	133.4	1.6	1.7	1.0

3.8. Euro zonas maksājumu bilance. Tekošais konts un kapitāla konts

(mljrd. euro; sezonāli izlīdzināti dati, ja nav norādīts citādi; darījumi)

	Tekošais konts								Kapitāla konts ⁵⁾				
	Kopā			Preces		Pakalpojumi		Sākotnējie ienākumi		Otrreizējie ienākumi		Kredīts	Debets
	Kredīts	Debets	Saldo	Kredīts	Debets	Kredīts	Debets	Kredīts	Debets	Kredīts	Debets		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
2014 II	831.4	785.2	46.1	486.8	430.6	170.2	153.0	151.8	142.2	22.6	59.5	7.6	3.3
III	834.6	777.9	56.7	489.4	427.6	174.3	157.5	147.4	138.1	23.5	54.6	6.8	2.5
IV	842.3	777.1	65.2	503.5	428.3	175.5	163.6	140.4	125.1	22.9	60.1	12.7	5.1
2015 I	853.1	776.6	76.5	502.0	427.4	179.1	163.6	146.1	125.7	25.8	60.0	7.6	4.8
2014 okt. nov. dec.	281.5 280.8 280.0	258.2 259.6 259.3	23.3 21.2 20.7	168.3 166.9 168.3	143.0 143.2 142.1	58.0 58.9 58.6	53.6 54.7 55.3	47.3 47.5 45.6	42.6 40.9 41.6	7.9 7.6 7.5	19.0 20.8 20.3	3.3 3.7 5.8	1.2 1.2 2.7
2015 janv. febr. marts	286.2 284.6 282.3	255.7 257.3 263.7	30.5 27.3 18.6	165.8 168.1 168.1	139.8 141.1 146.5	60.1 59.4 59.6	54.9 54.6 54.1	51.6 48.8 45.7	40.9 41.7 43.1	8.6 8.4 8.9	20.0 20.0 20.0	2.0 1.7 3.8	1.6 1.3 1.9
	12 mēnešu darījumu summa												
2015 marts	3 361.3	3 116.8	244.5	1 981.7	1 713.9	699.1	637.6	585.7	531.0	94.9	234.2	34.7	15.7
	12 mēnešu darījumu summa (% no IKP)												
2015 marts	33.2	30.8	2.4	19.6	16.9	6.9	6.3	5.8	5.2	0.9	2.3	0.3	0.2

3.9. Euro zonas preču ārējā tirdzniecība⁶⁾, vērtības un apjomi preču grupu dalījumā⁷⁾

(sezonāli izlīdzināti dati, ja nav norādīts citādi)

	Kopā (s.n. dati)		Eksports (FOB)					Imports (CIF)					
	Eksports	Imports	Kopā			Papildpostenis: apstrādes rūpniecība	Kopā			Papildposteni			
			Starp-patēriņa preces	Kapitāla preces	Patēriņa preces		Starp-patēriņa preces	Kapitāla preces	Patēriņa preces	Apstrādes rūpniecība	Nafta		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
	Vērtības (mljrd. euro; 1. un 2. ailei – pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)												
2014 II	0.6	0.2	481.5	234.8	96.1	138.0	395.0	437.7	271.2	61.0	98.9	281.1	78.4
III	2.9	0.4	486.1	236.1	96.7	139.4	397.7	439.4	269.8	61.8	100.7	287.2	73.1
IV	4.4	-0.2	497.8	236.9	101.9	144.7	409.0	434.6	260.0	62.8	102.0	292.2	64.2
2015 I	5.1	0.4	503.1				418.2	439.6				308.4	
2014 okt. nov. dec.	4.3 1.0 8.0	-0.1 -1.8 1.4	165.8 166.6 165.3	79.5 79.3 78.1	33.9 34.0 34.0	48.1 48.8 47.8	135.4 135.4 137.5	146.1 145.8 142.7	88.9 86.6 84.5	21.2 21.1 20.5	34.0 33.8 34.3	97.1 96.4 98.6	22.8 21.0 20.4
2015 janv. febr. marts	-0.6 4.3 10.9	-5.8 -0.2 7.2	163.6 168.3 171.1	78.2 80.3	33.7 34.7	47.4 49.4	135.4 140.7 142.1	142.5 145.7 151.4	82.5 84.9	22.0 22.6	34.6 35.3	99.7 103.5 105.2	18.2 18.0
	Apjoma indeksi (2000. g. = 100; 1. un 2. ailei – pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)												
2014 II	0.7	2.3	114.8	113.2	114.1	117.2	115.5	101.5	101.6	98.7	102.8	103.7	93.2
III	1.1	2.0	114.5	112.6	114.2	116.3	114.7	101.4	101.1	99.9	102.7	104.4	88.3
IV	2.9	1.6	117.0	113.3	118.7	120.8	116.7	101.7	101.5	97.8	101.5	103.8	93.5
2015 I													
2014 okt. nov. dec.	2.3 -0.7 7.4	0.9 -1.0 5.2	116.8 117.4 117.0	113.5 113.5 112.8	119.6 118.9 117.8	119.9 122.2 120.3	116.3 116.4 117.5	101.0 102.2 102.0	101.4 100.6 102.4	98.4 100.7 94.4	101.6 100.5 102.4	103.4 103.1 104.7	89.8 89.6 101.2
2015 janv. febr. marts	-2.0 1.5	-0.9 3.0	115.6 117.4	112.6 114.7	116.8 119.5	119.0 121.3	114.8 118.5	103.4 103.2	103.3 104.2	101.1 100.0	101.5 101.7	104.6 106.2	110.9 103.7

Avoti: ECB un Eurostat.

- 1) Pamatojoties uz četru ceturkšņu uzkrājumu un bruto rīcībā esošo ienākumu kumulētajām summām (korekcija sakarā ar mājsaimniecību neto kapitāla pārmaiņām pensiju fondu rezervēs).
- 2) Finanšu aktīvi (neieskaitot finanšu saistības) un nefinanšu aktīvi. Nefinanšu aktīvus veido galvenokārt nekustamie aktīvi (dzīvojamās ēkas un zeme). Tie ietver arī tādu uzņēmumu nefinanšu aktīvus, kuri nav juridiskās personas un kuri klasificēti mājsaimniecību sektorā.
- 3) Peļņas daļu nosaka saskaņā ar tirajiem komercdarbības ienākumiem, kas kopumā atbilst grāmatvedībā aprēķinātajai peļņai.
- 4) Noteikts, pamatojoties uz aizdevumu, parāda vērtspapīru, tirdzniecības kredītu atlikumu un pensiju shēmu saistībām.
- 5) Kapitāla konta dati nav sezonāli izlīdzināti.
- 6) Atšķirība starp ECB maksājumu bilances posteņa "Preces" (3.8. tabula) un Eurostat preču tirdzniecības (3.9. tabula) datiem veidojas galvenokārt to atšķirīgo definīciju dēļ.
- 7) Preču grupas atbilstoši plašo ekonomisko kategoriju (*Broad Economic Categories*) klasifikācijai.

4. CENAS UN IZMAKSAS

4.1. Saskaņotais patēriņa cenu indekss¹⁾

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %, ja nav norādīts citādi)

	Kopā					Kopā (s.i. dati; pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu; %)						Papildpostenis: administratīvi regulējamās cenas	
	Indekss: 2005. g. = 100	Kopā		Preces	Pakalpojumi	Kopā	Apstrādātā pārtika	Neapstrādātā pārtika	Neenerģijas rūpniecības preces	Enerģija (s.n. dati)	Pakalpojumi	Kopējais SPCI (izņemot administratīvi regulējamās cenas)	Administratīvi regulējamās cenas
		Kopā (izņemot pārtiku un enerģiju)											
% no 2015. gada kopapjoma	100.0	100.0	69.7	56.5	43.5	100.0	12.2	7.5	26.3	10.6	43.5	87.1	12.9
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
2012	115.6	2.5	1.5	3.0	1.8	-	-	-	-	-	-	2.3	3.8
2013	117.2	1.4	1.1	1.3	1.4	-	-	-	-	-	-	1.2	2.1
2014	117.7	0.4	0.8	-0.2	1.2	-	-	-	-	-	-	0.2	1.9
2014 II	118.2	0.6	0.8	0.0	1.3	0.0	0.1	-1.1	-0.1	-0.3	0.3	0.3	2.2
2014 III	117.7	0.4	0.8	-0.3	1.2	0.1	0.2	0.2	0.0	-0.4	0.4	0.2	1.6
2014 IV	117.8	0.2	0.7	-0.6	1.2	-0.2	0.0	0.5	0.0	-3.0	0.2	-0.1	1.7
2015 I	116.8	-0.3	0.7	-1.4	1.1	-0.3	0.2	0.5	0.0	-4.2	0.2	-0.5	1.2
2014 dec.	117.7	-0.2	0.7	-1.2	1.2	-0.3	0.1	-0.3	0.0	-3.3	0.0	-0.4	1.6
2015 janv.	115.9	-0.6	0.6	-1.8	1.0	-0.3	0.0	0.3	0.0	-3.2	0.0	-0.9	1.3
2015 febr.	116.6	-0.3	0.7	-1.4	1.2	0.3	0.2	0.6	0.0	1.6	0.3	-0.5	1.2
2015 marts	117.9	-0.1	0.6	-0.9	1.0	0.2	0.1	-0.1	0.0	1.7	0.0	-0.3	1.1
2015 apr.	118.2	0.0	0.6	-0.7	1.0	0.1	0.1	0.4	0.1	0.1	0.0	-0.1	0.9
2015 maijs ²⁾	118.5	0.3	0.9	.	1.3	0.3	0.0	0.3	0.1	0.8	0.3	.	.

	Preces						Pakalpojumi					
	Pārtika (ieskaitot alkoholiskos dzērienus un tabaku)			Rūpniecības preces			Mājoklis		Transports	Sakari	Atpūta un individuālie pakalpojumi	Dažādi
	Kopā	Apstrādātā pārtika	Neapstrādātā pārtika	Kopā	Neenerģijas rūpniecības preces	Enerģija	Īres maksa					
% no 2015. gada kopapjoma	19.7	12.2	7.5	36.9	26.3	10.6	10.7	6.4	7.3	3.1	14.8	7.5
	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
2012	3.1	3.1	3.0	3.0	1.2	7.6	1.8	1.5	2.9	-3.2	2.2	2.0
2013	2.7	2.2	3.5	0.6	0.6	0.6	1.7	1.5	2.4	-4.2	2.2	0.7
2014	0.5	1.2	-0.8	-0.5	0.1	-1.9	1.7	1.4	1.7	-2.8	1.5	1.3
2014 II	0.2	1.5	-1.8	-0.1	0.0	-0.4	1.8	1.4	1.8	-2.8	1.6	1.3
2014 III	-0.1	1.0	-2.0	-0.4	0.1	-1.8	1.7	1.3	1.7	-3.1	1.5	1.3
2014 IV	0.3	0.7	-0.3	-1.1	-0.1	-3.6	1.6	1.4	1.6	-2.6	1.4	1.4
2015 I	0.3	0.5	0.1	-2.3	-0.1	-7.7	1.3	1.3	1.4	-1.9	1.3	1.2
2014 dec.	0.0	0.5	-1.0	-1.8	0.0	-6.3	1.5	1.4	1.9	-2.6	1.4	1.4
2015 janv.	-0.1	0.4	-0.8	-2.8	-0.1	-9.3	1.4	1.4	1.4	-2.1	1.2	1.2
2015 febr.	0.5	0.5	0.4	-2.4	-0.1	-7.9	1.3	1.3	1.5	-1.9	1.6	1.3
2015 marts	0.6	0.6	0.7	-1.7	0.0	-6.0	1.2	1.2	1.4	-1.7	1.1	1.3
2015 apr.	1.0	0.7	1.3	-1.6	0.1	-5.8	1.2	1.3	0.7	-1.2	1.2	1.2
2015 maijs ²⁾	1.2	0.6	2.1	.	0.3	-5.0

4.2. Rūpniecības, būvniecības un īpašuma cenas

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %, ja nav norādīts citādi)

	Ražotāju cenas rūpniecībā, izņemot būvniecību										Būvniecība ³⁾	Mājokļu cenas ^{3,4)}	Komerctīpašumu cenu eksperimentālais rādītājs ^{3,4)}
	Kopā (indekss: 2010. g. = 100)	Kopā			Rūpniecība (izņemot būvniecību un enerģētiku)					Enerģētika			
		Apstrādes rūpniecība	Kopā	Starp-patēriņa preces	Kapitāla preces	Patēriņa preces							
% no 2010. gada kopapjoma	100.0	100.0	78.0	72.1	29.3	20.0	22.7	13.8	8.9	27.9			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
2012	108.7	2.8	2.0	1.4	0.7	1.0	2.5	3.5	0.9	6.6	1.5	-1.7	0.4
2013	108.5	-0.2	-0.1	0.4	-0.6	0.6	1.7	2.6	0.3	-1.6	0.3	-2.0	-1.8
2014	106.9	-1.5	-0.9	-0.3	-1.1	0.4	0.1	-0.2	0.3	-4.4	0.3	0.2	1.0
2014 II	107.1	-1.1	-0.3	-0.2	-1.2	0.3	0.5	0.4	0.3	-3.1	0.2	0.1	0.6
2014 III	106.8	-1.4	-0.6	-0.1	-0.6	0.5	-0.1	-0.5	0.3	-4.5	0.4	0.4	1.7
2014 IV	106.0	-1.9	-1.6	-0.3	-0.7	0.6	-0.6	-1.2	0.2	-5.8	0.2	0.8	2.5
2015 I	104.5	-2.9	-2.7	-0.7	-1.5	0.7	-0.8	-1.3	0.2	-8.5	.	.	.
2014 nov.	106.3	-1.6	-1.3	-0.2	-0.5	0.6	-0.6	-1.2	0.2	-4.9	-	-	-
2014 dec.	105.2	-2.7	-2.5	-0.4	-1.0	0.6	-0.7	-1.4	0.2	-8.3	-	-	-
2015 janv.	104.0	-3.5	-3.4	-0.7	-1.7	0.7	-0.9	-1.5	0.1	-10.5	-	-	-
2015 febr.	104.6	-2.8	-2.6	-0.7	-1.7	0.7	-0.8	-1.4	0.3	-8.1	-	-	-
2015 marts	104.9	-2.3	-2.0	-0.5	-1.3	0.7	-0.6	-1.2	0.2	-6.8	-	-	-
2015 apr.	104.8	-2.2	-1.9	-0.5	-1.0	0.8	-0.9	-1.4	0.1	-6.4	-	-	-

Avoti: Eurostat, ECB aprēķini, ECB aprēķini, kuru pamatā ir Investment Property Databank Ltd. dati, kā arī valstu avoti (4.2. tabulas 13. aile).

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

2) Aplēse balstīta uz provizoriskskajiem valstu datiem (aptvērumš – parasti aptuveni 95% no euro zonas), kā arī uz jaunāko informāciju par enerģijas cenām.

3) Dati attiecas uz Euro19.

4) Uz nesaskaņotiem avotiem balstīti eksperimentāli dati (detalizētāku informāciju sk. <http://www.ecb.europa.eu/stats/intro/html/experiment.en.html>).

4.3. Preču cenas un IKP deflatori

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %, ja nav norādīts citādi)

% no kopapjoma	IKP deflatori ¹⁾								Naftas cenas (euro par barelu)	Neenerģijas preču cenas (euro)					
	Kopā (s.i. dati; indekss: 2010. g. = 100)	Kopā	Iekšzemes pieprasījums				Eksports ²⁾	Imports ²⁾		Svērums atbilstoši importam ³⁾			Svērums atbilstoši izmantošanai ³⁾		
			Kopā	Privātais patēriņš	Valdības patēriņš	Kopējā pamatkapitāla veidošana				Kopā	Pārtika	Nepārtikas preces	Kopā	Pārtika	Nepārtikas preces
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
2012	102.4	1.3	1.5	1.9	0.8	1.3	1.9	2.5	86.6	-7.2	0.2	-10.5	-3.1	5.8	-9.1
2013	103.7	1.3	0.9	1.1	1.3	0.4	-0.3	-1.3	81.7	-9.0	-13.4	-6.9	-8.3	-10.1	-6.9
2014	104.7	0.9	0.6	0.6	0.8	0.4	-0.7	-1.7	74.5	-8.8	-1.6	-12.1	-4.6	0.7	-8.7
2014 II	104.5	0.8	0.6	0.7	0.6	0.4	-0.8	-1.5	79.9	-7.8	-1.2	-11.1	-4.6	1.1	-9.1
III	104.8	1.0	0.6	0.5	1.0	0.5	-0.5	-1.4	78.0	-6.2	-1.7	-8.3	-2.1	0.2	-3.8
IV	105.0	0.9	0.4	0.3	0.8	0.6	-0.5	-1.9	61.5	-5.5	6.2	-10.8	1.3	9.3	-4.7
2015 I	-	-	-	-	-	-	-	-	49.0	-0.4	8.7	-4.9	5.6	11.6	0.7
2014 dec.	-	-	-	-	-	-	-	-	51.3	-5.5	8.7	-12.0	2.9	14.3	-5.6
2015 janv.	-	-	-	-	-	-	-	-	42.8	-1.3	13.6	-8.2	5.7	16.8	-2.5
febr.	-	-	-	-	-	-	-	-	52.0	-0.8	8.4	-5.4	4.7	10.5	0.1
mart.	-	-	-	-	-	-	-	-	52.4	1.0	4.6	-1.0	6.2	7.9	4.7
apr.	-	-	-	-	-	-	-	-	56.6	-1.4	3.4	-4.0	4.9	7.8	2.4
maijs	-	-	-	-	-	-	-	-	58.9	-2.1	0.9	-3.7	2.6	3.7	1.7

4.4. Ar cenām saistīto viedokļu apsekojumi

(sezonāli izlīdzināti dati)

	Eiropas Komisijas uzņēmumu un patērētāju apsekojumi (procentu starpības)					Iepirkumu vadītāju apsekojumi (difūzijas indeksi)			
	Pārdošanas cenu gaidas (nākamajiem trim mēnešiem)				Patēriņa cenu tendences pēdējos 12 mēnešos	Ražošanas izmaksas		Noteiktās cenas	
	Apstrādes rūpniecība	Mazumtirdzniecība	Pakalpojumi	Būvniecība		Apstrādes rūpniecība	Pakalpojumi	Apstrādes rūpniecība	Pakalpojumi
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1999–2013	4.8	-	-	-1.8	34.0	57.7	56.7	-	49.9
2012	2.7	8.1	2.1	-12.7	38.6	52.7	55.1	49.9	47.9
2013	-0.3	1.7	-1.2	-17.1	29.8	48.5	53.8	49.4	47.8
2014	-0.8	-1.4	1.2	-17.6	14.3	49.6	53.5	49.7	48.2
2014 II	-0.9	-1.0	0.7	-19.9	14.9	48.7	53.9	50.0	48.7
III	-0.7	-1.8	0.9	-16.9	11.7	51.2	53.7	49.8	48.4
IV	-2.1	-4.4	2.8	-15.7	7.9	48.7	52.6	49.0	47.1
2015 I	-5.5	-0.7	1.4	-17.0	-2.4	45.8	52.5	48.8	47.6
2014 dec.	-5.1	-3.5	3.2	-15.2	6.4	48.1	52.0	49.1	47.7
2015 janv.	-6.0	-3.2	-0.3	-17.1	-0.1	42.0	50.9	48.1	46.5
febr.	-5.8	0.5	2.0	-17.7	-3.4	44.7	52.4	48.6	47.6
mart.	-4.6	0.6	2.4	-16.3	-3.8	50.7	54.2	49.7	48.6
apr.	-2.7	2.8	2.3	-17.7	-2.0	52.4	53.6	50.1	48.9
maijs	-0.5	2.3	2.5	-14.1	-0.7	56.0	55.4	50.0	49.3

Avoti: Eiropas Komisija (Ekonomikas un finanšu lietu ģenerāldirektorāts) un Thomson Reuters (4.3. tabulas 9. aile).

1) Dati attiecas uz Euro19.

2) Eksporta un importa deflatori attiecas uz precēm un pakalpojumiem un ietver pārrobežu tirdzniecību euro zonā.

3) Svērums atbilstoši importam: svērums noteikts saskaņā ar 2004.–2006. gada vidējo importa struktūru; svērums atbilstoši izmantošanai: svērums noteikts saskaņā ar 2004.–2006. gada vidējo iekšzemes pieprasījuma struktūru.

4.5. Vienības darbaspēka izmaksas, atbildība vienam nodarbinātajam un darba ražīgums¹⁾

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %, ja nav norādīts citādi; sezonāli izlīdzināti ceturkšņa dati; neizlīdzināti gada dati)

	Kopā (indekss: 2010. g. = 100)	Saimnieciskās darbības veidu dalījumā										
		Kopā	Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zvejniecība	Apstrādes rūpniecība, enerģētika un komunālie pakalpojumi	Būvniecība	Tirdzniecība, transports, izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi	Informācijas un komunikācijas pakalpojumi	Finanses un apdrošināšana	Nekustamais īpašums	Profesionālie, komercdarbības un atbalsta pakalpojumi	Valsts pārvalde, izglītība, veselība un sociālā aprūpe	Māksla, izklaide un citi pakalpojumi
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Vienības darbaspēka izmaksas												
2012	102.4	1.8	2.9	1.8	2.7	2.4	0.1	-0.4	1.8	3.7	0.4	2.8
2013	103.8	1.3	-2.8	1.7	0.4	1.5	1.2	2.3	-2.0	1.1	1.6	1.9
2014	104.8	1.0	-2.6	1.4	0.2	0.6	3.0	0.7	0.2	2.2	1.2	1.1
2014 I	104.3	0.7	-3.8	0.6	-0.5	0.3	3.0	0.6	0.2	1.4	1.1	0.4
II	104.6	1.0	-3.5	1.1	-0.1	0.8	2.8	1.0	0.0	2.6	0.9	1.3
III	105.1	1.2	-3.1	1.2	0.7	0.9	2.9	0.6	0.2	2.6	1.2	1.1
IV	105.4	1.3	0.8	2.5	0.5	0.6	2.9	0.6	0.4	2.0	1.4	1.6
Atbildība vienam nodarbinātajam												
2012	103.6	1.5	1.3	2.1	2.1	1.5	1.8	0.8	1.5	2.2	0.9	2.0
2013	105.3	1.6	1.1	2.7	1.3	1.4	1.0	2.0	-0.4	1.0	1.7	1.5
2014	106.7	1.3	0.0	2.1	1.4	1.1	1.9	1.5	0.8	1.5	1.2	1.2
2014 I	106.5	1.6	-0.5	2.5	2.9	1.5	2.6	0.9	0.5	1.6	1.3	1.7
II	106.6	1.2	0.0	1.9	1.4	1.1	1.8	2.0	0.5	1.4	1.1	1.3
III	107.0	1.2	0.8	1.8	0.5	1.0	1.5	1.6	1.4	1.6	1.2	1.2
IV	107.5	1.3	0.5	2.3	1.1	1.1	1.6	1.7	1.0	1.3	1.3	0.9
Darba ražīgums uz vienu nodarbināto												
2012	101.2	-0.3	-1.6	0.3	-0.5	-0.9	1.6	1.3	-0.2	-1.4	0.4	-0.7
2013	101.5	0.3	4.0	1.0	0.9	-0.1	-0.1	-0.3	1.7	0.0	0.1	-0.4
2014	101.8	0.3	2.7	0.7	1.3	0.5	-1.0	0.8	0.6	-0.7	0.1	0.2
2014 I	102.1	0.9	3.4	1.9	3.4	1.2	-0.3	0.3	0.3	0.2	0.2	1.3
II	101.9	0.2	3.7	0.7	1.5	0.3	-1.1	1.0	0.5	-1.2	0.1	0.0
III	101.8	0.1	4.0	0.6	-0.3	0.1	-1.3	1.0	1.2	-0.9	0.0	0.1
IV	102.0	0.0	-0.3	-0.2	0.6	0.4	-1.2	1.1	0.6	-0.7	0.0	-0.8
Atbildība par vienu nostrādāto stundu												
2012	104.7	2.8	3.1	3.7	5.0	3.2	2.2	1.3	2.0	3.3	1.3	2.9
2013	106.9	2.1	1.5	2.6	2.3	2.0	1.1	2.5	0.6	1.9	1.9	2.1
2014	108.3	1.2	0.6	1.6	1.2	1.2	1.8	1.7	0.9	1.3	1.1	1.6
2014 I	107.9	1.1	-0.7	1.1	1.2	1.3	2.3	0.7	0.5	1.6	0.8	2.2
II	108.2	1.3	1.0	2.1	1.6	1.2	1.8	2.6	1.2	1.2	0.8	1.1
III	108.6	1.3	1.5	1.6	0.6	1.2	1.6	2.0	0.9	1.3	1.3	1.9
IV	108.8	1.1	0.4	1.6	0.8	0.9	1.3	2.4	0.5	1.0	1.2	1.1
Darba ražīgums stundā												
2012	102.4	1.0	-0.9	1.9	2.1	0.6	2.2	2.1	0.7	-0.3	0.9	0.2
2013	103.1	0.7	3.5	1.0	2.0	0.3	0.0	0.1	2.4	0.6	0.4	0.2
2014	103.4	0.2	2.1	0.2	0.9	0.6	-1.0	1.1	1.1	-0.6	-0.1	0.6
2014 I	103.5	0.3	2.6	0.6	1.5	0.8	-0.7	0.0	0.5	0.1	-0.4	1.7
II	103.5	0.4	3.4	1.0	1.6	0.5	-1.0	1.8	1.2	-0.9	0.0	0.1
III	103.4	0.3	3.9	0.4	0.1	0.3	-0.9	1.7	1.9	-0.8	0.1	0.7
IV	103.3	-0.2	-1.9	-0.9	0.0	0.3	-1.3	2.0	0.4	-0.8	-0.2	-0.4

4.6. Darbaspēka izmaksu indeksi¹⁾

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %, ja nav norādīts citādi)

	Kopā (indekss: 2008. g. = 100)	Kopā	Komponentu dalījumā		Atsevišķu saimnieciskās darbības veidu dalījumā		Papildpostenis: vienošanās ceļā noteiktās darba algas rādītājs ²⁾
			Darba samaksa	Darba devēju sociālās iemaksas	Uzņēmējdarbības nozares	Galvenokārt ar uzņēmējdarbību nesaistītas nozares	
% no 2008. gada kopapjoma	100.0	100.0	75.2	24.8	32.4	58.6	
	1	2	3	4	5	6	7
2012	108.9	2.1	2.1	2.1	2.4	1.4	2.2
2013	110.3	1.4	1.5	1.0	1.3	1.6	1.8
2014	111.7	1.2	1.3	0.9	1.2	1.3	1.7
2014 II	115.7	1.5	1.5	1.4	1.6	1.3	1.8
III	108.8	1.4	1.4	1.4	1.3	1.7	1.7
IV	118.3	1.1	1.1	1.2	1.0	1.3	1.7
2015 I							1.5

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

1) Dati attiecas uz Euro19.

2) Uz nesaskaņotiem avotiem balstīti eksperimentāli dati (detalizētāku informāciju sk. <http://www.ecb.europa.eu/stats/intro/html/experiment.en.html>).

5. NAUDA UN KREDĪTU ATLIKUMI

5.1. Monetārie rādītāji¹⁾

(mljrd. euro un gada pieauguma temps; %; sezonāli izlīdzināti dati; atlikumi un pieauguma temps perioda beigās; darījumi periodā)

	M3												
	M1		M2			M3 – M2							
	Skaidrā nauda apgrozībā	Noguldījumi uz nakti	M2 – M1		Repo darījumi	Naudas tirgus fondu akcijas	Parāda vērtspapīri ar termiņu līdz 2 gadiem	7	8	9	10	11	12
			Noguldījumi ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem	Noguldījumi ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu līdz 3 mēnešiem									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
	Atlikumi												
2012	863.4	4 244.0	5 107.5	1 803.3	2 081.5	3 884.8	8 992.3	125.0	483.1	180.6	788.7	9 780.9	
2013	908.8	4 482.6	5 391.4	1 691.2	2 123.2	3 814.4	9 205.8	120.0	417.7	86.5	624.3	9 830.0	
2014	967.3	4 948.4	5 915.7	1 605.6	2 129.6	3 735.2	9 650.9	122.2	427.4	106.2	655.8	10 306.6	
2014 II	931.5	4 627.3	5 558.9	1 671.1	2 131.2	3 802.3	9 361.2	129.7	409.3	65.6	604.5	9 965.7	
2014 III	948.2	4 745.2	5 693.4	1 647.5	2 136.6	3 784.1	9 477.5	122.4	419.1	68.8	610.4	10 087.8	
2014 IV	967.3	4 948.4	5 915.7	1 605.6	2 129.6	3 735.2	9 650.9	122.2	427.4	106.2	655.8	10 306.6	
2015 I	993.7	5 174.3	6 168.0	1 529.2	2 133.5	3 662.7	9 830.7	125.9	436.5	91.0	653.4	10 484.1	
2014 nov. dec.	956.5 967.3	4 858.0 4 948.4	5 814.5 5 915.7	1 619.3 1 605.6	2 138.4 2 129.6	3 757.7 3 735.2	9 572.2 9 650.9	128.2 122.2	434.6 427.4	71.6 106.2	634.5 655.8	10 206.7 10 306.6	
2015 janv. febr. marts apr. ^(p)	984.8 992.4 993.7 1 003.3	5 057.3 5 106.6 5 174.3 5 189.1	6 042.1 6 099.0 6 168.0 6 192.4	1 580.5 1 536.0 1 529.2 1 517.4	2 120.7 2 123.4 2 133.5 2 151.0	3 701.2 3 659.4 3 662.7 3 668.3	9 743.3 9 758.5 9 830.7 9 860.7	119.5 132.4 125.9 134.0	438.6 443.1 436.5 450.7	102.4 103.1 91.0 101.1	660.6 678.6 653.4 685.8	10 403.9 10 437.1 10 484.1 10 546.6	
	Darījumi												
2012	20.0	289.5	309.5	-36.0	114.9	78.9	388.5	-16.9	-20.2	-18.5	-55.7	332.8	
2013	45.3	245.8	291.1	-111.1	43.9	-67.2	223.9	-12.0	-48.8	-62.8	-123.6	100.3	
2014	58.0	369.4	427.4	-92.7	3.5	-89.2	338.1	0.8	10.8	13.2	24.7	362.9	
2014 II	6.7	61.7	68.5	2.3	5.8	8.1	76.6	12.4	-4.3	-7.6	0.5	77.1	
2014 III	16.7	109.1	125.7	-27.1	5.1	-22.0	103.8	-8.1	10.0	3.4	5.3	109.1	
2014 IV	19.1	125.2	144.4	-41.8	-9.1	-50.9	93.5	-0.5	11.1	19.1	29.7	123.2	
2015 I	25.2	190.0	215.2	-63.9	4.7	-59.2	156.0	2.4	4.9	-16.5	-9.1	146.9	
2014 nov. dec.	7.0 10.8	64.2 12.7	71.3 23.5	-6.2 -14.2	5.9 -10.5	-0.4 -24.7	70.9 -1.1	-2.1 -6.3	2.3 -4.6	4.4 16.8	4.6 5.8	75.5 4.6	
2015 janv. febr. marts apr. ^(p)	16.4 7.6 1.3 9.6	81.9 47.6 60.4 36.4	98.3 55.2 61.7 46.0	-35.0 -19.2 -9.7 -9.3	-8.3 2.7 10.3 3.8	-43.3 -16.5 0.7 -5.5	55.0 38.7 62.4 40.5	-3.5 12.8 -6.9 8.5	7.1 4.4 -6.6 14.2	-4.9 1.8 -13.3 11.0	-1.3 19.0 -26.8 33.6	53.7 57.7 35.6 74.1	
	Pieauguma temps												
2012	2.4	7.3	6.4	-1.9	5.9	2.1	4.5	-11.6	-3.9	-9.9	-6.6	3.5	
2013	5.2	5.8	5.7	-6.2	2.1	-1.7	2.5	-9.5	-10.4	-37.8	-16.2	1.0	
2014	6.4	8.2	7.9	-5.5	0.2	-2.3	3.7	0.7	2.6	19.3	4.0	3.7	
2014 II	5.6	5.4	5.4	-4.6	0.5	-1.8	2.4	5.1	-7.5	-28.8	-8.7	1.6	
2014 III	6.0	6.2	6.2	-3.9	0.3	-1.5	3.0	9.7	-1.1	-26.8	-4.1	2.5	
2014 IV	6.4	8.2	7.9	-5.5	0.2	-2.3	3.7	0.7	2.6	19.3	4.0	3.7	
2015 I	7.3	10.6	10.0	-7.8	0.3	-3.3	4.6	5.2	5.3	3.3	4.4	4.6	
2014 nov. dec.	5.9 6.4	7.1 8.2	6.9 7.9	-4.5 -5.5	0.4 0.2	-1.8 -2.3	3.3 3.7	6.8 0.7	3.7 2.6	-17.7 19.3	0.6 4.0	3.1 3.7	
2015 janv. febr. marts apr. ^(p)	7.7 7.9 7.3 8.2	9.2 9.4 10.6 11.0	8.9 9.1 10.0 10.5	-6.7 -7.3 -7.8 -8.2	-0.1 0.0 0.3 0.5	-3.0 -3.2 -3.3 -3.3	4.0 4.1 4.6 4.9	-4.7 0.5 5.2 9.9	1.3 3.4 5.3 8.9	11.1 14.6 3.3 35.5	1.0 3.8 4.4 11.6	3.8 4.1 4.6 5.3	

Avots: ECB.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

5.2. M3 ietilpstošie noguldījumi¹⁾

(mīlrd. euro un gada pieauguma temps; %; sezonāli izlīdzināti dati; atlikumi un pieauguma temps perioda beigās; darījumi periodā)

	Nefinanšu sabiedrības ²⁾					Mājsaimniecības ³⁾					Finanšu sabiedrības (izņemot MFI un ASPF) ²⁾	Apdrošināšanas sabiedrības un pensiju fondi	Pārēja valdība ⁴⁾
	Kopā	Uz nakti	Ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem	Ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu līdz 3 mēnešiem	Repo darījumi	Kopā	Uz nakti	Ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem	Ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu līdz 3 mēnešiem	Repo darījumi			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Atlikumi													
2012	1 618.7	1 112.8	406.9	88.1	10.8	5 308.6	2 360.4	977.3	1 960.3	10.5	811.2	209.1	306.3
2013	1 710.6	1 198.6	400.8	94.7	16.5	5 414.0	2 542.6	875.7	1 991.2	4.5	801.0	192.8	298.6
2014	1 813.5	1 329.3	368.3	96.4	19.5	5 556.7	2 753.3	810.6	1 989.9	2.8	886.2	218.5	330.8
2014 II	1 751.9	1 244.6	394.7	97.3	15.3	5 481.4	2 623.1	859.8	1 994.0	4.5	801.1	210.3	314.6
III	1 789.5	1 283.8	391.1	99.2	15.4	5 531.9	2 686.9	845.1	1 995.1	4.9	794.8	208.4	327.1
IV	1 813.5	1 329.3	368.3	96.4	19.5	5 556.7	2 753.3	810.6	1 989.9	2.8	886.2	218.5	330.8
2015 I	1 847.0	1 392.6	340.4	99.0	14.9	5 598.3	2 843.8	761.7	1 988.8	3.9	953.5	225.1	339.0
2014 nov. dec.	1 815.9 1 813.5	1 319.9 1 329.3	382.1 368.3	100.9 96.4	13.1 19.5	5 552.8 5 556.7	2 730.7 2 753.3	827.2 810.6	1 990.1 1 989.9	4.8 2.8	839.4 886.2	211.3 218.5	324.5 330.8
2015 janv. febr. marts apr. ⁽⁶⁾	1 853.5 1 851.9 1 847.0 1 843.7	1 379.5 1 393.7 1 392.6 1 387.3	366.3 347.1 340.4 332.6	96.4 97.2 99.0 112.9	11.4 13.9 14.9 10.9	5 565.6 5 566.5 5 598.3 5 609.2	2 786.5 2 810.2 2 843.8 2 857.6	795.4 771.1 761.7 756.0	1 979.9 1 980.9 1 988.8 1 991.9	3.8 4.3 3.9 3.7	886.7 906.0 953.5 963.1	228.3 224.4 225.1 230.2	343.9 349.6 339.0 345.3
Darījumi													
2012	72.2	99.4	-33.2	10.0	-4.0	222.8	99.4	35.6	100.2	-12.5	16.5	15.0	25.0
2013	97.9	90.4	-6.0	7.7	5.8	108.7	183.7	-100.1	31.1	-6.0	-17.4	-14.2	-8.5
2014	68.0	89.9	-25.6	1.2	2.5	140.2	209.0	-65.7	-1.4	-1.7	46.1	5.8	20.9
2014 II	14.8	18.7	-4.3	0.3	0.2	41.4	40.4	-4.9	7.1	-1.2	20.5	4.6	0.9
III	29.6	33.6	-5.7	1.9	-0.2	47.3	61.9	-16.0	1.0	0.4	-8.3	-2.3	12.6
IV	6.4	15.9	-12.2	-1.4	4.0	25.9	67.5	-33.1	-6.6	-2.0	56.0	-8.7	-5.8
2015 I	29.7	49.2	-17.2	2.6	-4.9	39.3	81.5	-43.3	-0.1	1.1	50.4	5.1	8.7
2014 nov. dec.	25.8 -20.0	22.9 -20.2	2.8 -3.3	0.5 -2.8	-0.4 6.3	20.9 4.8	30.7 23.6	-9.2 -15.3	-0.7 -1.6	0.1 -1.9	12.4 11.2	0.3 -11.5	2.4 -2.7
2015 janv. febr. marts apr. ⁽⁶⁾	27.2 11.8 -9.2 0.9	39.7 13.4 -3.9 9.6	-4.2 -5.0 -8.0 -6.7	-0.1 0.8 1.8 2.0	-8.3 2.5 0.9 -3.9	-3.5 12.1 30.7 12.6	25.3 23.4 32.8 16.9	-20.6 -12.7 -9.9 -5.2	-9.3 1.0 8.2 1.2	1.0 0.4 -0.4 -0.3	-11.0 18.4 43.0 14.0	9.0 -4.3 0.4 5.4	13.5 5.8 -10.7 6.4
Pieauguma temps													
2012	4.7	9.8	-7.5	13.2	-25.2	4.4	4.4	3.8	5.4	-54.2	2.1	7.8	9.1
2013	6.1	8.1	-1.5	8.8	54.6	2.0	7.8	-10.3	1.6	-57.0	-2.2	-6.9	-2.8
2014	3.9	7.5	-6.3	1.3	14.5	2.6	8.2	-7.5	-0.1	-37.2	5.5	3.2	7.0
2014 II	6.2	8.3	-0.6	4.9	40.5	2.0	7.3	-8.1	0.3	-30.3	-4.4	1.7	-0.3
III	6.0	8.6	-2.1	3.4	47.4	2.2	7.3	-7.0	0.1	-20.8	-0.9	2.3	3.3
IV	3.9	7.5	-6.3	1.3	14.5	2.6	8.2	-7.5	-0.1	-37.2	5.5	3.2	7.0
2015 I	4.6	9.5	-10.0	3.5	-5.7	2.8	9.7	-11.2	0.1	-31.0	14.6	-0.7	5.2
2014 nov. dec.	5.2 3.9	8.8 7.5	-5.3 -6.3	3.3 1.3	17.4 14.5	2.4 2.6	7.5 8.2	-7.1 -7.5	0.2 -0.1	-14.7 -37.2	3.5 5.5	4.0 3.2	1.1 7.0
2015 janv. febr. marts apr. ⁽⁶⁾	4.9 4.8 4.6 4.3	10.0 9.9 9.5 9.8	-8.1 -8.9 -10.0 -11.5	1.5 1.4 3.5 5.5	-34.8 -21.9 -5.7 -37.8	2.5 2.5 2.8 2.9	8.6 8.9 9.7 9.9	-9.2 -10.3 -11.2 -11.5	-0.2 -0.2 0.1 0.1	-20.8 -25.5 -31.0 -35.3	5.7 7.9 14.6 16.0	0.5 -0.9 -0.7 1.6	8.9 8.0 5.2 7.8

Avots: ECB.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

2) Saskaņā ar EKS 2010 nefinanšu grupu pārvaldītājsabiedrības 2014. gada decembrī tika pārklasificētas no nefinanšu sabiedrību sektora uz finanšu sabiedrību sektoru. Šīs institūcijas iekļautas MFI bilances statistikā kopā ar finanšu sabiedrībām (izņemot MFI un apdrošināšanas sabiedrības un pensiju fondus (ASPF)).

3) T.sk. mājsaimniecības apkalpojošās bezpeļņas organizācijas.

4) Attiecas uz valdības sektoru, izņemot centrālo valdību.

5.3. Euro zonas rezidentiem izsniegtie kredīti¹⁾

(mjrd. euro un gada pieauguma temps; %; sezonāli izlīdzināti dati; atlikumi un pieauguma temps perioda beigās; darījumi periodā)

	Kredīts valdībai			Kredīts pārējiem euro zonas rezidentiem							Parāda vērtspapīri	Kapitāla vērtspapīri un ieguldījumu fondu (izņemot naudas tirgus fondus) akcijas
	Kopā	Aizdevumi	Parāda vērtspapīri	Kopā	Aizdevumi							
					Kopā	Nefinanšu sabiedrībām ³⁾	Mājsaimniecībām ⁴⁾	Finanšu sabiedrībām (izņemot MFI un ASPF) ³⁾	Apdrošināšanas sabiedrībām un pensiju fondiem			
1	2	3	4	5	Koriģēts atbilstoši aizdevumu pārdošanai un vērtspapīrošanai ²⁾	6	7	8	9	10	11	12
Atlikumi												
2012	3 410.8	1 169.3	2 241.5	13 069.5	10 860.0	-	4 544.6	5 242.3	984.3	89.0	1 435.9	773.6
2013	3 407.5	1 096.3	2 311.2	12 709.4	10 546.4	-	4 354.1	5 221.4	872.6	98.3	1 363.9	799.1
2014	3 608.0	1 131.4	2 476.6	12 564.8	10 513.1	-	4 279.7	5 200.6	904.7	128.1	1 276.6	775.1
2014 II	3 449.1	1 101.7	2 347.4	12 588.4	10 464.8	-	4 306.3	5 191.0	868.5	99.0	1 317.4	806.3
2014 III	3 508.9	1 102.2	2 406.7	12 561.8	10 444.8	-	4 288.1	5 194.6	858.8	103.3	1 307.0	810.1
2014 IV	3 608.0	1 131.4	2 476.6	12 564.8	10 513.1	-	4 279.7	5 200.6	904.7	128.1	1 276.6	775.1
2015 I	3 672.8	1 153.2	2 519.6	12 679.5	10 615.8	-	4 310.2	5 234.8	936.1	134.6	1 275.5	788.3
2014 nov. dec.	3 538.2	1 108.8	2 429.4	12 534.0	10 431.0	-	4 271.1	5 194.9	857.5	107.4	1 291.8	811.2
2015 janv. febr. marts apr. ^(p)	3 608.0	1 131.4	2 476.6	12 564.8	10 513.1	-	4 279.7	5 200.6	904.7	128.1	1 276.6	775.1
2015 janv. febr. marts apr. ^(p)	3 652.4	1 148.7	2 503.7	12 635.3	10 582.4	-	4 301.2	5 223.2	919.2	138.9	1 277.1	775.8
	3 637.8	1 146.5	2 491.3	12 652.6	10 590.7	-	4 313.1	5 222.2	918.4	137.1	1 271.2	790.6
	3 672.8	1 153.2	2 519.6	12 679.5	10 615.8	-	4 310.2	5 234.8	936.1	134.6	1 275.5	788.3
	3 698.7	1 151.8	2 546.9	12 654.5	10 607.8	-	4 302.1	5 234.7	934.0	137.1	1 264.3	782.4
Darījumi												
2012	185.0	-4.0	189.0	-100.6	-69.1	-13.4	-107.6	26.0	14.5	-2.0	-69.9	38.5
2013	-24.4	-73.6	49.2	-304.5	-247.4	-221.2	-132.8	-3.5	-120.7	9.6	-71.7	14.6
2014	72.6	16.3	56.3	-103.7	-50.9	18.7	-59.8	-13.7	11.1	11.6	-88.1	35.3
2014 II	-27.2	-10.3	-16.9	-50.1	-47.4	9.2	-18.7	-35.4	8.5	-1.7	-12.5	9.7
2014 III	40.4	-1.4	41.8	-18.9	-10.6	-10.8	-18.6	8.2	-4.4	4.2	-14.1	5.7
2014 IV	46.5	12.8	33.7	5.5	23.3	33.8	3.4	6.4	6.8	6.6	-34.7	17.0
2015 I	38.5	21.6	16.9	35.8	45.1	52.3	8.7	19.7	10.7	6.0	-1.8	-7.5
2014 nov. dec.	4.6	11.2	-6.6	-13.9	2.8	10.3	-3.9	-1.3	3.5	4.5	-10.7	-5.9
2015 janv. febr. marts apr. ^(p)	23.2	8.0	15.3	24.7	24.2	25.0	10.0	3.3	8.4	2.5	-17.0	17.5
2015 janv. febr. marts apr. ^(p)	32.2	13.5	18.7	9.8	16.3	16.9	1.7	5.6	-1.5	10.5	2.3	-8.8
	-20.6	2.7	-23.3	9.0	8.1	15.3	10.2	1.3	-1.5	-1.9	-7.1	8.0
	26.9	5.4	21.6	17.0	20.7	20.2	-3.2	12.8	13.7	-2.6	3.1	-6.8
	36.7	-1.2	37.9	-6.3	8.9	18.9	0.2	4.4	1.7	2.6	-9.5	-5.8
Pieauguma temps												
2012	5.8	-0.3	9.5	-0.8	-0.6	-0.1	-2.3	0.5	1.5	-2.2	-4.6	5.2
2013	-0.7	-6.3	2.2	-2.3	-2.3	-2.0	-2.9	-0.1	-12.2	10.8	-5.0	1.9
2014	2.1	1.5	2.4	-0.8	-0.5	0.2	-1.4	-0.3	1.1	11.8	-6.5	4.4
2014 II	-2.5	-1.5	-3.0	-2.2	-1.8	-1.1	-2.3	-0.6	-5.9	4.8	-7.5	0.5
2014 III	-0.5	-0.7	-0.4	-1.9	-1.2	-0.6	-2.0	-0.5	-2.5	8.5	-8.6	1.8
2014 IV	2.1	1.5	2.4	-0.8	-0.5	0.2	-1.4	-0.3	1.1	11.8	-6.5	4.4
2015 I	2.8	2.0	3.2	-0.2	0.1	0.8	-0.6	0.0	2.2	14.1	-4.7	3.0
2014 nov. dec.	0.8	0.6	0.9	-1.4	-0.9	-0.2	-1.7	-0.4	-1.0	8.0	-7.2	2.6
2015 janv. febr. marts apr. ^(p)	2.1	1.5	2.4	-0.8	-0.5	0.2	-1.4	-0.3	1.1	11.8	-6.5	4.4
2015 janv. febr. marts apr. ^(p)	2.3	1.6	2.6	-0.6	-0.2	0.5	-1.1	-0.1	1.4	19.3	-6.3	3.3
	1.9	1.5	2.0	-0.4	-0.1	0.6	-0.6	-0.2	0.5	15.4	-5.6	4.2
	2.8	2.0	3.2	-0.2	0.1	0.8	-0.6	0.0	2.2	14.1	-4.7	3.0
	3.8	2.4	4.5	0.0	0.0	0.8	-0.4	0.0	0.3	17.2	-2.2	2.8

Avots: ECB.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

2) Korekcija, ņemot vērā no MFI bilancēm sakarā ar pārdošanu vai vērtspapīrošanu izslēgtos aizdevumus.

3) Saskaņā ar EKS 2010 nefinanšu grupu pārvaldītājsabiedrības 2014. gada decembrī tika pārklasificētas no nefinanšu sabiedrību sektora uz finanšu sabiedrību sektoru. Šīs institūcijas iekļautas MFI bilances statistikā kopā ar finanšu sabiedrībām (izņemot MFI un apdrošināšanas sabiedrības un pensiju fondus (ASPF)).

4) T.sk. mājsaimniecības apkalpojošās bezpeļņas organizācijas.

5.4. MFI aizdevumi euro zonas nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām¹⁾

(mljrd. euro un gada pieauguma temps; %; sezonāli izlīdzināti dati; atlikumi un pieauguma temps perioda beigās; darījumi periodā)

	Nefinanšu sabiedrības ²⁾					Mājsaimniecības ³⁾				
	Kopā		Līdz 1 gadam	1-5 gadi	Ilgāk par 5 gadiem	Kopā		Patēriņa kredīts	Kredīti mājokļa iegādei	Citi aizdevumi
		Koriģēts atbilstoši aizdevumu pārdošanai un vērtspapīrošanai ⁴⁾					Koriģēts atbilstoši aizdevumu pārdošanai un vērtspapīrošanai ⁴⁾			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Atlikumi									
2012	4 544.6	-	1 127.9	795.6	2 621.0	5 242.3	-	602.0	3 823.6	816.7
2013	4 354.1	-	1 065.6	740.8	2 547.8	5 221.4	-	573.5	3 851.5	796.4
2014	4 279.7	-	1 081.0	724.6	2 474.2	5 200.6	-	563.2	3 861.3	776.1
2014 II	4 306.3	-	1 058.1	734.1	2 514.1	5 191.0	-	570.3	3 832.2	788.5
2014 III	4 288.1	-	1 056.5	726.1	2 505.4	5 194.6	-	567.1	3 843.7	783.8
2014 IV	4 279.7	-	1 081.0	724.6	2 474.2	5 200.6	-	563.2	3 861.3	776.1
2015 I	4 310.2	-	1 089.9	738.9	2 481.5	5 234.8	-	567.9	3 891.7	775.3
2014 nov. dec.	4 271.1	-	1 040.0	734.0	2 497.0	5 194.9	-	566.6	3 848.3	780.0
	4 279.7	-	1 081.0	724.6	2 474.2	5 200.6	-	563.2	3 861.3	776.1
2015 janv. febr. marts apr. ⁴⁾	4 301.2	-	1 087.4	735.5	2 478.3	5 223.2	-	566.2	3 879.7	777.3
	4 313.1	-	1 090.4	734.8	2 487.9	5 222.2	-	565.3	3 883.4	773.6
	4 310.2	-	1 089.9	738.9	2 481.5	5 234.8	-	567.9	3 891.7	775.3
	4 302.1	-	1 089.9	737.1	2 475.0	5 234.7	-	566.7	3 894.8	773.2
	Darījumi									
2012	-107.6	-60.3	6.2	-51.4	-62.3	26.0	34.7	-17.7	48.8	-5.1
2013	-132.8	-127.5	-44.5	-44.5	-43.7	-3.5	14.3	-18.1	27.6	-13.1
2014	-59.8	-46.6	-13.8	0.7	-46.8	-13.7	42.3	-3.0	-2.0	-8.7
2014 II	-18.7	-7.5	3.3	6.0	-28.1	-35.4	9.3	-2.0	-33.1	-0.3
2014 III	-18.6	-20.1	-3.1	-7.0	-8.5	8.2	9.5	1.2	13.1	-6.1
2014 IV	3.4	5.8	-7.4	8.1	2.7	6.4	14.9	-2.2	10.6	-1.9
2015 I	8.7	11.7	-0.4	8.1	1.0	19.7	23.9	2.5	17.5	-0.3
2014 nov. dec.	-3.9	-2.5	-12.6	10.7	-2.0	-1.3	4.8	-1.6	0.0	0.3
	10.0	10.4	7.0	-1.7	4.7	3.3	4.2	-2.5	6.5	-0.7
2015 janv. febr. marts apr. ⁴⁾	1.7	1.6	-1.7	5.3	-1.9	5.6	6.2	0.1	6.3	-0.7
	10.2	12.3	3.1	-1.1	8.1	1.3	6.3	-0.6	3.8	-1.8
	-3.2	-2.2	-1.8	3.8	-5.3	12.8	11.5	3.0	7.5	2.3
	0.2	1.6	3.3	-0.4	-2.7	4.4	13.0	-1.0	6.3	-0.9
	Pieauguma temps									
2012	-2.3	-1.3	0.5	-6.0	-2.3	0.5	0.7	-2.8	1.3	-0.6
2013	-2.9	-2.8	-4.0	-5.6	-1.7	-0.1	0.3	-3.0	0.7	-1.6
2014	-1.4	-1.1	-1.3	0.1	-1.8	-0.3	0.8	-0.5	-0.1	-1.1
2014 II	-2.3	-2.1	-2.7	-3.3	-1.9	-0.6	0.5	-1.4	-0.4	-1.0
2014 III	-2.0	-1.8	-1.4	-3.4	-1.9	-0.5	0.5	-1.1	-0.2	-1.7
2014 IV	-1.4	-1.1	-1.3	0.1	-1.8	-0.3	0.8	-0.5	-0.1	-1.1
2015 I	-0.6	-0.2	-0.7	2.1	-1.3	0.0	1.1	-0.1	0.2	-1.1
2014 nov. dec.	-1.7	-1.4	-1.5	-1.8	-1.7	-0.4	0.7	0.1	-0.2	-1.3
	-1.4	-1.1	-1.3	0.1	-1.8	-0.3	0.8	-0.5	-0.1	-1.1
2015 janv. febr. marts apr. ⁴⁾	-1.1	-0.8	-0.8	1.1	-1.9	-0.1	0.9	-0.4	0.1	-1.0
	-0.6	-0.3	0.5	0.8	-1.5	-0.2	1.0	-0.5	0.0	-1.1
	-0.6	-0.2	-0.7	2.1	-1.3	0.0	1.1	-0.1	0.2	-1.1
	-0.4	-0.1	0.3	1.2	-1.2	0.0	1.3	-0.1	0.1	-0.8

Avots: ECB.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

2) Saskaņā ar EKS 2010 nefinanšu grupu pārvaldītājsabiedrības 2014. gada decembrī tika pārklasificētas no nefinanšu sabiedrību sektora uz finanšu sabiedrību sektoru. Šīs institūcijas iekļautas MFI bilances statistikā kopā ar finanšu sabiedrībām (izņemot MFI un apdrošināšanas sabiedrības un pensiju fondus (ASPF)).

3) T.sk. mājsaimniecības apkalpojošās bezpeļņas organizācijas.

4) Korekcija, ņemot vērā no MFI bilancēm sakarā ar pārdošanu vai vērtspapīrošanu izslēgtos aizdevumus.

5.5. M3 neietilpstošie bilances posteņi (izņemot euro zonas rezidentiem izsniegtos kredītus)¹⁾
 (mljrd. euro un gada pieauguma temps; %; sezonāli izlīdzināti dati; atlikumi un pieauguma temps perioda beigās; darījumi periodā)

	MFI saistības						Tīrie ārējie aktīvi	MFI aktīvi		
	Centrālās valdības turējumi ²⁾	Ilgāka termiņa finanšu saistības pret pārējiem euro zonas rezidentiem						Citi		
		Kopā	Noguldījumi ar noteikto termiņu ilgāku par 2 gadiem	Noguldījumi ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu ilgāku par 3 mēnešiem	Parāda vērtspapīri ar termiņu ilgāku par 2 gadiem	Kapitāls un rezerves		Kopā		Reversie repo darījumi ar centrālajiem partneriem ³⁾
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
	Atlikumi									
2012	305.4	7 570.1	2 395.9	106.0	2 680.8	2 387.4	1 029.8	146.4	260.8	201.2
2013	260.2	7 305.0	2 373.3	91.5	2 506.3	2 333.9	1 153.9	124.5	183.8	122.1
2014	262.1	7 178.7	2 253.2	92.0	2 375.3	2 458.3	1 390.7	183.9	184.5	139.8
2014 II	270.3	7 295.3	2 301.8	90.1	2 455.1	2 448.4	1 346.1	147.7	171.3	119.0
2014 III	249.7	7 332.4	2 278.6	92.4	2 457.0	2 504.3	1 419.5	179.8	163.6	121.7
2014 IV	262.1	7 178.7	2 253.2	92.0	2 375.3	2 458.3	1 390.7	183.9	184.5	139.8
2015 I	287.6	7 322.2	2 259.8	90.5	2 394.7	2 577.1	1 504.3	237.2	234.7	159.1
2014 nov. dec.	258.7 262.1	7 263.2 7 178.7	2 258.3 2 253.2	91.0 92.0	2 404.7 2 375.3	2 509.2 2 458.3	1 466.5 1 390.7	189.8 183.9	184.4 184.5	130.8 139.8
2015 janv. febr. marts apr. ^(p)	306.0 262.9 287.6 260.2	7 293.1 7 303.0 7 322.2 7 235.3	2 245.5 2 263.4 2 259.8 2 237.3	92.8 91.6 90.5 88.5	2 402.6 2 396.3 2 394.7 2 354.6	2 552.2 2 551.7 2 577.1 2 554.9	1 481.6 1 447.7 1 504.3 1 447.8	233.7 265.0 237.2 241.1	203.3 226.3 234.7 206.3	133.3 144.5 159.1 132.1
	Darījumi									
2012	-4.9	-115.3	-156.3	-10.2	-106.4	157.6	99.4	28.8	9.4	41.5
2013	-46.0	-88.8	-18.6	-14.3	-137.6	81.6	359.2	-64.7	32.2	43.9
2014	-6.9	-161.8	-119.7	1.8	-154.7	110.8	244.2	-19.0	0.7	17.7
2014 II	9.4	-65.1	-54.7	-1.0	-15.8	6.5	75.0	23.8	-5.8	2.3
2014 III	-20.9	-3.1	-28.3	2.3	-28.5	51.5	38.4	25.3	-7.7	2.6
2014 IV	4.4	-95.3	-25.1	1.0	-77.3	6.1	35.9	-55.5	20.9	18.1
2015 I	22.2	-47.4	-30.7	-2.5	-47.5	33.3	-6.3	53.8	50.1	19.3
2014 nov. dec.	1.7 0.4	-19.5 -43.9	-6.4 -6.2	-0.8 2.4	-13.6 -34.1	1.3 -6.1	47.9 -26.1	19.0 -60.7	1.3 0.1	9.6 9.0
2015 janv. febr. marts apr. ^(p)	40.6 -43.1 24.7 -27.4	-12.0 -17.9 -17.5 -38.8	-16.1 -8.5 -6.1 -20.1	-0.2 -1.2 -1.1 -2.0	-12.7 -12.0 -22.8 -19.9	17.1 3.7 12.5 3.1	-5.9 -24.8 24.4 -26.8	46.2 33.1 -25.5 4.3	18.8 23.0 8.3 -28.3	-6.5 11.3 14.6 -27.0
	Pieauguma temps									
2012	-1.5	-1.5	-6.1	-8.8	-3.8	7.0	-	-	2.5	26.1
2013	-15.1	-1.2	-0.8	-13.5	-5.1	3.5	-	-	10.3	23.5
2014	-2.7	-2.2	-5.1	2.0	-6.1	4.7	-	-	0.4	14.5
2014 II	-9.0	-1.6	-3.9	-6.8	-3.2	2.6	-	-	-23.8	-4.5
2014 III	-11.5	-1.1	-4.7	-1.2	-2.7	4.2	-	-	-17.5	-3.2
2014 IV	-2.7	-2.2	-5.1	2.0	-6.1	4.7	-	-	0.4	14.5
2015 I	5.6	-2.9	-5.9	-0.3	-6.8	4.0	-	-	32.5	36.3
2014 nov. dec.	-1.9 -2.7	-1.9 -2.2	-5.5 -5.1	-1.1 2.0	-4.8 -6.1	4.9 4.7	- -	- -	-4.4 0.4	-6.6 14.5
2015 janv. febr. marts apr. ^(p)	22.3 -4.4 5.6 -5.7	-2.3 -2.4 -2.9 -3.1	-5.6 -5.7 -5.9 -5.5	2.5 0.8 -0.3 -2.4	-6.0 -5.9 -6.8 -7.4	4.6 4.3 4.0 3.4	- - - -	- - - -	22.4 27.0 32.5 26.8	28.3 28.4 36.3 33.0

Avots: ECB.

- 1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.
- 2) Ietver centrālās valdības MFI sektorā veikto noguldījumu un MFI sektora emitēto vērtspapīru turējumus.
- 3) Nav veikta datu korekcija, ņemot vērā sezonālo ietekmi.

6. FISKĀLĀS NORISES

6.1. Deficīts/pārpalikums, ieņēmumi un izdevumi^{1), 2)}

(% no IKP; gada plūsmas)

	Deficīts (-)/ pārpalikums (+)	Ieņēmumi						Izdevumi						
		Kopā	Kārtējie ieņēmumi			Kapitāla ieņēmumi	Kopā	Kārtējie izdevumi				Kapitāla izdevumi		
			Tiešie nodokļi	Netiešie nodokļi	Neto sociālās iemaksas			Atlīdzība nodarbinā- tajiem	Starpattēriņš	Procentu maksājumi	Sociālie maksājumi ³⁾			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
2011	-3.9	44.7	44.5	11.7	12.7	15.1	0.2	48.6	44.3	10.4	5.3	3.0	23.0	4.3
2012	-3.4	45.8	45.6	12.2	13.0	15.3	0.2	49.1	44.6	10.4	5.3	3.0	23.5	4.5
2013	-2.5	46.4	46.1	12.5	13.1	15.5	0.3	48.9	44.8	10.4	5.3	2.8	23.8	4.1
2014	-2.1	46.5	46.3	12.5	13.3	15.5	0.3	48.7	44.9	10.3	5.3	2.6	24.0	3.8
2014 III	-2.4	46.6	46.1	12.5	13.1	15.5	0.5	49.0	45.3	10.3	5.3	2.7	23.0	3.7
IV	-2.4	46.6	46.2	12.5	13.1	15.5	0.5	49.1	45.3	10.3	5.3	2.6	23.1	3.7

6.2. Valdības parāda attiecība pret IKP¹⁾

(% no IKP; atlikumi perioda beigās)

	Kopā	Finanšu instruments			Turētājs			Sākotnējais termiņš		Atlikušais termiņš			Valūta	
		Nauda un noguldījumi	Aizdevumi	Parāda vērtspapīri	Kreditore (rezidenti)	Kreditore (nerezidenti)		Līdz 1 gadam	Ilgāk par 1 gadu	Līdz 1 gadam	1–5 gadi	Ilgāk par 5 gadiem	Euro vai dalībvalsts valūta	Citas valūtas
						MFI								
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
2011	85.8	2.9	15.3	67.5	42.7	24.3	43.1	12.2	73.6	20.3	29.8	35.7	84.0	1.8
2012	89.1	3.0	17.2	68.8	45.4	26.2	43.6	11.4	77.7	19.5	31.6	38.0	86.9	2.2
2013	90.9	2.7	17.0	71.2	45.9	26.1	45.0	10.4	80.5	19.4	32.2	39.3	89.0	2.0
2014	92.0	2.7	16.8	72.4	45.2	25.9	46.8	10.1	81.8	19.2	32.2	40.5	89.9	2.0
2014 III	92.0	2.6	16.6	72.8
IV	91.9	2.7	16.8	72.4

6.3. Gada pārmaiņas valdības parāda attiecībā pret IKP un pamatfaktoros¹⁾

(% no IKP; gada plūsmas)

	Parāda attiecības pret IKP pārmaiņas ⁴⁾	Sākotnējais deficīts(+)/ pārpalikums (-)	Deficīta-parāda korekcija ⁵⁾								Procentu likmes un izaugsmes tempa starpība	Papildpostenis: aizņemšanās nepieciešamība
			Kopā	Darījumi ar galvenajiem finanšu aktīviem					Pārvērtēšanas ietekme un citas apjoma pārmaiņas	Cita		
				Kopā	Nauda un noguldījumi	Aizdevumi	Parāda vērtspapīri	Kapitāla vērtspapīri un ieguldījumu fondu akcijas				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
2011	2.1	1.2	0.1	-0.3	0.2	-0.2	-0.1	0.4	0.1	0.8	3.9	
2012	3.3	0.6	0.1	1.1	0.3	0.3	-0.1	-1.3	0.3	2.7	5.0	
2013	1.8	0.1	-0.2	-0.6	-0.4	-0.4	-0.1	0.0	0.4	2.0	2.7	
2014	1.1	-0.2	0.2	0.0	0.2	-0.1	-0.2	-0.1	0.2	1.1	2.7	
2014 III	0.9	-0.3	0.0	0.0	0.0	0.0	-0.2	0.2	-0.4	0.4	2.7	
IV	1.0	-0.2	0.2	0.1	0.2	0.0	-0.2	0.1	-0.1	1.0	2.7	

Avoti: gada datiem – ECB, ceturkšņa datiem – Eurostat.

- 1) Dati attiecas uz Euro19. Ceturkšņa rādītāji (% no IKP) aprēķināti, izmantojot četru ceturkšņu kumulēto summu (plūsmas datiem un IKP) un ceturkšņa beigu vērtību (atlikumiem).
- 2) ES budžeta darījumi iekļauti un konsolidēti gada datos.
- 3) Kārtējie pārveidumi mājāsaimniecības apkalpojošām bezpeļņas organizācijām ietverti gada datos.
- 4) Aprēķināts kā valdības parāda attiecības pret IKP starpība pēdējā un iepriekšējā periodā, t.i., izmantojot iepriekšējā gada datus (gada datiem) un iepriekšējā gada atbilstošā ceturkšņa datus (ceturkšņa datiem).
- 5) Ceturkšņa dati ietver finanšu krīzes kontekstā veikto starpvaldību aizdevumu datus.

6.4. Valdības parāda vērtspapīri¹⁾

(parāda apkalpošana; % no IKP; vidējais atlikušais termiņš (gados); vidējās nominālās peļņas likmes; % gadā)

	Parāda apkalpošana gada ietvaros ²⁾					Vidējais atlikušais termiņš ³⁾	Vidējās nominālās peļņas likmes ⁴⁾						
	Kopā	Pamatsumma ⁵⁾		Procenti			Aproģzībā esošais apjoms					Transakcijas	
		1	2	Termiņš līdz 3 mēnešiem	Termiņš līdz 3 mēnešiem		7	8	9	10	11	12	13
	Termiņš līdz 1 gadam												
2013	16.5	14.4	5.0	2.1	0.5	6.3	3.5	1.7	1.3	3.7	2.8	1.2	1.8
2014	15.9	13.9	5.1	2.0	0.5	6.4	3.1	1.5	0.5	3.5	2.7	0.8	1.6
2014 III	17.3	15.2	5.7	2.1	0.5	6.4	3.2	1.5	0.5	3.5	2.8	0.9	1.6
IV	15.9	13.9	5.1	2.0	0.5	6.4	3.1	1.5	0.5	3.5	2.7	0.8	1.6
2014 nov.	15.9	13.9	4.8	2.0	0.5	6.5	3.1	1.5	0.5	3.5	2.7	0.9	1.7
dec.	15.9	13.9	5.1	2.0	0.5	6.4	3.1	1.5	0.5	3.5	2.7	0.8	1.6
2015 janv.	15.7	13.6	5.1	2.0	0.5	6.5	3.1	1.4	0.4	3.5	2.7	0.8	1.7
febr.	15.7	13.6	4.5	2.0	0.5	6.5	3.0	1.4	0.3	3.4	2.7	0.7	1.7
mart.	15.5	13.4	4.6	2.0	0.5	6.5	3.0	1.4	0.0	3.4	2.8	0.6	1.7
apr.	15.9	13.8	4.8	2.0	0.5	6.6	2.9	1.3	0.3	3.4	2.8	0.5	1.7

6.5. Fiskālās norises euro zonas valstīs⁶⁾

(% no IKP; gada plūsmas un atlikumi perioda beigās)

	Beļģija	Vācija	Igaunija	Irija	Griekija	Spānija	Francija	Itālija	Kipra	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
Valdības budžeta deficīts (-)/pārpalikums (+)										
2011	-4.1	-0.9	1.2	-12.7	-10.2	-9.4	-5.1	-3.5	-5.8	
2012	-4.1	0.1	-0.2	-8.1	-8.7	-10.3	-4.8	-3.0	-5.8	
2013	-2.9	0.1	-0.2	-5.8	-12.3	-6.8	-4.1	-2.9	-4.9	
2014	-3.2	0.7	0.6	-4.1	-3.5	-5.8	-4.0	-3.0	-8.8	
2014 III	-3.1	0.6	-0.2	-4.7	-2.3	-5.7	-4.0	-2.8	-10.2	
IV	-3.2	0.7	0.6	-4.1	-3.5	-5.8	-4.0	-3.0	-8.8	
Valdības parāds										
2011	102.0	77.9	6.0	111.2	171.3	69.2	85.2	116.4	66.0	
2012	103.8	79.3	9.7	121.7	156.9	84.4	89.6	123.1	79.5	
2013	104.4	77.1	10.1	123.2	175.0	92.1	92.3	128.5	102.2	
2014	106.5	74.7	10.6	109.7	177.1	97.7	95.0	132.1	107.5	
2014 III	108.3	75.1	10.5	114.3	175.8	96.8	95.4	132.0	104.7	
IV	106.6	74.7	10.6	109.7	177.1	97.7	95.2	132.1	107.5	
	Latvija	Lietuva	Luksemburga	Malta	Nīderlande	Austrija	Portugāle	Slovēnija	Slovākija	Somija
	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Valdības budžeta deficīts (-)/pārpalikums (+)										
2011	-3.3	-8.9	0.4	-2.6	-4.3	-2.6	-7.4	-6.6	-4.1	-1.0
2012	-0.8	-3.1	0.1	-3.6	-4.0	-2.2	-5.6	-4.0	-4.2	-2.1
2013	-0.7	-2.6	0.9	-2.6	-2.3	-1.3	-4.8	-14.9	-2.6	-2.5
2014	-1.4	-0.7	0.6	-2.1	-2.3	-2.4	-4.5	-4.9	-2.9	-3.2
2014 III	0.0	-0.7	0.5	-2.7	-2.6	-1.2	-4.4	-12.8	-2.8	-2.9
IV	-1.4	-0.7	.	-2.1	-2.3	-2.4	-4.5	-4.9	-2.9	-3.2
Valdības parāds										
2011	42.7	37.2	19.1	69.7	61.3	82.1	111.1	46.5	43.4	48.5
2012	40.9	39.8	21.9	67.4	66.5	81.5	125.8	53.7	52.1	52.9
2013	38.2	38.8	24.0	69.2	68.6	80.9	129.7	70.3	54.6	55.8
2014	40.0	40.9	23.6	68.0	68.8	84.5	130.2	80.9	53.6	59.3
2014 III	40.4	38.1	23.3	71.7	69.0	80.8	132.2	77.7	55.4	58.2
IV	40.0	40.9	.	68.0	68.8	84.5	130.2	80.9	53.6	59.3

Avoti: valdības parāda vērtspapīru datiem – ECB, valdības budžeta deficīta/pārpalikuma un valdības parāda datiem – Eurostat.

- 1) Dati par valdības parāda vērtspapīriem uzrādīti nominālvērtībā un nav konsolidēti valdības sektora datos.
- 2) Pamatsummas un procentu plūsmas parāda apkalpošanas periodā.
- 3) Atlikušais termiņš perioda beigās.
- 4) Atlikumi perioda beigās; darījumiem – 12 mēnešu vidējie rādītāji.
- 5) Pamatsummu apjomi neietver īstermiņa vērtspapīrus, kuri emitēti un kuru dzēšanas termiņš ir nākamajos 12 mēnešos.
- 6) Ceturkšņa attiecības (% no IKP) aprēķinam izmantotas četru ceturkšņu plūsmas datu un IKP kumulētās summas, kā arī ceturkšņa beigu atlikuma vērtība.